

KKV Körkép – 2009 / július: A kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzete és vélemények gazdasági és politikai környezetükről

A Figyelő, az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft. (GVI) és a Volksbank Zrt. 2005 januárjában közös kutatást indított a kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzetének, rövid távú kilátásainak feltárására és e cégcsoport üzleti helyzetét befolyásoló gazdasági és intézményi tényezők és hatások felmérésére. E vizsgálat során negyedévente, összesen 300 a feldolgozóipar, az építőipar és a szolgáltatások területén működő cég körében végzünk adatfelvételt egymással megegyező mintán, amely minta reprezentálja a kis- és közepes cégek gazdasági teljesítményét és ágazati megoszlását.

2009 második negyedévében Magyarország bruttó hazai terméke az előzetes adatok szerint 7,6%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva, mely a rendszerváltás óta tapasztalt legerősebb negyedéves visszaesés. A KKV-k az elmúlt negyedévek drámai romlása után még 2009 júliusában is igen kedvezőtlennek ítélik meg üzleti helyzetüket, rövid távú várakozásaik viszont kedvezőbbé váltak az elmúlt negyedévhez képest. A várható beruházási aktivitást kivéve minden tekintetben jobb helyzetre számítanak, mint 2009 áprilisában, és a legnagyobb mértékben a létszámra és a kapacitáskihasználtságra vonatkozó várakozások javultak. Mindezek következtében a KKV Konjunktúraindex enyhe növekedést mutat az előző negyedévhez képest, de még mindig a negatív tartományban van. 2009 áprilisához képest erőteljesen csökkent a vállalkozások véleményének heterogenitása: a Bizonytalansági Index a felmérés történetének eddigi legalacsonyabb értékére esett vissza.

A megkérdezett kis- és közepes vállalkozások 84,2%-ának több alkalommal is késedelmesen fizetett legalább egy partnere az elmúlt fél évben. Az eredmények azt mutatják, hogy – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2009 közepén is a kisebb és a tisztán magyar tulajdonú cégeket sújtotta nagyobb arányban a késedelmes fizetés problémája, de a különböző nagyságú vállalatok adatai most közeledtek egymáshoz. A lánctartozást tekintve érdekes eredmény, hogy – a felmérés történetében először – a tartozási láncban való részvétel gyakoriságát tekintve az építőipart megelőzi a feldolgozóipar, miután a januári 70%-ról 46%-ra csökkent azon építőipari vállalatok aránya, amelyekkel előfordult, hogy azért nem tudtak határidőre fizetni, mert nekik sem fizettek időben partnereik.

Az elmúlt évekhez hasonlóan 2009-re is az jellemző, hogy a kis- és középvállalkozások a hatóságok felé inkább betartják a fizetési határidőket, mint egymás felé, de idén a felmérés történetében először növekedett az adókat és járulékokat késve befizető cégek aránya. A TB-járulék befizetésével a megkérdezett vállalatok 10,9%-a, az adók befizetésével pedig 9,5%-uk késett az elmúlt évben.

A megkérdezett vállalatok 61,1%-ának van valamilyen banki hitele, és 21%-uk érdeklődött bankban a hitelfelvétel lehetősége iránt az elmúlt fél évben. E vállalatoknak több mint fele meg is kapta a hitelt, 23,8%-uk igényelt, de nem kapott hitelt, 20,6%-uk pedig (az informálódás után) végül nem igényelt hitelt, mivel nem volt szüksége rá, vagy kedvezőtlennek ítélte a feltételeket.

A kis- és közepes vállalkozások az elmúlt fél év során számos módon igyekeztek védekezni a gazdasági válság számukra kedvezőtlen hatásai ellen. 77,5%-uk igyekezett új piacokat keresni, 62,4%-uk csökkentette vagy befagyasztotta munkavállalói bérét és 54,7%-uk leépítette a vállalat által ideiglenesen nélkülözhető szolgáltatásokat. Elbocsátásra a vállalatok 47,1%-ánál került sor.

Az elemzést írta:

Czibik Ágnes elemző (e-mail: agnes.czibik@gvi.hu),

Makó Ágnes elemző (e-mail: agnes.mako@gvi.hu)

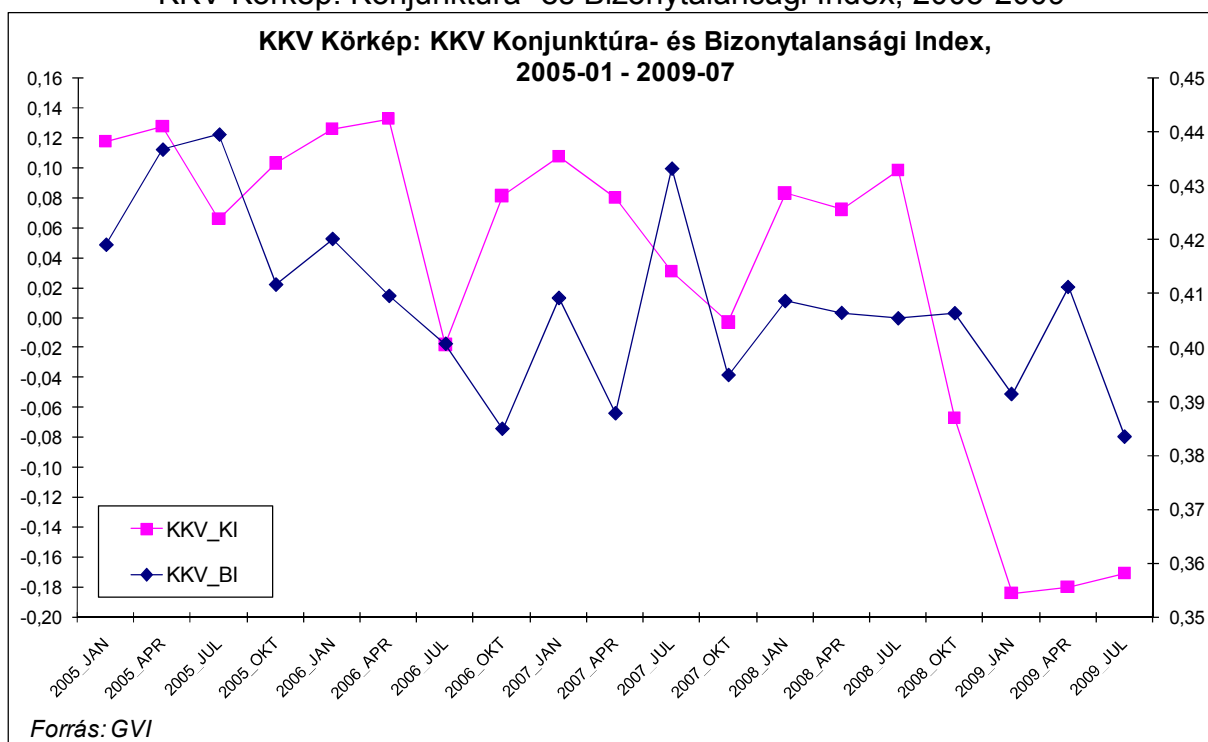
Kutatásvezető:

Tóth István János, ügyvezető igazgató (e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu)

Kézirat lezárva: 2009. szeptember 9.

KKV Kőrkep: Konjunktúra- és Bizonytalansági Index, 2005-2009

Megjegyzés: bal skála KKV Konjunktúraindex, jobb skála KKV Bizonytalansági index

Forrás: GVI

Tartalom

<i>Tartalom</i>	3
1. A vizsgálat célja	4
2. A minta.....	4
3. Konjunktúra.....	5
3.1. Bruttó hazai termék (GDP).....	5
3.2. Konjunktúra- és Bizonytalansági Index.....	6
3.3. Kapacitáskihasználtság jelenlegi szintje	8
3.4. Rendelésállomány	10
3.5. Termelési szint és üzleti helyzet	11
3.6. Üzleti várakozások.....	12
3.7. A létszám és a beruházások várható alakulása.....	13
4. Késedelmes fizetés, lánctartozás.....	15
4.1. Késedelmes fizetés.....	15
4.2. Lánctartozás	19
5. A vállalatok pénzügyi fegyelme.....	22
5.1. Tartozás más vállalatokkal szemben	22
5.2. Tartozás az állammal szemben	24
5.3. Likviditási problémák	26
6. A gazdasági válság és a vállalatok	27
6.1. A vállalatok banki hitelei.....	27
6.2. Lépések a válság kedvezőtlen hatásainak kivédésére	30
<i>Táblázatok, ábrák</i>	32
<i>Függelék – a vizsgálat kérdőíve</i>	59

1. A vizsgálat célja

A KKV Körkép a Figyelő, a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft. (GVI) és a Volksbank közös kutatása, amely azt tűzte ki célul, hogy negyedéves rendszerességgel vállalati empirikus adatfelvétellel alapozva vizsgálja és elemezze a magyarországi kis- és közepes vállalati szektor üzleti helyzetét, kilátásait és e cégek üzleti helyzetét befolyásoló tényezőket. A vállalkozások konjunkturális helyzetére vonatkozó kérdéseken kívül minden esetben megvizsgáljuk azon aktuális témákat, problémákat és az ezekre adott vállalati reakciókat is, amelyek fontos szerepet játszanak e vállalatcsoport alkalmazkodóképessége, jövedelmi helyzete és fejlődése szempontjából. A tizenkilencedik felvételre 2009 júliusában került sor. Ebben a felmérésben a késedelmes fizetést és a lánc tartozást, a vállalkozások pénzügyi fegyelmét, a hitelfelvételt, valamint a cégek gazdasági válságra tett ellenlépéseit vizsgáltuk.

2. A minta

A mintát úgy alakítottuk ki, hogy a KSH kimutatásai szerint legalább 20 főt foglalkoztató¹ cégek nagyság szerint képzett csoportjainak arányai tükrözzék e cégcsoportoknak az aggregált foglalkoztatásban játszott szerepét, és ezzel egyidejűleg illeszkedjen e cégcsoportban a feldolgozóipar, építőipar és szolgáltatások GDP-hez való hozzájárulásának arányaihoz (lásd az 1. 2. és 3. táblázatokat).

Kutatásunkban így a KKV Körképben felmért cégek gazdasági súlyuk és foglalkoztatottságban játszott szerepük szerint megfelelően reprezentálják a magyar KKV szektort alkotó vállalatokat. A felvétel alapján kapott eredmények általánosíthatók a 20-249 főt foglalkoztató cégek egészére.

A felvételek során megkeresett vállalkozások szinte teljesen azonos megoszlást mutatnak a vállalatok besorolására használt ismérvek, mint pl. ágazati besorolás, létszám-kategória, export aránya vagy a nettó árbevétel tekintetében. A mintatulajdonosok megegyezése azért fontos, mert ez megbízható alapot teremt a felvétel időpontjaiban adott válaszok összehasonlításához.

A 2009. júliusi felvétel során 304 cég vezetője válaszolt telefonon a kérdezőbiztosok által feltett kérdésekre. A válaszadó cégek 71%-a teljes egészében magyar tulajdonú, míg 11%-uk részben és 18%-uk teljes egészében külföldi tulajdonban van. A cégek 49%-a kizárólag belföldre szállít, 16%-uk pedig termékei többségét Magyarország határain kívül értékesíti.

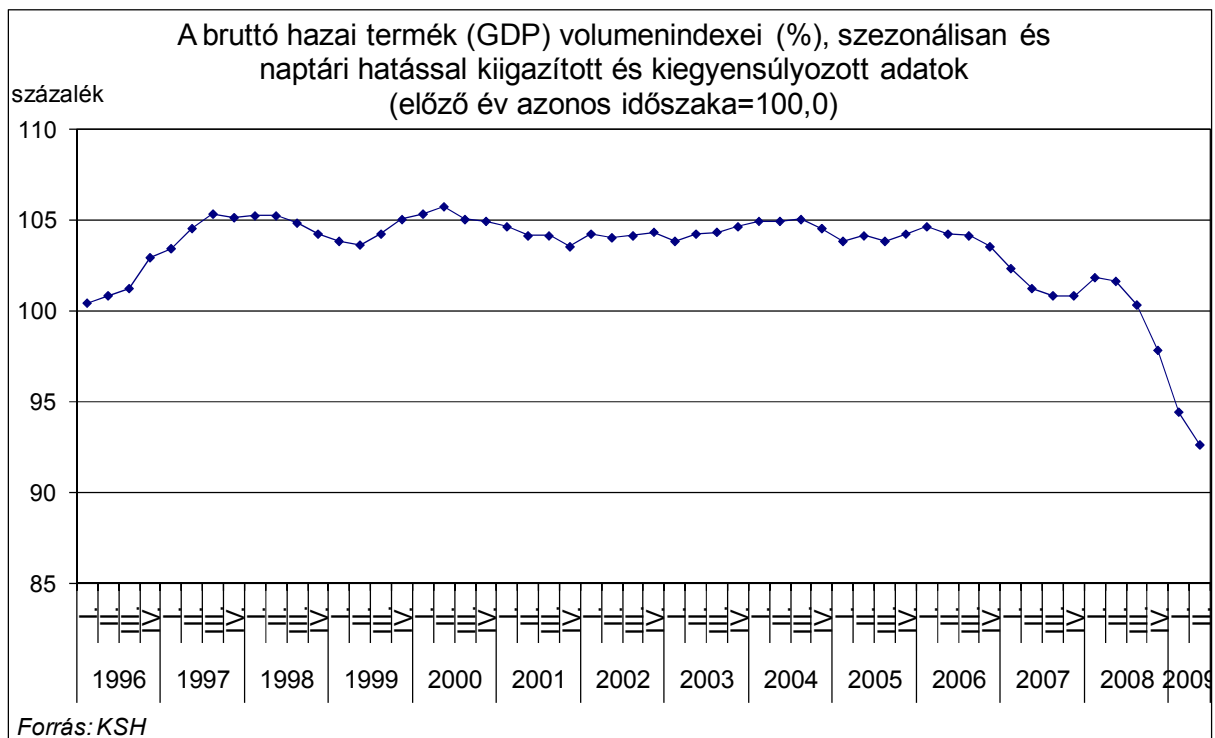
¹ A 20 fős határt az a tapasztalat indokolta, hogy a kisebb, 10-19 főt foglalkoztató cégeknek a vállalati felvételekre adott válaszai több elháríthatatlan problémától terheltek. Egyrészt e cégek között a válaszadási hajlandóság számottevően alacsonyabb, mint a nagyobb cégeknél, másrészt – és főleg – az általuk adott válaszok pontossága rendkívül gyenge és érvényessége sem kielégítő.

3. Konjunktúra

3.1. Bruttó hazai termék (GDP)

2009 második negyedében Magyarország bruttó hazai termékének (GDP) volumene – az előzetes adatok szerint – 7,6%-kal, a naptárhatást is figyelembe véve 7,5%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva, mely a rendszerváltás óta tapasztalt legerősebb negyedéves visszaesés. Az előző negyedévhez képest ugyanakkor csak 2,1%-os volt a csökkenés, mely kisebb, mint az első negyedévi negatív elmozdulás (2,6%). A lassulás fő oka az ipari teljesítmény és a külkereskedelmi forgalom nagyarányú csökkenése (lásd a 3.1.1. ábrát).

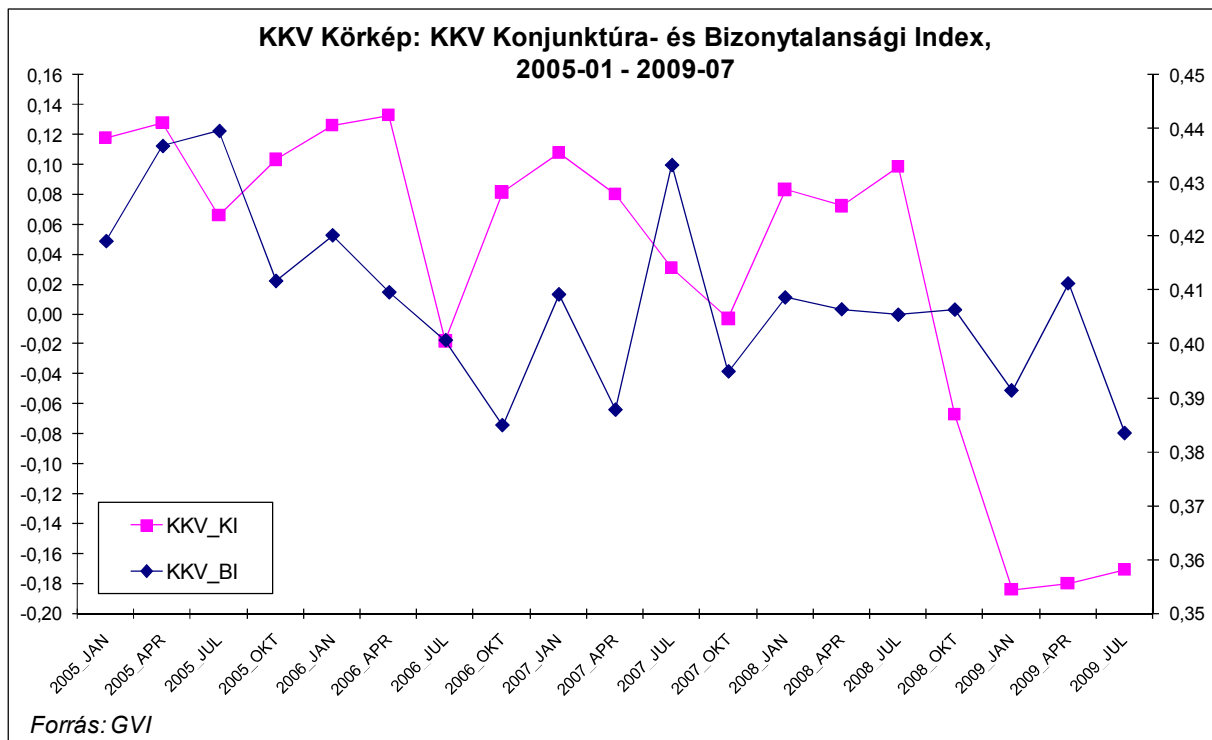
3.1.1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei (%), szezonálisan és naptári hatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok (előző év azonos időszaka=100,0); 1996. I. negyedév - 2009. II. negyedév

3.2. Konjunktúra- és Bizonytalansági Index

2008 harmadik és negyedik negyedében a kis- és közepes vállalkozások üzleti helyzete drámai mértékben romlott, majd 2009 első két negyedében elindult a lassú javulás. A kis- és közepes méretű vállalkozások rövid távú várakozásaira még 2009 júliusában is a pesszimizmus jellemző: a KKV Konjunktúraindex még mindig a negatív tartományban van, és csak igen enyhe növekedést mutat az előző negyedévhez képest. Áprilishoz képest erőteljesen csökkent a vállalkozások véleményének heterogenitása: a Bizonytalansági Index 0,38-ra, a felmérés történetének eddigi legalacsonyabb értékére esett vissza (lásd a 3.2.1. ábrát).

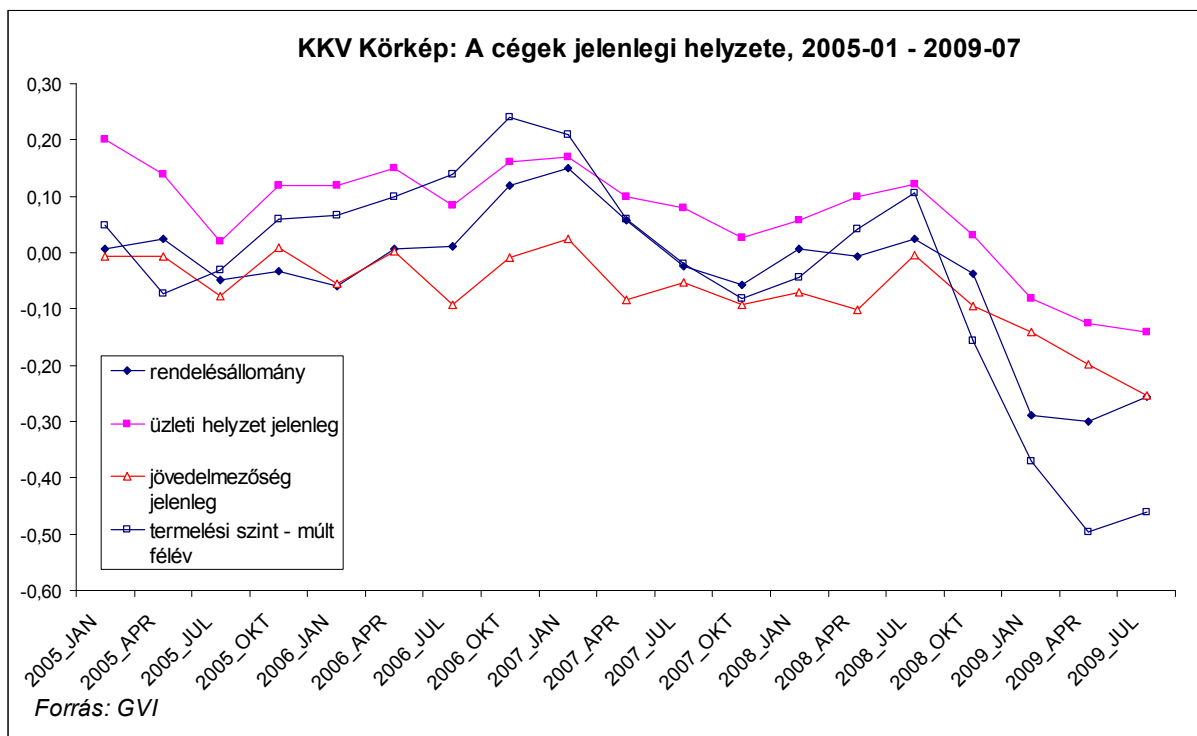
3.2.1. ábra: A Konjunktúra- és Bizonytalansági Index alakulása, 2005. január - 2009. július

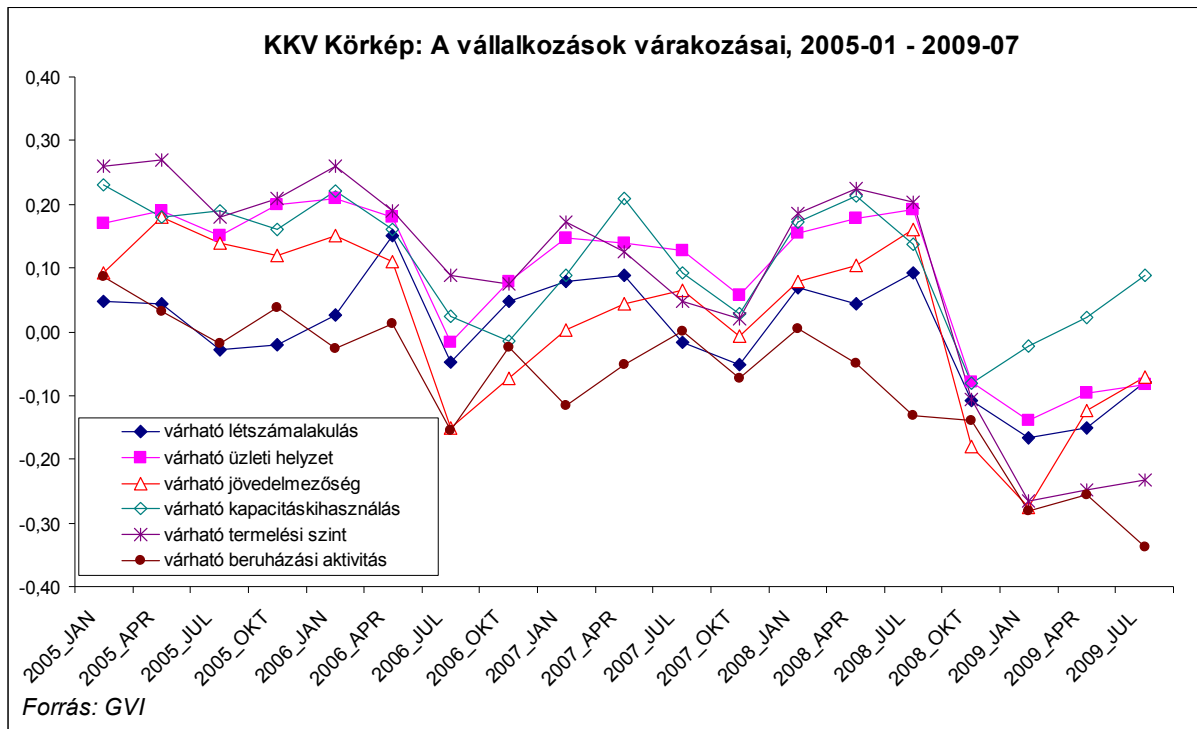
Megjegyzés: bal skála KKV Konjunktúraindex, jobb skála KKV Bizonytalansági Index

A vállalatok a rendelésállományt és az elmúlt félv termelési szintjét tekintve jobb helyzetről számoltak be, mint 2009 áprilisában, a jelenlegi üzleti helyzet és a jövedelmezőség megítélése viszont romlott (lásd a 3.2.2. ábrát). A vállalatok a várható beruházási aktivitást kivéve minden tekintetben jobb helyzetre számítanak a következő fél év során, mint az elmúlt negyedévben, a legnagyobb mértékben a létszámra és a kapacitáskihasználtságra vonatkozó várakozások javultak (lásd a 3.2.3. ábrát). A pozitív elmozdulás ellenére – a várható kapacitáskihasználtság kivételével – minden, a várakozásokra vonatkozó mutató a negatív tartományban maradt.

3.2.2. ábra: Konjunktúramutatók, 2005. január – 2009. július

3.2.3. ábra: Rövid távú várakozások, 2005. január – 2009. július

2009 második negyedévében a legkisebb (20-49 alkalmazottat foglalkoztató) cégek körében nőtt a konjunktúramutató értéke, de így is ebben a csoportban vette fel legalacsonyabb értékét. Az 50-99 főt foglalkoztató vállalatok esetében stagnált a mutató, a legnagyobbak körében pedig a legkisebbekhez hasonlóan enyhe mértékben javult. Exporttevékenység szerint az index a kizárólag hazai piacra termelő cégek között stagnált, a részben exportálók esetében növekedett, a döntően exportáló vállalatoknál pedig csökkent. Ennek hatására megváltozott az előző negyedévben tapasztalt sorrend: az értékesítésüknek legfeljebb 50%-át exportáló cégek esetében a legmagasabb a mutató értéke az 50%-nál többet exportálók helyett. Tulajdonosi háttér szempontjából hasonlóan vegyes a kép: a tisztán hazai kézben levő cégek kilátásai a legrosszabbak, bár körükben enyhén emelkedett a mutató értéke, a tisztán külföldi tulajdonú vállalatokhoz hasonlóan. A részben külföldi tulajdonúak kilátásai enyhén romlottak (lásd az 1-3. ábrákat).

3.3. Kapacitáskihasználtság jelenlegi szintje

A kapacitáskihasználtság átlagos szintje 2009 második negyedévében 73,8%-ra emelkedett a felmérés történetének legalacsonyabb, 2009 áprilisában mért 72,3%-os értéke után (lásd a 3.3.1. ábrát).

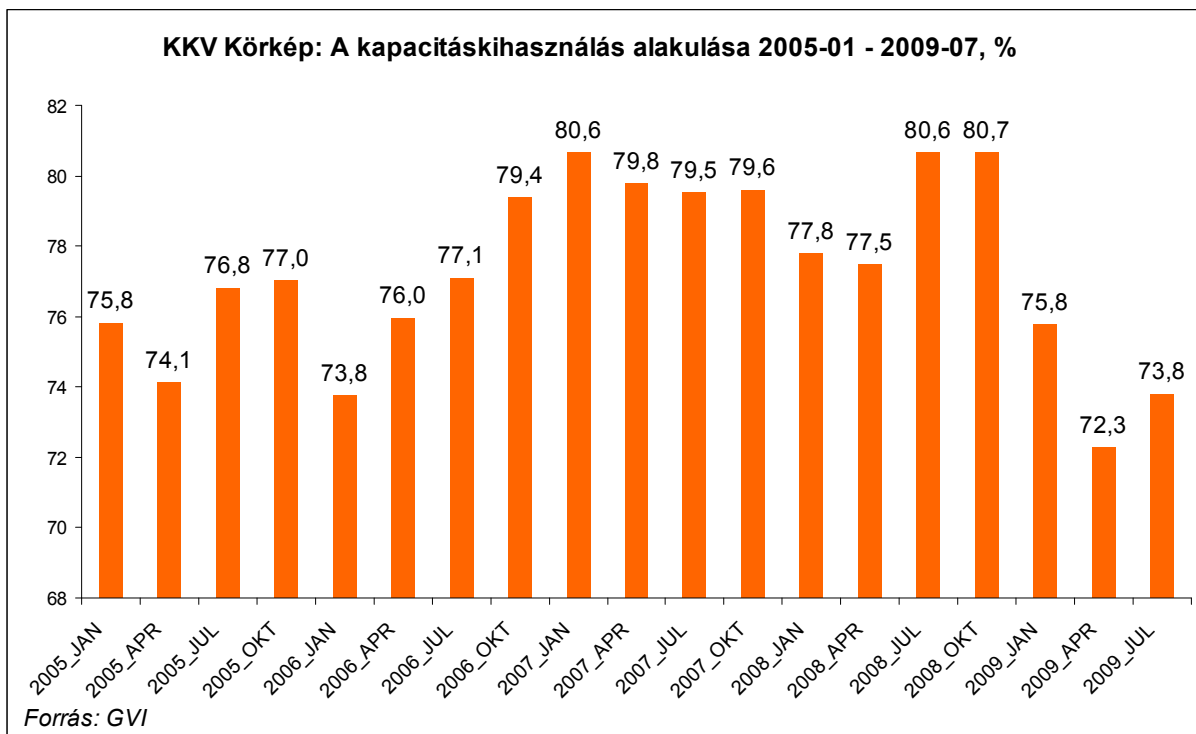
Még mindig a tisztán hazai kézben levő vállalatok esetében mérhetjük a legalacsonyabb értéket (72,2%). A tisztán külföldi tulajdonban levő vállalatok mutatója közepesen maradt, hiába következett be javulás az áprilisi értékhez képest. A részben külföldi tulajdonú cégek mutatója enyhe romlást mutatott, így jelenleg 78,8%-on áll. (lásd az 5. ábrát).

Az értékesítésüknek legalább 50%-át exportáló cégek kapacitáskihasználtsága folytatta csökkenését, a legfeljebb 50%-ot exportálók körében azonban megfordult a csökkenő tendencia, és a mutató 74,7%-ra növekedett az előző negyedévi 70,8%-ról. A kizárólag belföldi piacra termelő vállalatok mutatójának csökkenése is megállt. Bár a második negyedévi növekedés csak enyhének mondható, még mindig ebben a vállalatcsoportban a legmagasabb a mutató értéke (lásd a 6. ábrát).

A gazdasági ágak szerinti bontást vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az építőiparban folytatódott a visszaesés, így a júliusi 74,6%-os értékkel ennek a területnek a mutatója a második legalacsonyabb a feldolgozóipar 70,6%-os értéke után. A kereskedelem és a feldolgozóipar területén működő cégek esetében megfordult az előző negyedévi csökkenő tendencia, mindkét terület enyhe javulást mutat kapacitáskihasználtság szempontjából 2009 júliusában. A gazdasági szolgáltatások esetében csökkent az átlagos kapacitáskihasználtság, de még mindig ezen a területen a legmagasabb a mutató értéke (78,4%) (lásd a 7. ábrát).

A cégek mérete (foglalkoztatottak száma) szerinti elemzés eredményei azt mutatják, hogy csak a legkisebb cégek átlagos kapacitáskihasználtsága csökkent (71%-ról 69,9%-ra), a másik két létszámcsoporthoz képest növekedést figyelhetünk meg. Ez különösen a 100 és 249 fő közötti cégeknél látványos, ahol 71,5%-ról 75,5%-ra növekedett a mutató értéke (lásd a 8. ábrát).

3.3.1. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a KKV szektorban, (%), 2005. január - 2009. július

3.4. Rendelésállomány

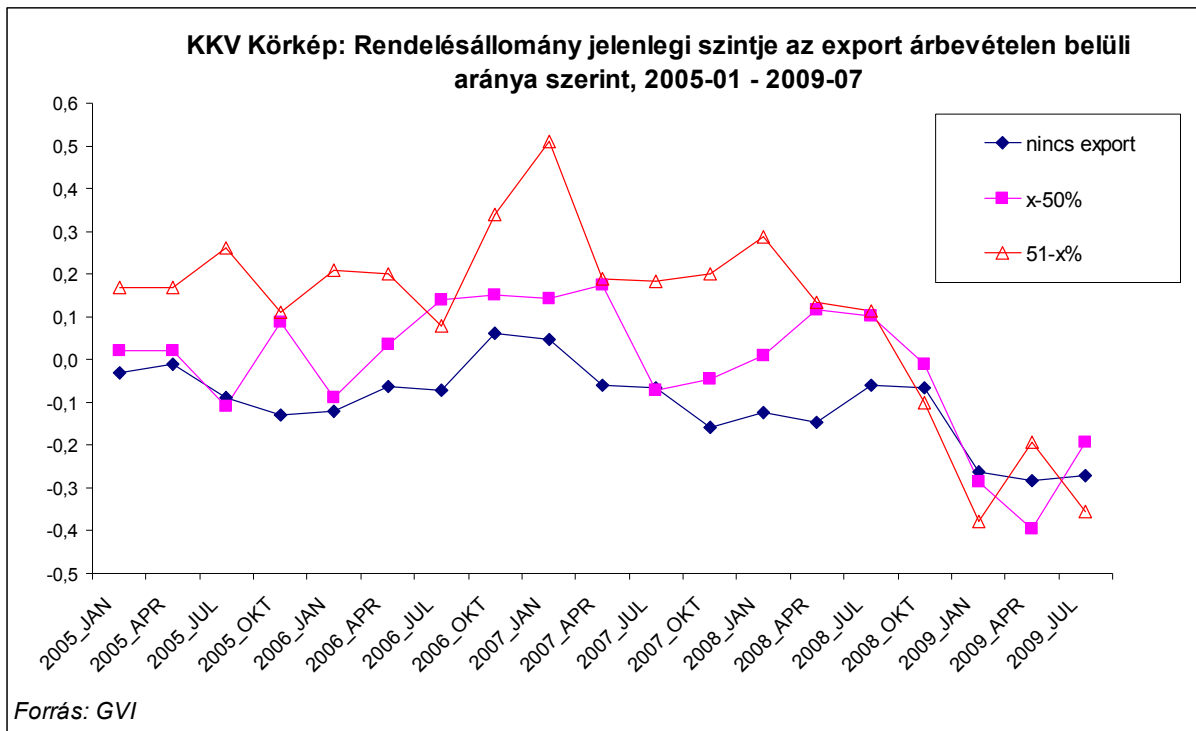
A rendelésállomány mutatója az előző negyedévhez képest enyhén emelkedett: a cégek 10%-a jelzett magas, 35%-a pedig alacsony rendelésállományt (az előző negyedévben 8%, illetve 38% voltak a megfelelő arányok).

A magas arányban exportáló cégek mutatójának értéke az első negyedévi növekedés után ismét csökkenő tendenciára váltott 2009 második negyedévében, és közel a januári szintre süllyedt. A döntően belpiacra termelő cégek rendelésállománya a 2009 első negyedévi – különösen alacsony – érték után javulni kezdett. A kizárólag belföldre termelő vállalatok rendelésállományában nem következett be jelentős változás (lásd a 3.4.1. ábrát).

A külföldi tulajdonhányad szerinti besorolásnál megismétlődik az előző negyedévi helyzet: a tisztán külföldi tulajdonú vállalkozások rendelésállományát megelőzi a részben külföldi tulajdonú cégek mutatója. A köztük levő különbség nőtt 2009 áprilisa óta, mivel az előbbieket esetében csökkent a mutató értéke, míg az utóbbiak körében növekedett. 2009 második negyedévében a tisztán magyar, illetve a részben külföldi tulajdonú cégek rendelésállománya növekedést mutatott, a tisztán külföldi tulajdonban levőké pedig csökkent (lásd a 10. ábrát).

A cégek rendelésállományát létszámosztályok szerint vizsgálva azt láthatjuk, hogy mindhárom csoportban növekedett a vállalatok rendelésállománya. A 20-49 fős vállalkozásoknak 7,8%-a számolt be magas rendelésállomány-szintről (ez az előző negyedévben 6,1% volt). Az 50-99 fős cégeknél ez az arány 6% (az előző negyedévben 10% volt, viszont az alacsony rendelésállományról beszámoló aránya is csökkent, 44,4%-ról 33,3%-ra), a 100 főnél nagyobb cégek esetében pedig 14,2% (az előző negyedévben 9,1% volt).

3.4.1. ábra: A rendelésállomány jelenlegi szintje az export árbevételen belüli aránya szerint a KKV szektorban, 2005. január - 2009. július

3.5. Termelési szint és üzleti helyzet

A termelési szint 2007 októbere óta tartó emelkedése 2008 harmadik negyedében megtört és a mutató értéke jelentősen visszaesett. Ez a csökkenés csak most, 2009 második negyedében fordult meg. A termelési szint csökkenéséről a cégek 58,6%-a, a termelés bővüléséről 12,5%-uk számolt be, ami 0,8 százalékpontos csökkenést, illetve 2,8 százalékpontos növekedést jelent az előző negyedévi arányokhoz képest.

Az export összes értékesítésen belüli aránya szerint megvizsgálva a cégeket azt találjuk, hogy a termelési szint csak a termelésüknek több mint felét exportáló cégek körében csökkent (lásd a 11. ábrát). A termékeit vagy szolgáltatásait döntően külföldön értékesítő cégek 8%-a jelezte a termelési szint növekedését és 67%-uk a termelés csökkenését, ami az előbbi esetében 7 százalékpontos csökkenést, az utóbbinál pedig 12 százalékpontos növekedést jelent az előző három hónapoz képest.

A cégek üzleti helyzetében a 2007 októbere óta tartó javulás után 2008 negyedik negyedében romlás következett be, mely 2009 elején és a második negyedében is folytatódott. 2009 júliusában jó üzleti helyzetről a vállalkozások 16,2%-a, rossz üzleti helyzetről pedig 30,4%-uk számolt be (az előbbi 0,2 százalékpontos, az utóbbi pedig 1,7 százalékpontos növekedést jelent 2009 második negyedéhez képest).

A tisztán külföldi és a tisztán hazai kézben levő vállalkozások mutatói esetében továbbra is csökkenés figyelhető meg (lásd a 13. ábrát). A részben külföldi tulajdonúak ugyanakkor mindkét másik csoportnál kedvezőbb helyzetről számolnak be, és 2008 októbere óta először pozitív tartományba emelkedett mutatójuk értéke. A

tisztán külföldi tulajdonú cégek 17%-a jónak, 26%-uk pedig rossznak tartja üzleti helyzetét, ami 3 százalékpontos csökkenést, illetve 5 százalékpontos növekedést jelent, míg a részben külföldi tulajdonban levők 21%-a számolt be jó üzleti helyzetről a múlt negyedévi 13% után.

Az üzleti helyzet megítélése a vállalkozás mérete szerinti megoszlásban azt mutatja, hogy a 20-49 fős kisvállalkozások helyzete javult, míg a 100 főnél nagyobb létszámú cégek helyzetének romlása felerősödött. Az 50-99 fős vállalatok helyzete is tovább romlott, de enyhébb mértékben, mint az előző negyedévben. A 100 főnél nagyobb és az 50 főnél kisebb létszámú cégek 18%-a minősítette üzleti helyzetét jónak, az 50-99 fő közöttieknek pedig 11%-a, amely értékek 4 százalékpontos csökkenést, 6 százalékpontos növekedést, illetve 2 százalékpontos visszaesést jelentenek az előző negyedévhez képest (lásd a 14. ábrát).

A feldolgozóipar és a kereskedelem területén működő vállalatok 16%-a értékelte jónak üzleti helyzetét, ami nem jelent változást az előző három hónaphoz képest. Az építőipari és a gazdasági szolgáltatások területén működő cégek 18%-a, illetve 15%-a számolt be jó üzleti helyzetről, ami az építőipar esetében 7 százalékpontos növekedést, a gazdasági szolgáltatásoknál pedig 8 százalékpontos romlást jelent az áprilisban mért adatokhoz képest.

3.6. Üzleti várakozások

A KKV-k üzleti várakozásait átlagosan enyhén javuló tendencia jellemzi. Az eredmények azt mutatják, hogy a vállalkozások következő félévre vonatkozó várakozásai a legkisebb és a legnagyobb cégek esetében javultak 2009 második negyedévében, míg az 50-99 fős vállalatok körében romlottak (lásd a 15. ábrát). Az export értékesítésen belüli aránya szerint vizsgálva az adatokat látható, hogy a kizárólag belföldre termelő és a döntően belpiacra termelő cégek mutatója növekedett, míg az exportorientált cégek körében romlottak a várakozások (lásd a 16. ábrát). 2009 második negyedévében a feldolgozóipar és az építőipar területén működő cégek várható üzleti helyzete stagnált, a kereskedelmi vállalatok kilátásai javultak, a gazdasági szolgáltató vállalatok várakozásai pedig romlottak (lásd a 17. ábrát).

Az üzleti helyzethez hasonlóan a termelési szint esetében is vegyes várakozások jellemzik a cégeket. A belpiacra termelő és a részben exportáló vállalatok kilátásai javultak, az exportorientáltakra viszont a csökkenés jellemző a 2009 második negyedéves adatok szerint. A vállalkozások – foglalkoztatottak száma szerinti – mérete alapján az mondható el, hogy a 100 főnél kevesebb munkavállalót foglalkoztató cégek számítanak termelési szintjük emelkedésére, a 100 fő feletti vállalatok mutatója pedig csökkenést mutat (lásd a 18. ábrát).

A legfrissebb adatok gazdasági ágak szerinti bontásából látható, hogy az építőipar és a kereskedelem területén működő vállalkozások körében javultak a termelési szintre vonatkozó várakozások, de a mutatók még így is a negatív tartományban mozognak. A feldolgozóipar esetében enyhe csökkenést figyelhetünk meg, a gazdasági szolgáltatást nyújtó cégek körében pedig folytatódott a 2008 áprilisa óta megfigyelhető erőteljes visszaesés (lásd a 19. ábrát).

A termelési szint alakulásával kapcsolatban a tisztán vagy részben külföldi tulajdonú cégek várakozásai romlottak 2009 első negyedévéhez képest, a tisztán magyar tulajdonban levők körében pedig enyhén javultak a várakozások (lásd a 20. ábrát). A részben külföldi tulajdonban levő cégek 12,5%-a a termelési szint növekedésére számít (áprilisban 18,2% várta ezt) és 37,5%-uk várja a termelési szint csökkenését (a múlt negyedévben még „csak” 22,7%-uk tartott ettől).

A kapacitáskihasználás várható alakulását tekintve látható, hogy a vállalkozások 23,7%-a bízik a tőkehasznosítási mutató emelkedésében (ez áprilisban 19,4% volt), visszaesését pedig a cégek 14,8%-a prognosztizálja, mely arány 2,3 százalékponttal csökkent az utóbbi negyedévben.

3.7. A létszám és a beruházások várható alakulása

A munkaerő-kereslet növekedett az elmúlt negyedév során: a vállalkozásoknak mindössze 8,2%-a tervez munkaerő-felvételt, ugyanakkor még ez az érték is magasabb az áprilisi 5,5%-nál. Csökkenő tendencia érvényesült a legkisebb, 20-49 fős cégek esetében, az 50 és 99 fő közötti létszámú vállalatok és a 100 fő felettiek azonban kereslet-növekedésről számoltak be (lásd a 21. ábrát). A döntően exportáló vállalkozások 10,6%-a tervezi növelni alkalmazottainak számát, ami 7 százalékpontos növekedést jelent az előző két negyedévi értékhez képest. A hazai piacra termelő vállalatok közel stagnáló várakozásokról számoltak be: 4,2%-uk tervez létszámbővítést (áprilisban 5,3%) és 18,3%-uk létszámcsökkentést (áprilisban 19,5%). A tisztán hazai tulajdonban levő vállalkozások között a munkaerő-felvételt tervezők aránya 7,33% (az előző negyedévben 6,6% volt), a csökkentéssel számolók aránya pedig 18,4%-ra csökkent az áprilisi 21,7%-ról. A részben vagy egészében külföldi tulajdonú cégek körében határozottabb a várakozások javulása. Az előbbieket 9,1%-a prognosztizál bővítést az előző negyedévi 0% után, az utóbbiak esetében az áprilisi 2,9%-os értéket 11,8% követte júliusban.

A várható létszámváltozást figyelembe véve és a felvétel során kapott eredményeket a vizsgált sokaság, a több mint 9300 kis- és közepes vállalkozás egészére vetítve a következő félévben ismét jelentős mértékben csökkenni fog a munkaerő-kereslet a KKV-szektorban – ha a cégvezetők terveiknek megfelelően cselekednek. Ha így tesznek, akkor körülbelül 8.100 fővel fog csökkenni a foglalkoztatottság a következő félévben (lásd a 22. ábrát).

A beruházási aktivitás a 2009 első negyedévi enyhe javulás után ismét romlani kezdett 2009 júliusában. Az adatokból az látható, hogy a cégek 47%-a nem tervez beruházást (múlt negyedévben 39%), 15,3%-uk tervez csökkentést (áprilisban 22,5%) és 9,3%-uk szeretné növelni beruházási aktivitását (az előző negyedévben 11,3%). A létszám-kategóriák szerinti bontásból az derül ki, hogy a 100 fő feletti létszámú vállalatok esetében enyhébben, a közepeseknél (50-99 fő) erőteljesebben csökkent a mutató értéke, a legkisebeknél (20-49 fő) pedig nagyobb ütemben növekedett (lásd a 23. ábrát). A gazdasági ágakat tekintve a beruházási aktivitás stagnált a feldolgozóiparban és a gazdasági szolgáltatásoknál, enyhén csökkent a kereskedelem, az építőiparban pedig jelentősen visszaesett (lásd a 25. ábrát).

Az exporttevékenységet tekintve a túlnyomórészt külföldi piacra termelő cégek beruházási hajlandósága a legnagyobb: 12,2%-uk növelni akarja beruházásait (mely arány áprilisban 8,5% volt) és 18,4%-uk tervezi csökkenteni azt. A részben belpiacra termelő cégek 10,8%-a prognosztizálja beruházásainak növelését a következő félév során. A hazai piacra termelő vállalatok 48,3%-a nem tervez beruházásokat és ebben a csoportban 14,8%-ról 7,5%-ra esett vissza a beruházást növelni szándékozók aránya.

4. Késedelmes fizetés, lánc tartozás

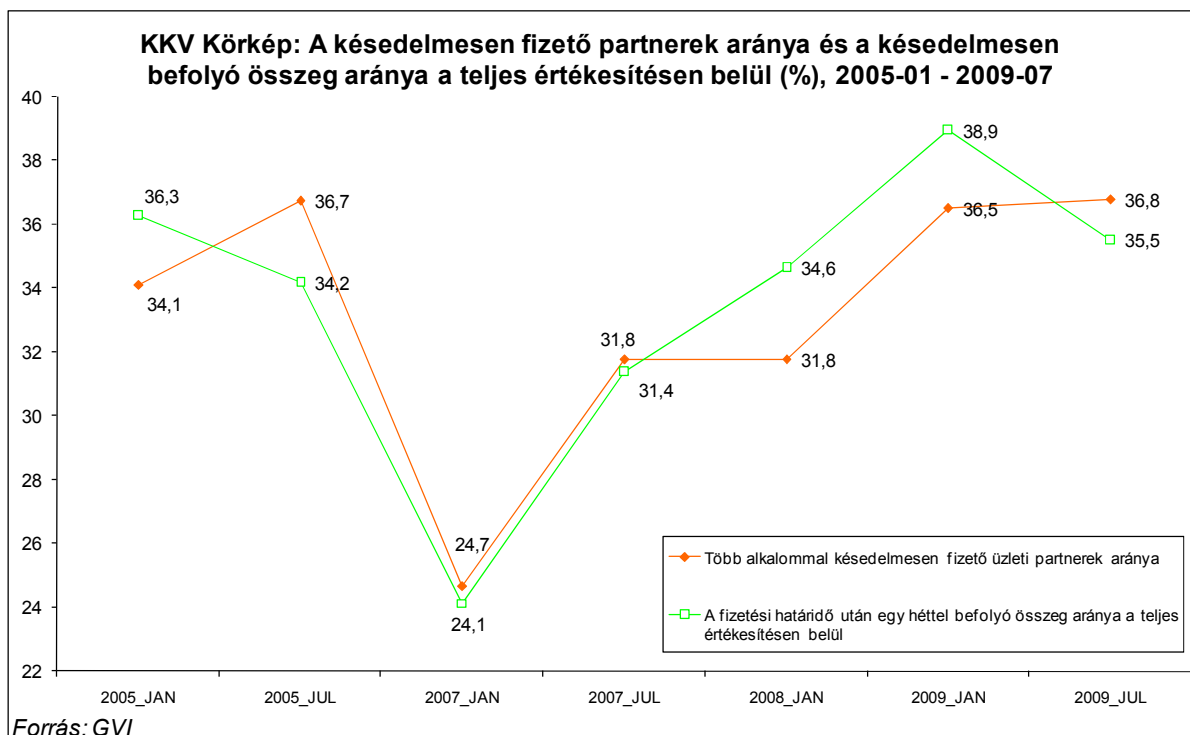
A KKV-szektor egyik igen súlyos problémája a késedelmes fizetés és az ebből fakadó lánc tartozás, 2009. júliusi felvételünkben ezekről is megkérdeztük a vállalatvezetőket. Adatainkat össze tudjuk hasonlítani a 2005, 2006 és 2007. januári és júliusi, a 2008. januári, valamint a 2009. januári adatfelvételek megfelelő eredményeivel.

4.1. Késedelmes fizetés

A vizsgálatban résztvevő 300 kis- és közepes vállalkozás 84,2%-ának több alkalommal is késedelmesen fizetett legalább egy partnere az elmúlt fél évben.

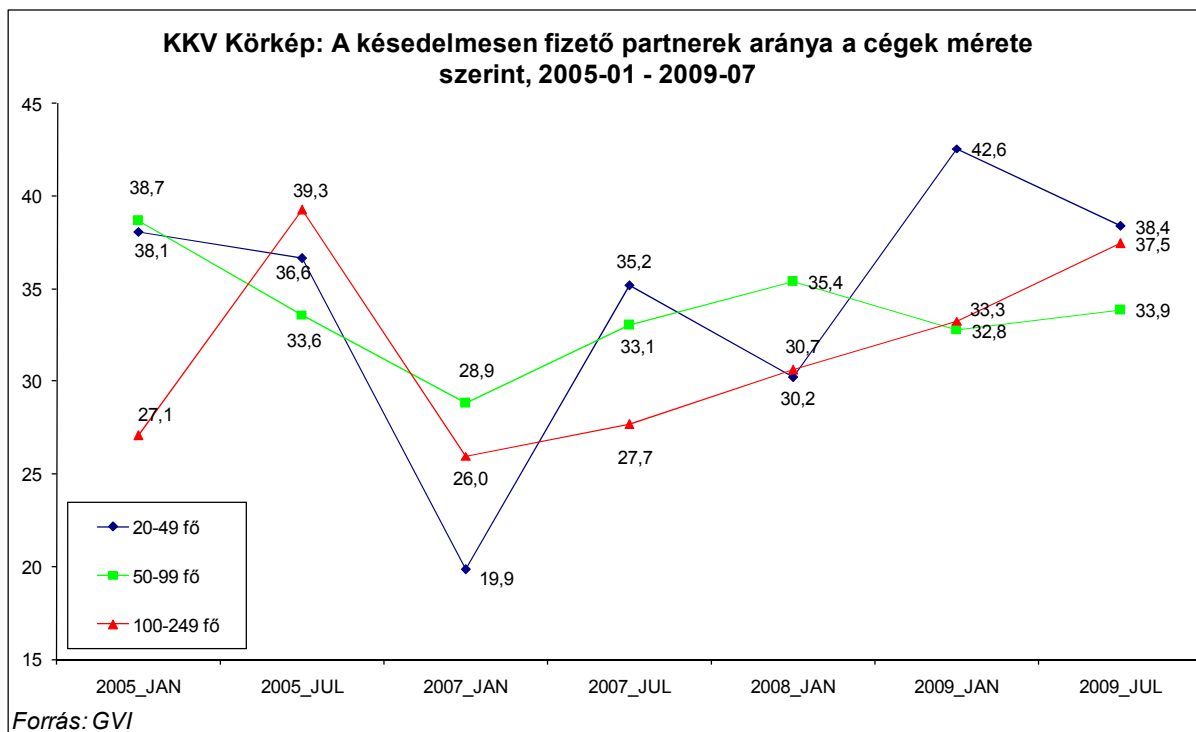
A megkérdezett kis- és közepes vállalkozások partnereinek több mint egyharmada rendszeresen a fizetési határidő lejárta után fizet: az elmúlt félévben késedelmesen fizető üzleti partnerek átlagos aránya 2009 júliusában 36,8% volt, tehát az arány 5 százalékponttal növekedett 2007 júliusa óta, és kicsivel meghaladta az eddigi legmagasabb, 2005-ös értéket is. A késedelmesen befolyó összeg a teljes értékesítés 35,5%-át teszi ki, mely arány 3 százalékponttal csökkent január óta. Ezzel együtt elmondható, hogy a késedelmes fizetés elterjedtsége és mélysége 2009 közepén nagyobb mértékű, mint 2007 azonos időszakában, illetve 2008 elején volt (lásd a 4.1.1. ábrát).

4.1.1. ábra: A késedelmesen fizető partnerek aránya és a késedelmesen befolyó összeg aránya a teljes értékesítésen belül (%), 2005-01 - 2009-07

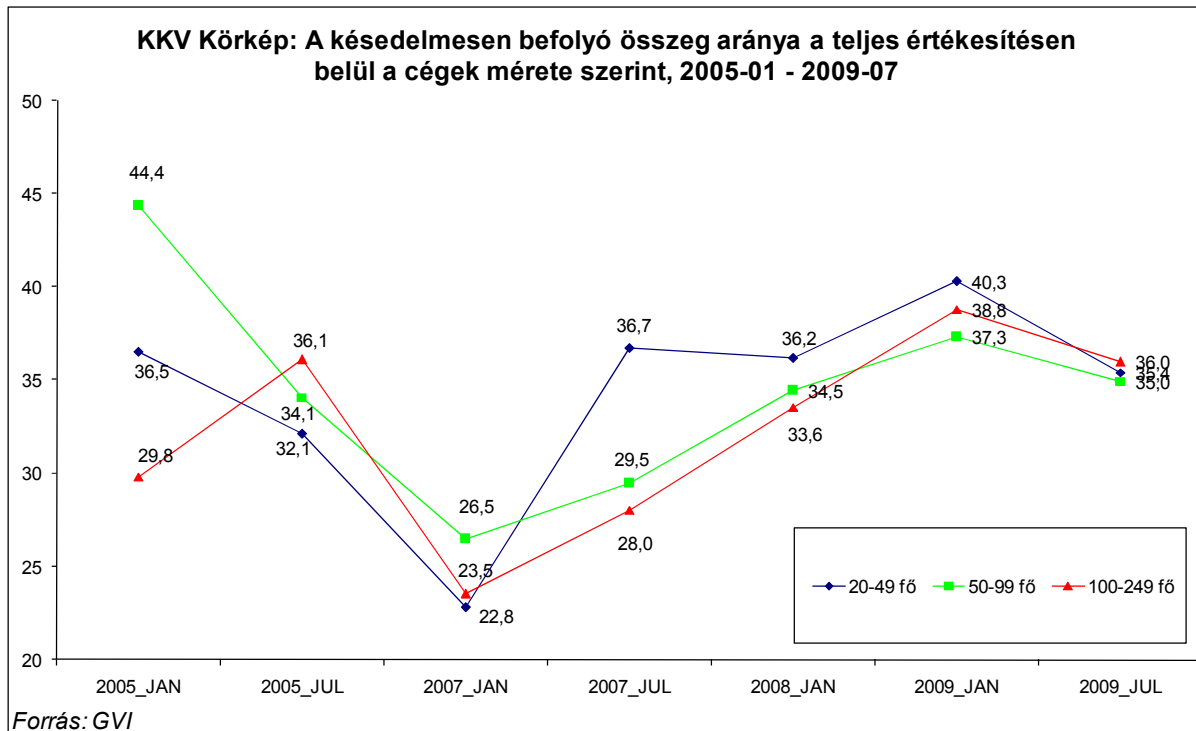

Az eredmények azt mutatják, hogy – az elmúlt évekhez hasonlóan – 2009 közepén is a kisebb cégeket sújtja nagyobb arányban a késedelmes fizetés problémája, de a különböző nagyságú vállalatok adatai most közeledtek egymáshoz. Az 50 főnél kisebb cégek körében átlagosan 38% a több alkalommal késedelmesen fizető partnerek aránya (januárban ez még 43% volt). A 100 főnél nagyobb vállalkozások között némileg kisebb a késve fizető üzletfelek aránya, mely átlagosan 37,5%-ot tesz ki, az 50-100 fős cégek esetében pedig 34% a megfelelő arány. Az értékesített termékek vagy szolgáltatások ellenértékének átlagosan 35-36%-a folyik be egy héttel a fizetési határidő után minden vizsgált létszám-kategóriában, miután mindhárom csoportban csökkenést mutattak az adatok 2009 januárjához képest (lásd a 4.1.2. és 4.1.3. ábrákat).

4.1.2. ábra: A késedelmesen fizető partnerek aránya a cégek mérete szerint, 2005-01 - 2009-07

4.1.3. ábra: A késedelmesen befolyó összeg aránya a teljes értékesítésen belül a cégek mérete szerint, 2005-01 - 2009-07

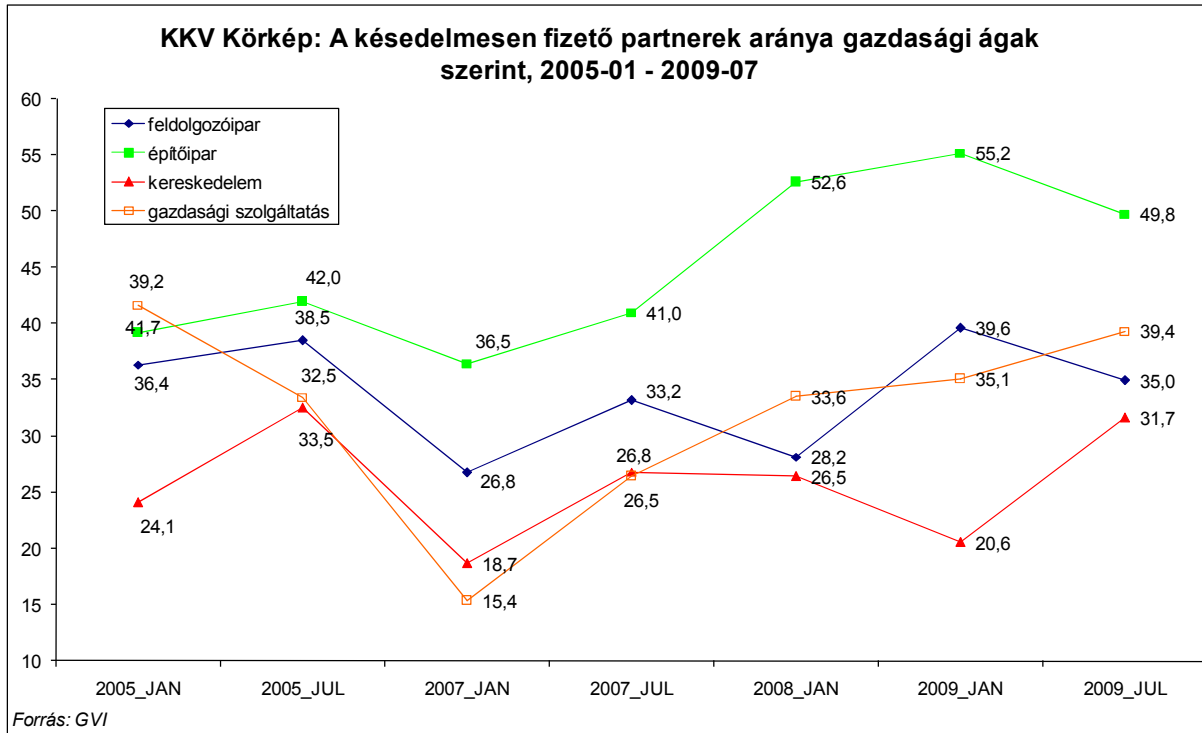

Külföldi tulajdonhányad szerint az látható az adatokból, hogy a tisztán magyar tulajdonú vállalatok partnerei késnek leggyakrabban a fizetéssel: átlagosan 38,5%-uk fizetett késedelmesen az elmúlt félévben. Az értékesített termékek ellenértékének 37%-a folyt be így, mely 3 százalékpontos csökkenést jelent januárhoz képest. A külföldi tulajdonú cégeknél a későn fizető partnerek aránya 30% (januárban 23%), a későn befolyó összeg pedig a teljes értékesítés 26%-át teszi ki (januárban 30%-át) (lásd a 30. és 32. ábrákat).

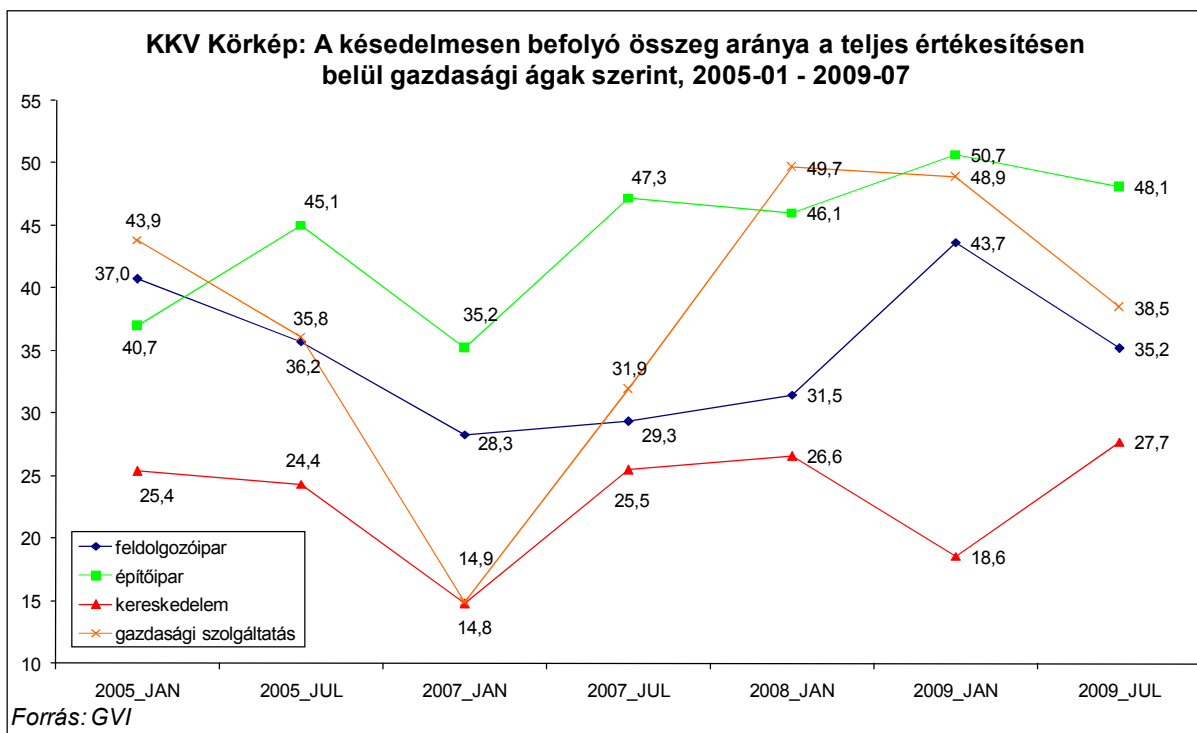
Exporthányad szerint némileg távolodtak egymástól az adatok: a kizárólag hazai piacra termelő cégek üzletfeleinek 36%-a fizet késedelmesen és a termékek ellenértékének 34%-a érkezik be késve a céghez, a döntően exportáló vállalatoknál pedig a megfelelő arányok 30%-ot, illetve 32%-ot tesznek ki (lásd a 29. és 31. ábrákat).

Gazdasági ágak szerint vizsgálva a késedelmes fizetést megállapítható, hogy a jelenség – a korábbi évekhez hasonlóan – messze az építőipari cégek körében okozza a legnagyobb problémát. Üzleti partnereik átlagosan 50%-a fizet késve és az ellenérték 48%-a késedelmesen folyik be. A kereskedelem területén ezzel szemben – a január óta bekövetkezett emelkedés ellenére – csak 32% a késedelmesen fizető partnerek aránya, a késve befolyó összeg pedig a teljes értékesítésnek csak 28%-át teszi ki (lásd a 4.1.4. és 4.1.5. ábrákat).

4.1.4. ábra: A késedelmesen fizető partnerek aránya gazdasági ágak szerint, 2005-01 - 2009-07

4.1.5. ábra: A késedelmesen befolyó összeg aránya a teljes értékesítésen belül gazdasági ágak szerint, 2005-01 - 2009-07

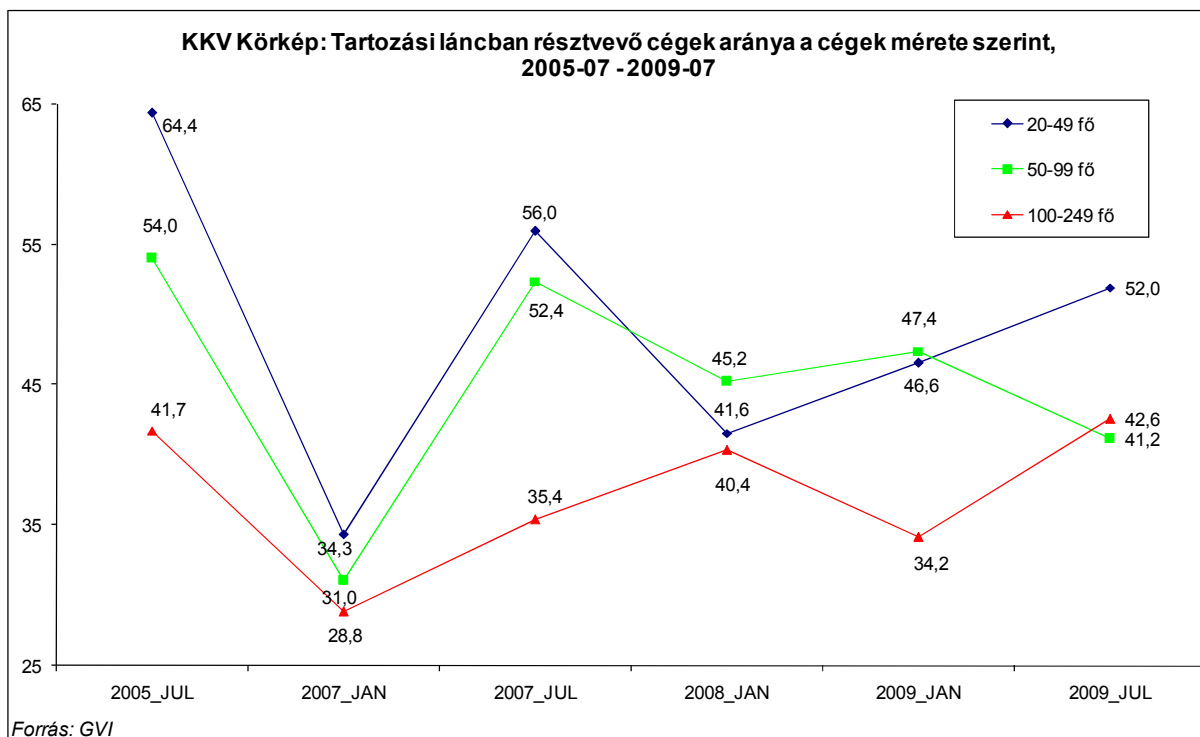

4.2. Lánctartozás

A késedelmes fizetés egyik kézenfekvő oka a lánctartozás. Ennek jó indikátora azon vállalatok aránya, melyekkel előfordult az elmúlt egy évben, hogy azért nem tudtak fizetni szállítóiknak, mert nekik sem fizettek vevőik időben. Ez az arány 45,4% volt 2009 júliusában, valamivel kevesebb, mint 2009 közepén (47,1%), viszont magasabb a 2008. januári (42%) és a 2009. januári (41,9%) értéknél.

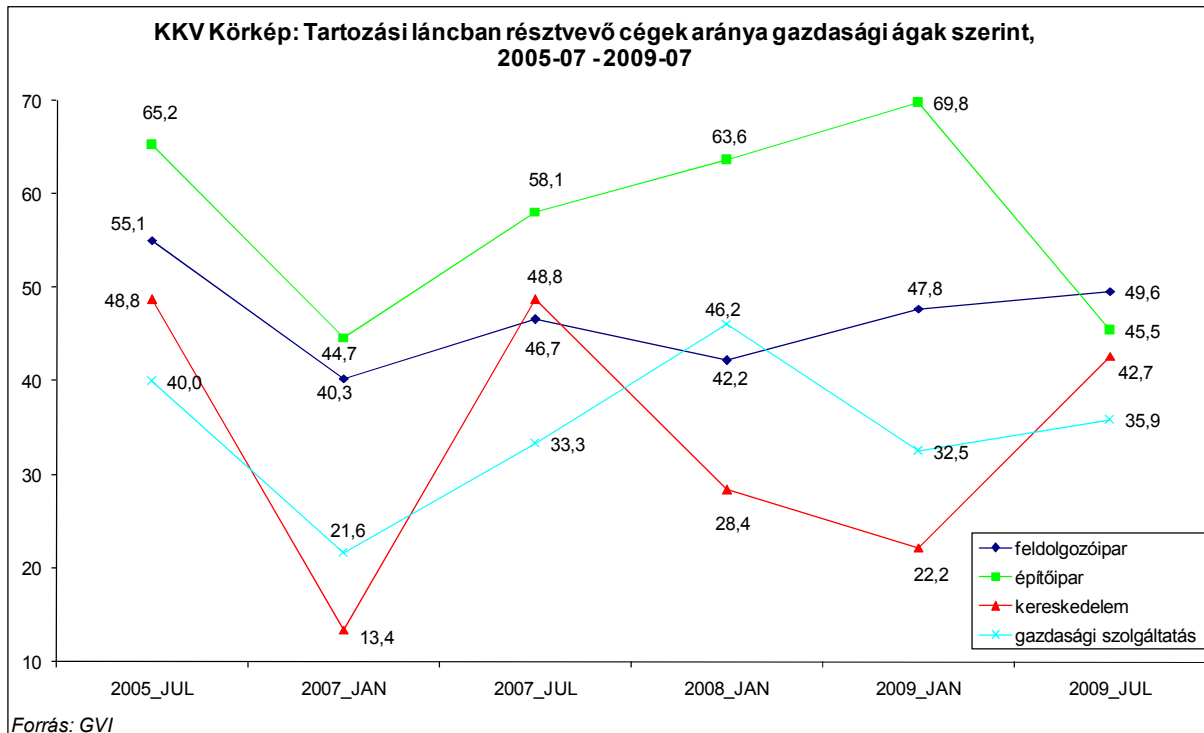
A tartozási láncban nagyobb arányban találunk kisebb vállalkozásokat, mint nagyobbakat: az 50 fő alatti cégek 52%-a, az ennél több főt foglalkoztatóknak viszont csak körülbelül 41-43%-a fizetett késedelmesen azért, mert neki sem fizettek időben. A 20-49 fős és a 100 fő fölötti vállalkozások adatai növekedést, az 50-99 fős vállalatok adatai pedig csökkenést mutatnak 2009 elejéhez képest (lásd a 4.2.1. ábrát).

4.2.1. ábra: Tartozási láncban résztvevő cégek aránya a cégek mérete szerint, 2005-07 - 2009-07

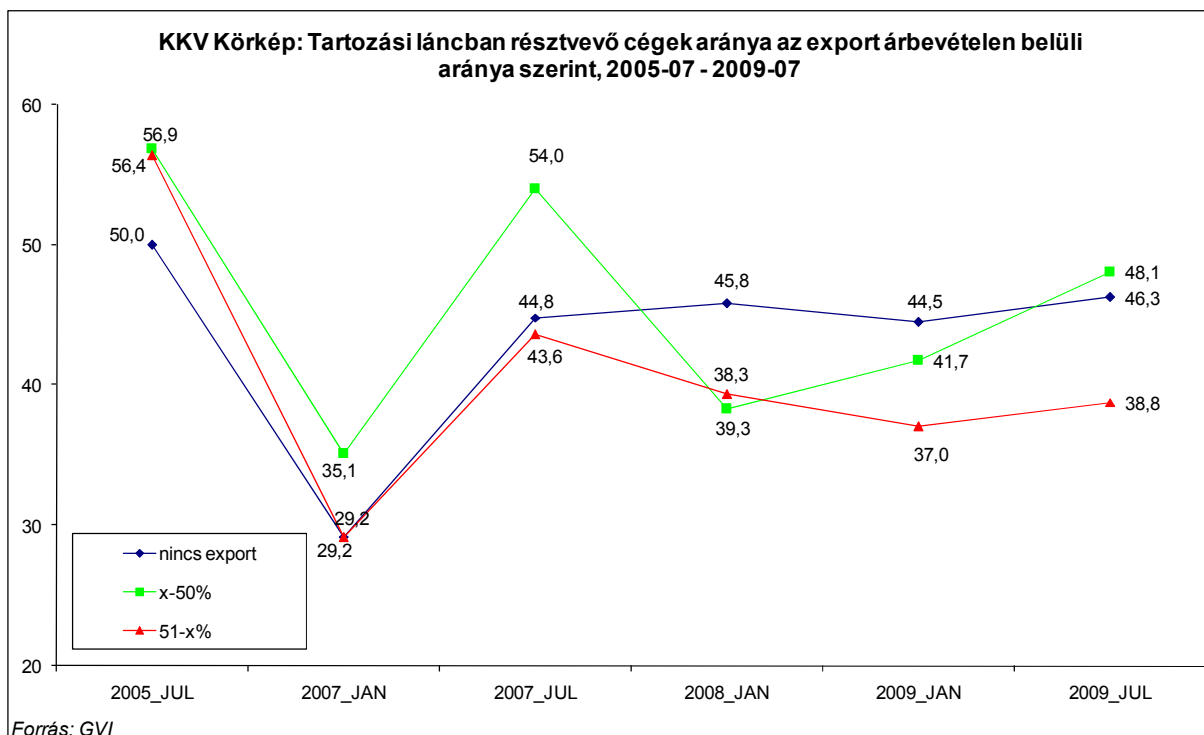
A késedelmes fizetés mellett általában a lánctartozás is az építőipari vállalatoknál fordul elő a leggyakrabban, 2009 júliusában azonban a januári 70%-ról 46%-ra csökkent azon építőipari vállalatok aránya, melyekkel előfordult, hogy azért nem tudtak határidőre fizetni, mert nekik sem fizettek időben partnereik. A 4.2.2. ábrából látható, hogy (a felmérés története óta először) a tartozási láncban való részvétel gyakoriságát tekintve az építőipar megelőzi a feldolgozóipart (50%). A kereskedelemben 43%, a gazdasági szolgáltatások területén pedig 36% ez az arány.

4.2.2. ábra: Tartozási láncban résztvevő cégek aránya gazdasági ágak szerint, 2005-07 - 2009-07

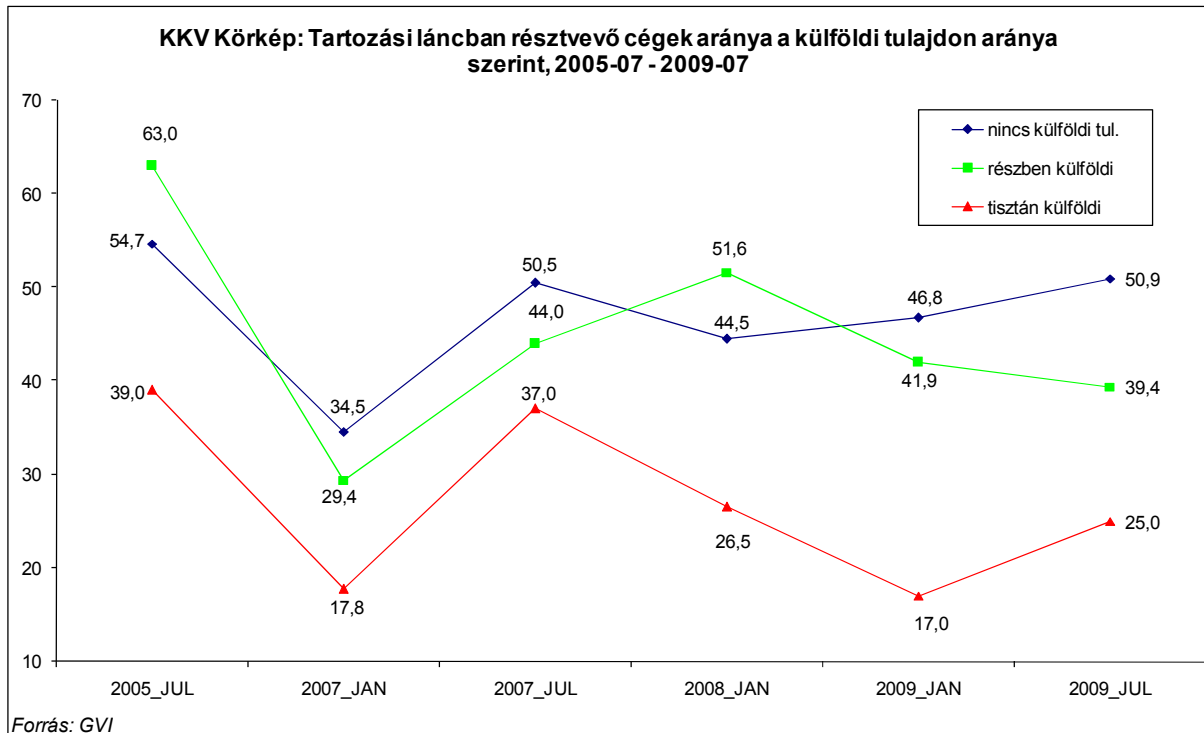
Exporthányad szerint vizsgálva a cégeket azt láthatjuk, hogy az értékesítésük felénél kevesebbet exportáló vállalatok 48%-ának okoz problémát a lánc tartozás. A csak belpiacra termelő cégek 46%-a, a döntően exportra termelő vállalatoknak pedig 39%-a jelezte, hogy részt vesz a tartozási láncban (lásd a 4.2.3. ábrát).

4.2.3. ábra: Tartozási láncban résztvevő cégek aránya az export árbevételén belüli aránya szerint, 2005-07 - 2009-07

Külföldi tulajdoni hányad szerint a tisztán magyar tulajdonú vállalatokkal fordul elő leggyakrabban (51%), hogy azért nem tudtak időben fizetni szállítóiknak, mert nekik sem fizettek vevőik határidőre. A részben külföldi tulajdonú vállalatok 39%-ánál, a tisztán külföldi kézben levőknek pedig mindössze 25%-ánál okoz ez problémát (lásd a 4.2.4. ábrát).

4.2.4. ábra: Tartozási láncban résztvevő cégek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-07 - 2009-07

5. A vállalatok pénzügyi fegyelme

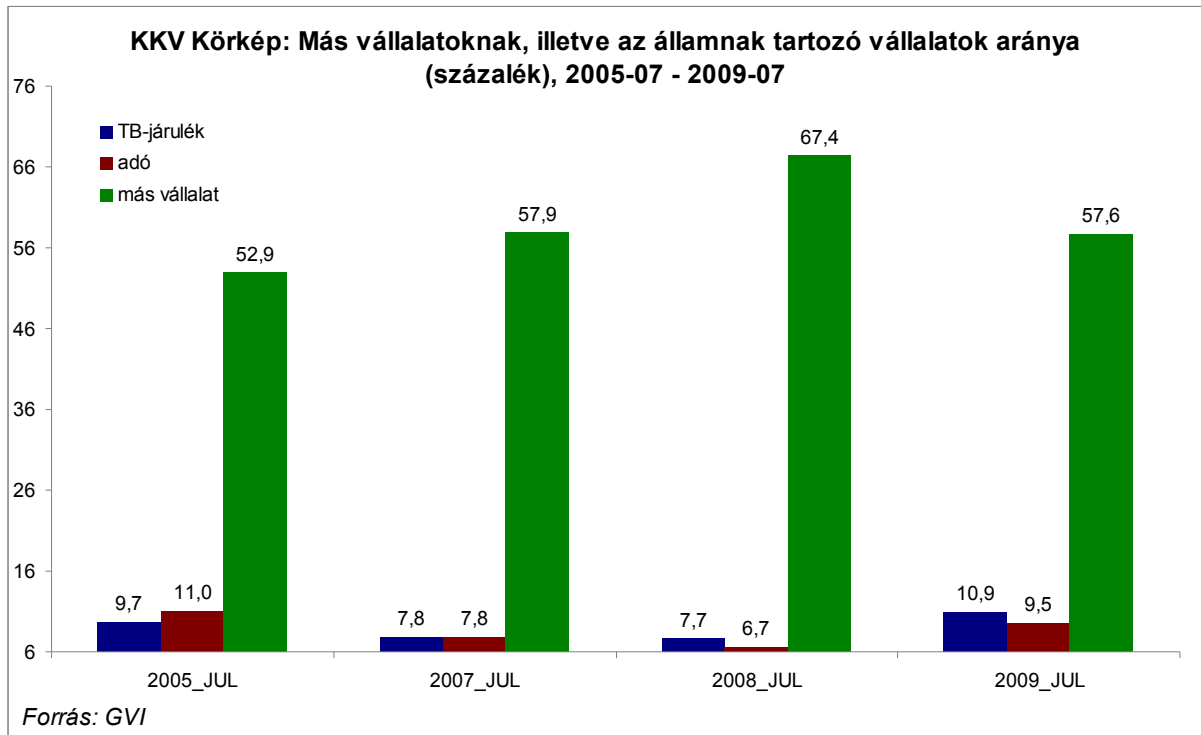
A KKV-k körében komoly problémát okozó késedelmes fizetést nem csak a késve fizető partnerek, hanem a vállalatok saját tartozásainak szemszögéből is megvizsgáltuk. A 2009. júliusi felvételben egyrészt a más vállalatokkal, másrészt az állammal szembeni fizetési késedelemről, valamint likviditási problémáikról is megkérdeztük a vállalatvezetőket. Adatainkat össze tudjuk hasonlítani a 2005, 2007 és 2008. júliusi adatfelvételek megfelelő eredményeivel.

5.1. Tartozás más vállalatokkal szemben

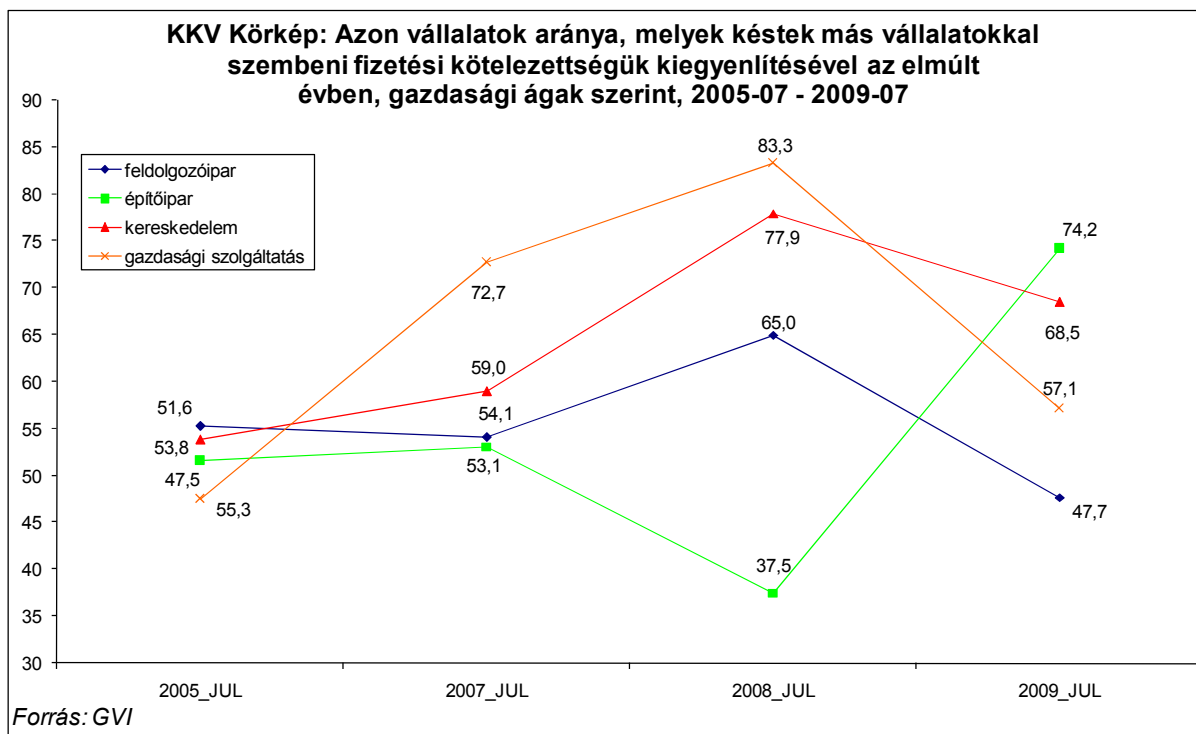
A kis- és középvállalatok több mint felével legalább egyszer előfordult az elmúlt évben, hogy késtek más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével. 2009 júliusában a KKV-k 57,6%-a számolt be erről, mely jelentős, 10 százalékpontos csökkenést jelent 2008 azonos hónapjához képest, és megegyezik a 2007-es értékkel (lásd az 5.1.1. ábrát).

2009 második negyedében a fizetési késedelem minden létszám-kategória szerint csökkenést mutat az előző év azonos időszakához képest, és az alkalmazotti létszám növekedésével nő az előfordulási arány (lásd a 34. ábrát). A tisztán hazai tulajdonú vállalatok körében ritkább a tartozás (54%), mint a külföldi tulajdonnal rendelkező cégek esetében (64%) (lásd a 35. ábrát). Exporthányad szerint a legnagyobb arányban (62%) a kizárólag belpiacra termelő cégek tartoznak a többi vállalatnak és legritkábban (47,5%) az exportorientált cégek jelezték ezt (lásd a 33. ábrát). Gazdasági ágak szerint az építőiparra a legjellemzőbb a tartozás (74%), mely igen jelentős, 36 százalékpontos növekedést mutat 2008 júliusához képest. Legkisebb arányban (48%) a feldolgozóipari cégek számoltak be más vállalatokkal szembeni tartozásról (lásd az 5.1.2. ábrát).

5.1.1. ábra: Más vállalatoknak, illetve az államnak tartozó vállalatok aránya (százalék), 2005-07 - 2009-07.

5.1.2. ábra: Azon vállalatok aránya, melyek késték más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével az elmúlt évben, gazdasági ágak szerint, 2005-07 - 2009-07.

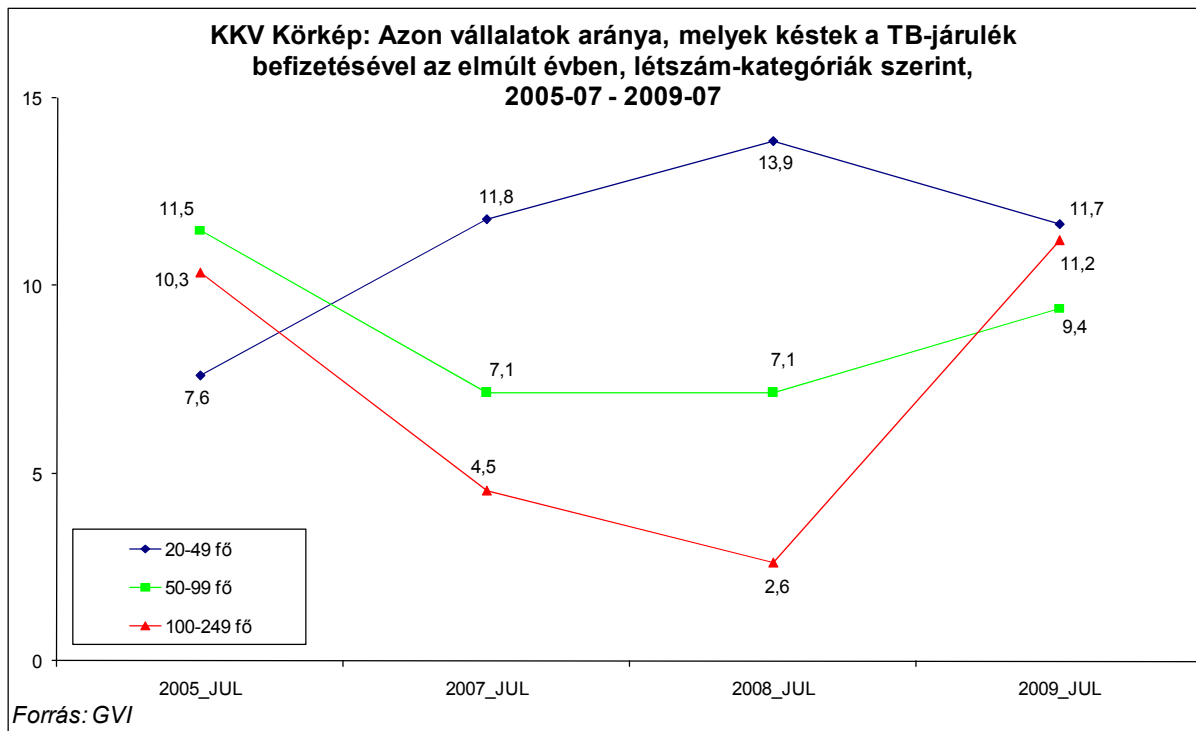

5.2. Tartozás az állammal szemben

Az elmúlt évekhez hasonlóan 2009-re is az jellemző, hogy a kis- és középvállalkozások a hatóságok felé inkább betartják a határidőket, mint egymás felé, tehát az egymás közötti késedelmes fizetésnél jóval ritkábban fordul elő az adók és járulékok határidő utáni befizetése. Idén a felmérés történetében először növekedett az adókat és járulékokat késve befizető cégek aránya (lásd az 5.1.1. ábrát), mely jelenség valószínűleg a gazdasági válság okozta nehézségekre vezethető vissza. A TB-járulék befizetésével a megkérdezett vállalatok 10,9%-a késett az elmúlt évben, mely arány 3 százalékponttal magasabb a 2008-asnál. Az adók befizetésével a cégek 9,5%-a késett, mely szintén 3 százalékponttal magasabb a 2008. júliusi értéknél.

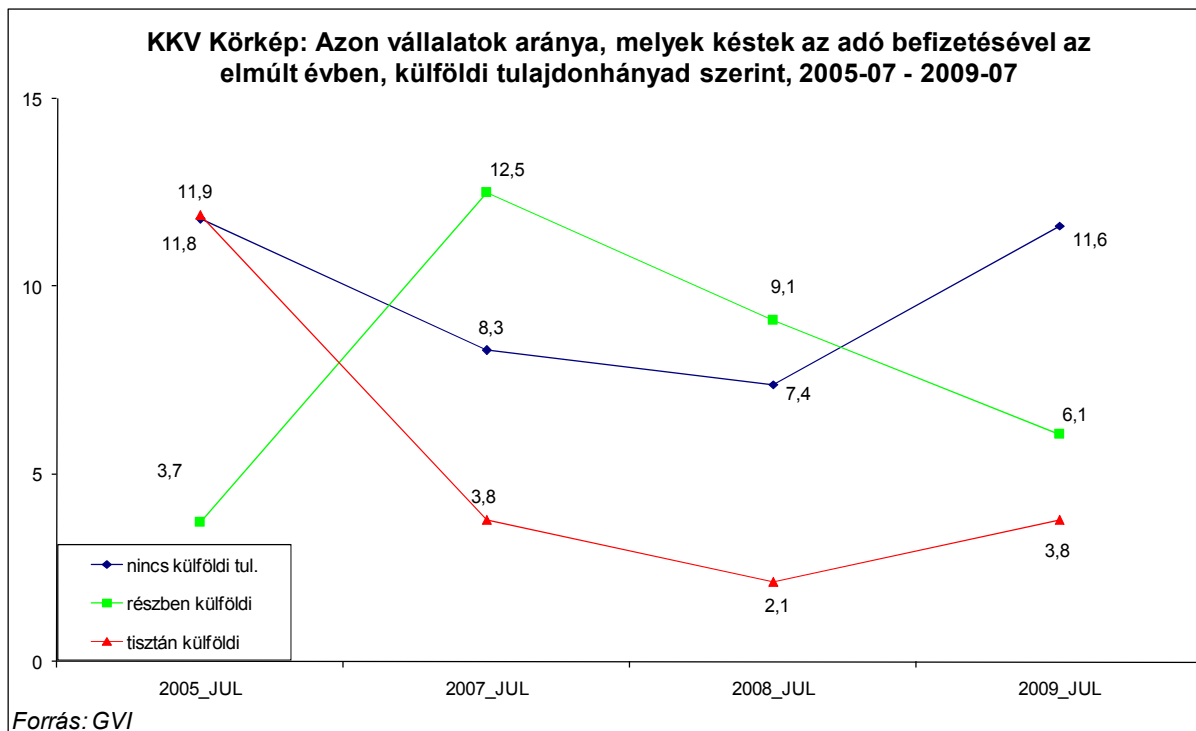
Létszám-kategóriák szerint az figyelhető meg, hogy bár idén is a legkisebb cégek késnek legnagyobb arányban (11,7%) a TB-járulék befizetésével, a 100-249 fős közepes vállalatok 8 százalékpontos növekedést mutatnak a tavalyi évhez képest (11,2%-ra nőtt az arány), így a felmérés történetében először megelőzik az 50-99 fős kisvállalatokat (lásd az 5.2.1. ábrát). A TB-járulék késedelmes befizetése ezen kívül leginkább a tisztán hazai tulajdonú (13%), az exportorientált (14%), valamint a feldolgozóipari cégekre (14%) jellemző (lásd a 36., 37. és 38. ábrákat).

5.2.1. ábra: Azon vállalatok aránya, melyek késtek a TB-járulék befizetésével az elmúlt évben, létszám-kategóriák szerint, 2005-07 - 2009-07

Az adó tartozást tekintve látható, hogy az alkalmazotti létszám szerinti kategóriák adatai közeledtek egymáshoz, de ezzel együtt is elmondható, hogy a létszám csökkenésével nő az adó befizetésével késlekedő vállalatok aránya: a legkisebb (20-49 fős) vállalatok esetében 13% volt ez az arány, a legnagyobbak (100-249 fő) körében pedig 8% (lásd a 41. ábrát). Exporthányad szerint minden kategóriában növekedést tapasztaltunk, és a leggyakrabban az exportorientált vállalatok számoltak be adó tartozásról (lásd a 40. ábrát). Az adó befizetésével legnagyobb arányban (13%) a gazdasági szolgáltató cégek késtek 2009 második negyedében, miután az építőipari vállalkozások jelentős, 9 százalékpontos csökkenést mutatnak (lásd a 39. ábrát). Külföldi tulajdonhányad szerint azt mutatják az adatok, hogy az elmúlt két évhez hasonlóan a tisztán hazai tulajdonú cégek számoltak be a leggyakrabban (12%) adó tartozásról, a legkisebb arányt (4%) pedig a tisztán külföldi tulajdonban levők körében tapasztaltuk. A részben külföldi tulajdonú vállalatok csoportjában 2007 óta csökkenő tendenciát figyelhetünk meg (lásd az 5.2.2. ábrát).

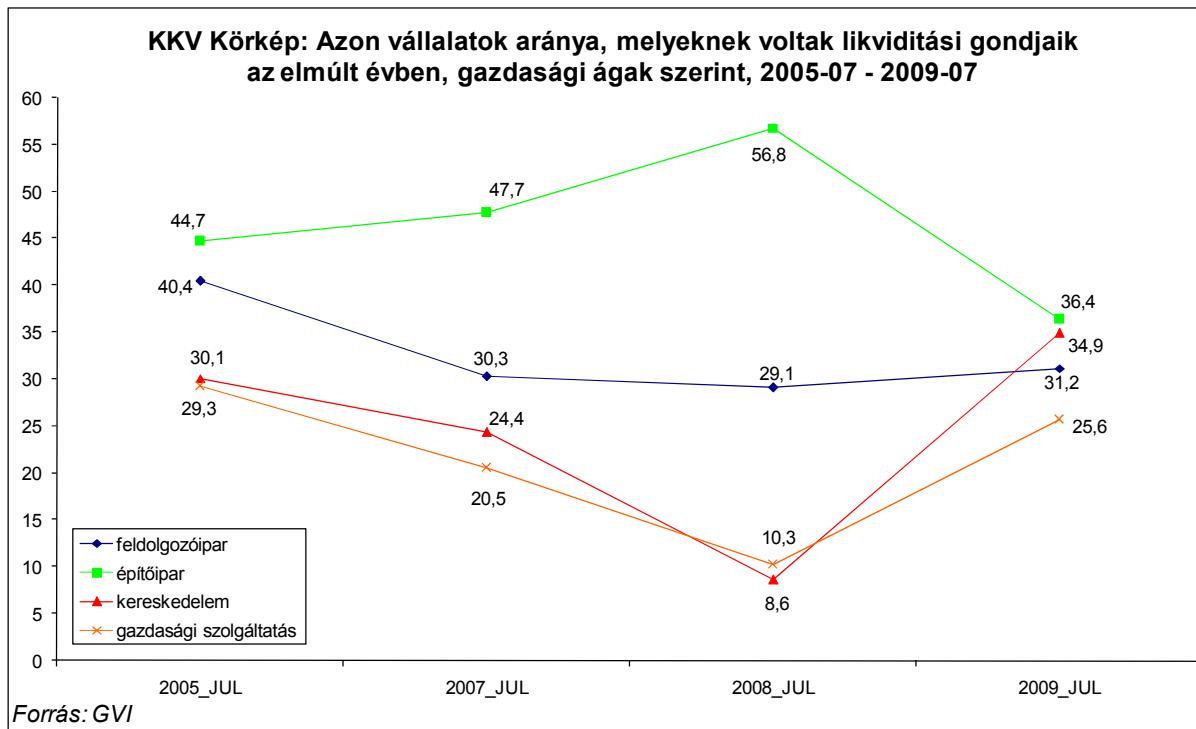
5.2.2. ábra: Azon vállalatok aránya, melyek késtek az adó befizetésével az elmúlt évben, külföldi tulajdonhányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

5.3. Likviditási problémák

A késedelmes fizetésnek minden bizonnyal kiemelkedő szerepe van abban, hogy a megkérdezett vállalkozások egyharmadánál (32,2%) likviditási gondok merültek fel az elmúlt év során. A likviditási gondokkal küzdő vállalatok aránya 2008 júliusáig csökkenő tendenciát mutatott (2005-ben 36,8% volt, 2007-ben 30%, 2008-ban pedig 25%), idén viszont – valószínűleg a gazdasági válság hatására – számottevő, 7 százalékpontos emelkedést tapasztaltunk. Exporthányad szerint jelentős áttrendeződés ment végbe tavaly július óta a vállalatcsoportok között. A belpiacra termelő, valamint az értékesítésük felénél kevesebbet exportáló vállalatok között nőtt a likviditási problémákkal küzdő cégek aránya (rendre 31,8%-ra, illetve 36,2%-ra). Az exportorientált vállalkozások körében 26,5%-ra csökkent ez az arány, így 2009-ben már ez a vállalatcsoport számolt be a legritkábban likviditási problémákról (lásd a 42. ábrát). Létszám-kategóriák szerint azt mutatják az adatok, hogy a legkisebb, 20-49 fős vállalatok között jelentős mértékben, 19 százalékponttal (35,9%-ra) nőtt a likviditási problémákat jelző cégek aránya 2008 július óta, megközelítve az 50-99 fős cégek értékét (37,6%) (lásd a 43. ábrát). Gazdasági ágak szerint látható, hogy 2008-hoz képest jelentős mértékben közeledtek egymáshoz az adatok: a kereskedelmi cégek jóval gyakrabban (34,9%), az építőipari vállalkozások pedig sokkal kisebb arányban (36,4%) küzdenek likviditási problémákkal, mint egy évvel ezelőtt (lásd az 5.3.1. ábrát).

5.3.1. ábra: Azon vállalatok aránya, melyeknek voltak likviditási gondjaik az elmúlt évben, gazdasági ágak szerint, 2005-07 - 2009-07

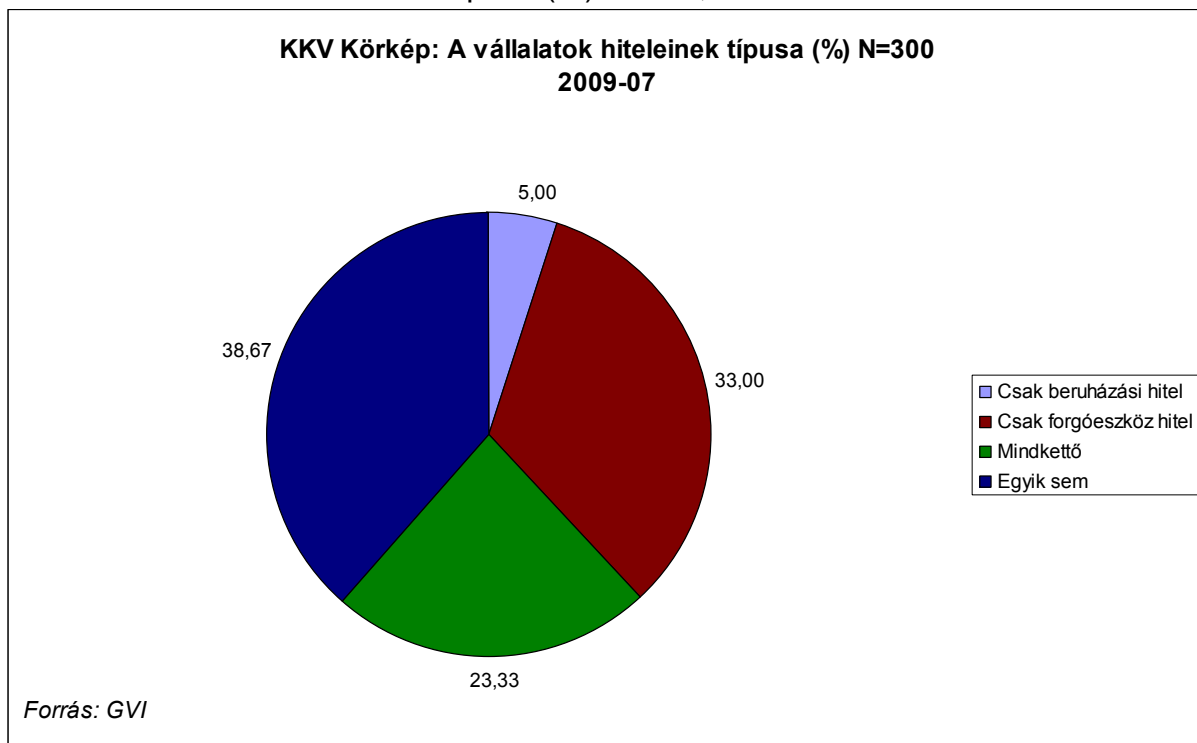
6. A gazdasági válság és a vállalatok

A 2009. júliusi adatfelvétel során a minden felvételben szereplő és a rendszeresen visszatérő kérdések mellett további, aktuális kérdéseket is feltettünk a vállalatoknak. Megkérdeztük, hogy vannak-e banki hitelek, és ha igen, ezek milyen típusúak, valamint mennyire nehezítette meg a gazdasági válság hitelfelvételeiket. Ezen kívül arra is rákérdeztünk, hogy milyen intézkedéseket alkalmaztak az elmúlt fél évben a válság – működésükre gyakorolt – kedvezőtlen hatásainak kivédésére, és milyeneket terveznek alkalmazni a következő fél évben.

6.1. A vállalatok banki hitelei

A megkérdezett vállalatok 61,1%-ának van valamilyen banki hitele. A legmagasabb azoknak a vállalatoknak az aránya, amelyek csak (egy évnél rövidebb futamidejű) forgóeszközhittel rendelkeznek (33%). Csak beruházási hitellel a vállalatoknak mindössze 5%-a rendelkezik, míg 23,3%-uknak mindkét típusú hitele van (lásd a 6.1.1. ábrát).

6.1.1. ábra Vállalatok hitelének típusa (%) N=300, 2009-07

A tulajdoni viszonyokat megvizsgálva azt figyelhetjük meg, hogy a tisztán külföldi tulajdonban levő cégek esetében fordul elő a leggyakrabban, hogy egyik típusú banki hitellel sem rendelkeznek (65%). A tisztán hazai kézben levőknél 34% ez az arány, a

részben külföldi tulajdonban levőknél pedig 30%.² Ennek oka lehet az, hogy külföldi anyavállalattal rendelkező cégekről van szó, amelyek anyavállalatuktól is hitelhez juthatnak, így nincs szükségük banki hitelre.

Vállalati méret szerint vizsgálva a vállalatok hiteleinek típusát azt láthatjuk, hogy a legnagyobb vállalatok körében fordul elő leggyakrabban az is, hogy semmilyen hitelük nincs (41,2%), és az is, hogy mind forgóeszköz-, mind beruházási hitellel rendelkeznek (30,7%). A 20 és 49 fő közötti vállalatok esetében 38,2% és 18,6% a megfelelő arányok, az 50-99 munkavállalót foglalkoztatók körében pedig 35,7% és 19%.

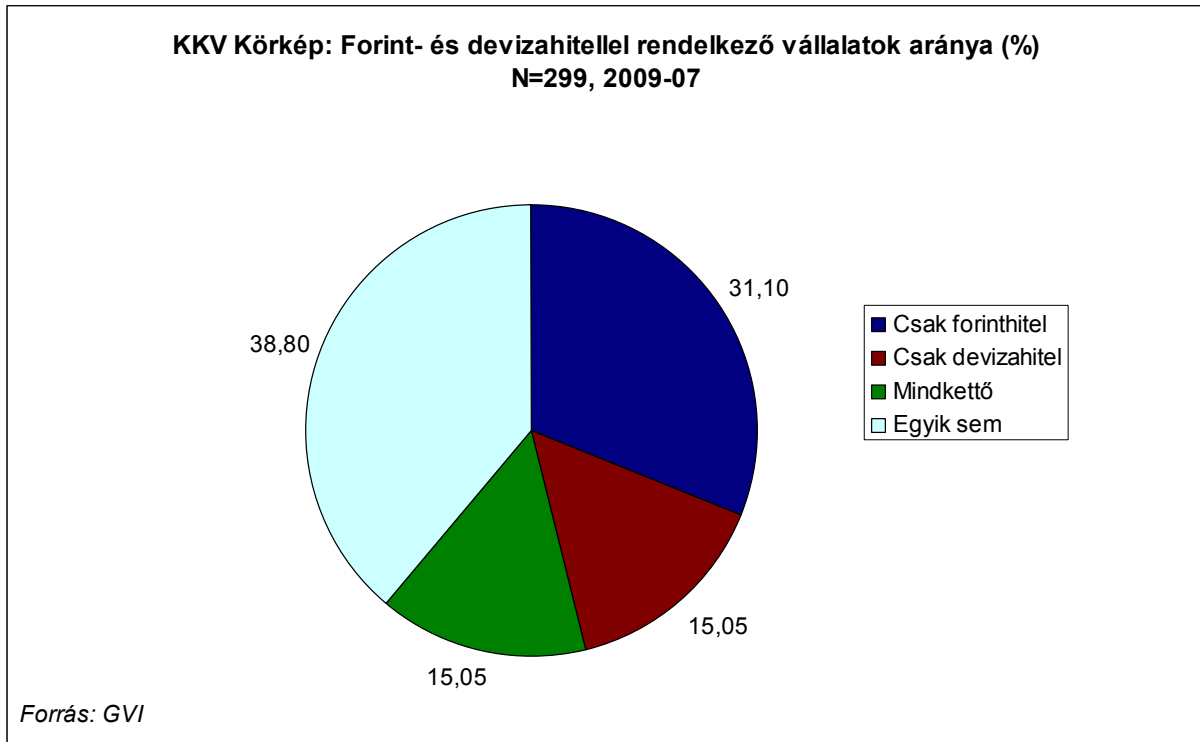
Exporthányad szerint vizsgálva a hiteleket azt látjuk, hogy közel azonos arányban rendelkeznek különböző típusú hitelekkel a vállalatok, egyedül a termelésüknek legfeljebb 50%-át exportáló vállalatok körében figyelhetünk meg jelentősebb eltérést az átlagos értékektől: e vállalatok körében gyakoribb, hogy csak forgóeszközhitelük van (40,8%). A nem exportáló és a termelésüknek legalább felét exportáló vállalatoknál ez az arány 28,7%. A hitellel nem rendelkező vállalatok arányában is eltérést figyelhetünk meg: a kizárólag hazai piacra termelőknél 44,5% e cégek aránya, a termelésük nagy részét exportálóknál 42,9%, míg a termelésüknek legfeljebb felét exportáló vállalatoknál ez az arány csak 29,1%.

A gazdasági ágak szerinti bontás alapján azt mondhatjuk, hogy a gazdasági szolgáltatások területén működő cégek között a leggyakoribb, hogy nincsen hitelük (55,2%), csak beruházási hitelt a feldolgozóiparban alkalmaznak a leggyakrabban (7,3%), csak forgóeszközhitelt az építőiparban (40,9%), mindkét típusú hitellel pedig a kereskedelem területén működő vállalatok rendelkeznek a leggyakrabban (28,4%).

Forinthitellel a vállalatok 45,4%-a rendelkezik, euróhitellel 24,7%-uk, svájci frankban felvett hitellel 7,6%-uk, egyéb valutában felvett hitellel pedig csupán 2%-uk (lásd a 45. ábrát). E vállalatok között természetesen átfedések is vannak, mivel egy vállalatnak többféle hitele is lehet. Összességében a vállalatok 31%-ának csak forinthitele van, 15%-ának csak devizahitele és 15%-uknak mindkettő (lásd a 6.1.2. ábrát).

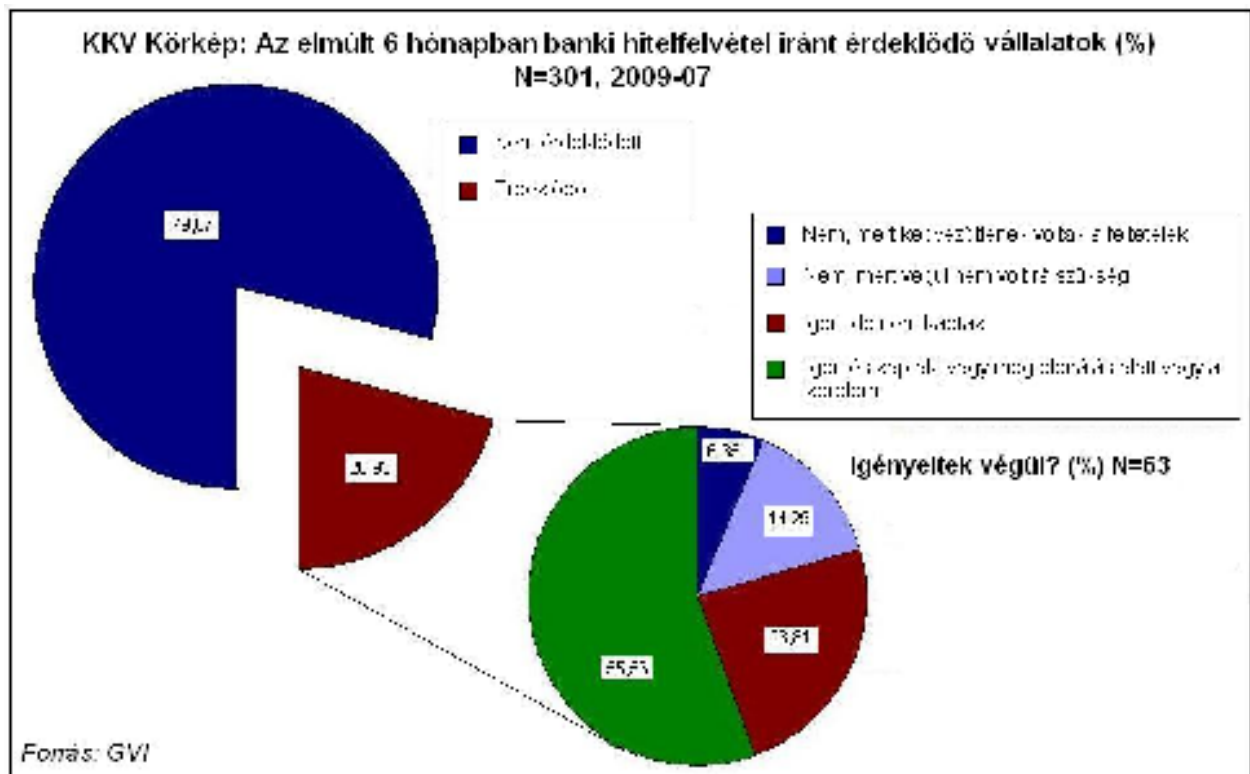
² A részben vagy egészében külföldi kézben levő vállalatok viszonylag alacsony esetszáma miatt a százalékos értékeket óvatosan kell kezelni, ugyanakkor ekkora különbség ténylegesen létező eltérésre utalhat a vállalatcsoportok között. Az esetszámok ebben az esetben: N(tisztán hazai)=212, N(részben külföldi)=33, N(tisztán külföldi)=52

6.1.2. ábra Forint- és devizahittel rendelkező vállalatok aránya (%) N=299, 2009-07

A gazdasági válság egyik kedvezőtlen hatása a vállalatokra nézve, hogy nehezebben jutnak banki hitelhez, és ha kapnak is, magasabb kamatok mellett jutnak hozzá, mint korábban. A 6.1.3. ábrán láthatjuk, hogy a megkérdezett vállalatok 21%-a érdeklődött bankban a hitelfelvétel lehetősége iránt az elmúlt fél évben. E vállalatoknak több mint fele meg is kapta a hitelt, 23,8%-uk igényelt, de nem kapott hitelt, 20,6%-uk pedig végül nem igényelt hitelt az információszerzést követően, mivel nem volt szüksége rá, vagy kedvezőtlennek ítélte a feltételeket.

6.1.3. ábra Az elmúlt 6 hónap során hitel után érdeklődő és hitelt igénylő vállalatok aránya (%) N=301, 2009-07

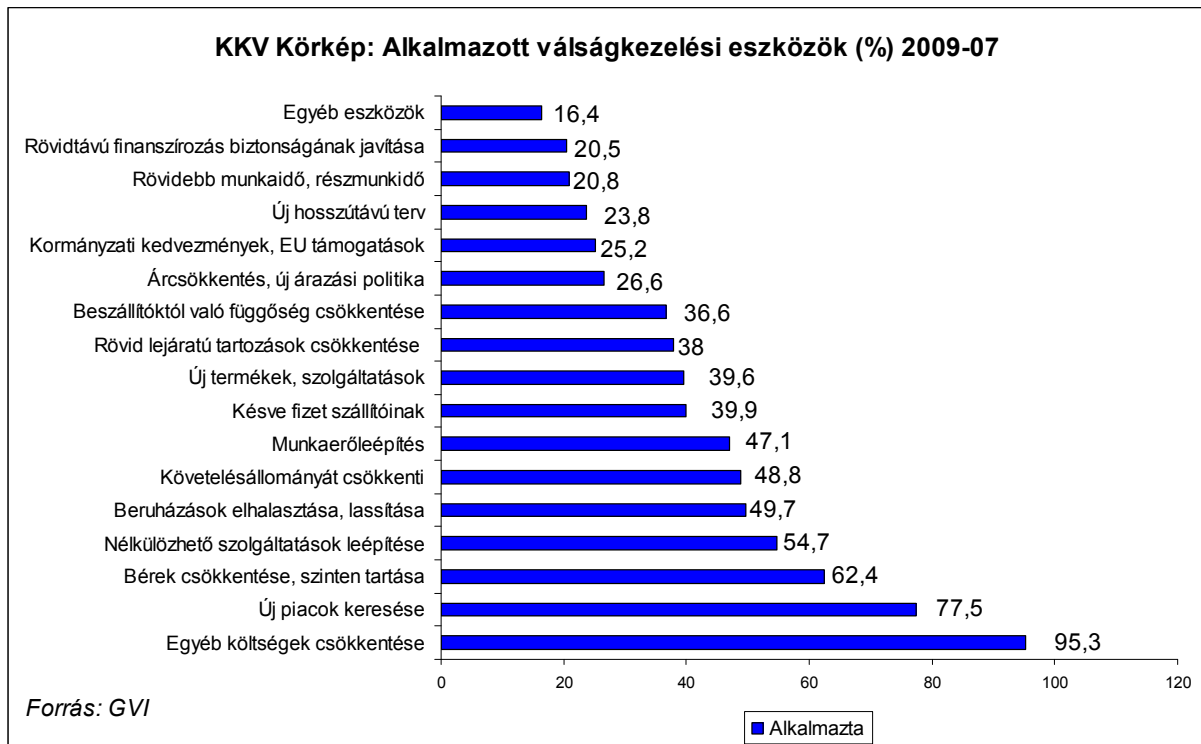
6.2. Lépések a válság kedvezőtlen hatásainak kivédésére

A válaszlehetőségek között feljárnlott egyes válságkezelő eszközöket jelentősen eltérő arányban jelölték meg – általuk alkalmazottként – a megkérdezett vállalatok. Míg a több intézkedést magában foglaló „egyéb költségek csökkentése” válaszlehetőséget a vállalatok 95,3%-a választotta ki, és a második leggyakoribb lehetőséget, az új piacok keresését 77,5%-uk, a rövid távú finanszírozás biztonságának javításával³ csak a vállalatok 20,5%-a élt (lásd a 6.2.1. ábrát).

A gyakrabban alkalmazott eszközök közé tartozik még a bérek csökkentése vagy befagyasztása, a beruházások elhalasztása vagy ütemük lassítása, a követelésállomány csökkentése és a nélkülözhető szolgáltatások leépítése. Csak ezek után következik a sorban az elbocsátás, amelyet a vállalatok 47,1%-a talált szükségesnek a felvétel előtti fél évben. Ez jelezheti, hogy a munkaerő-leépítés nem feltétlenül az első eszköz, amihez a vállalatok nyúlnak, ha lépéseket kénytelenek tenni csökkenő keresletük ellensúlyozására.

³ Például banki hitelek meghosszabbításával.

6.2.1. ábra Az elmúlt 6 hónap során egyes válságkezelő eszközöket alkalmazó vállalatok aránya (%), 2009-07

A júliusi felvétel során nem csak arra kérdeztünk rá, hogy a vállalatok az elmúlt 6 hónapban milyen intézkedésekkel kezelték a gazdasági válság kedvezőtlen hatásait, hanem arra is, hogy melyeket tervezik alkalmazni a jövőben. A megkérdezettek sokszor azonosan válaszoltak a múltira és a jövőre vonatkozóan, de találhatunk 6 olyan válságkezelő intézkedést is, amelyek esetében legalább 10% volt azon vállalatok aránya, amelyek vagy 1.) alkalmaztak már egy eszközt, de a jövőben nem tervezik, vagy azoké, 2.) amelyek bár nem alkalmazták még, de a következő fél évben tervezik ezt.

Az elbocsátás esetében a felvétel során megkérdezett vállalatok 25,9%-a válaszolta azt, hogy már sor került erre a lépésre, de a jövőben nem tervezik ezt. Az átmenetileg nélkülözhető szolgáltatások leépítése esetében 12,7% ez az arány, a bérek szinten tartásánál 11,7%, a szállítóknak késve fizetés esetében 10,3%. Ezek az eszközök mind a kiadáscsökkentést szolgálják, így valószínűleg van a kis- és középvállalkozásoknak egy olyan csoportja, amelyek ezekkel az eszközökkel már megoldották legsürgetőbb problémáikat, és a jövőben reményeik szerint már nem fognak ezekre szorulni.

Fordított a helyzet a kormányzati kedvezmények és EU támogatások igénybevételénél és az új hosszú távú terv készítésénél. Az előbbi esetben 10%, az utóbbiban 10,2% azok aránya, akik eddig nem alkalmazták, de a következő 6 hónap során tervezik ezt a lépést. Ez valószínűleg arra utal, hogy ezeket az eszközöket a vállalatok egy köre nem alkalmazta azonnal, ahogyan problémáik felmerültek, mivel vagy nem volt rá lehetőségük (például a támogatások esetében), vagy csak később ismerték fel e lépések jelentőségét.

Táblázatok, ábrák

1. táblázat: A kis- és közepes cégek száma 2003-ban létszámcsoportok és gazdasági ágak szerint

	Feldolgozóipar (15-37)	Építőipar (45)	Kereskedelem (50-52)	Gazdasági szolgáltatások (70-74)	Összesen
20-49 fő	2897	1073	2008	293	6271
50-99 fő	1071	254	502	73	1900
100-249 fő	776	106	270	30	1182
Összesen	4744	1433	2780	396	9353

Forrás: KSH

2. táblázat: A cégek tervezett mintabeli száma létszámcsoportok és gazdasági ágak szerint, 2003-ban

	Feldolgozóipar (15-37)	Építőipar (45)	Kereskedelem (50-52)	Gazdasági szolgáltatások (70-74)	Összesen	Létszám – 2003 (fő)	Arányok
20-49 fő	46	15	28	13	102	265,0	0,34
50-99 fő	39	12	23	11	85	219,7	0,28
100-249 fő	50	17	31	15	113	293,8	0,38
összesen	136	44	81	39	300	778,5	1,00
GDP – 2003 (mrd Ft)	925,5	299,4	553,1	264,9	2042,9		
arányok	0,45	0,15	0,27	0,13	1,00		

Forrás: KSH

3. táblázat: A válaszadó cégek megoszlása létszámcsoportok és gazdasági ágak szerint, 2006. július – 2009. július

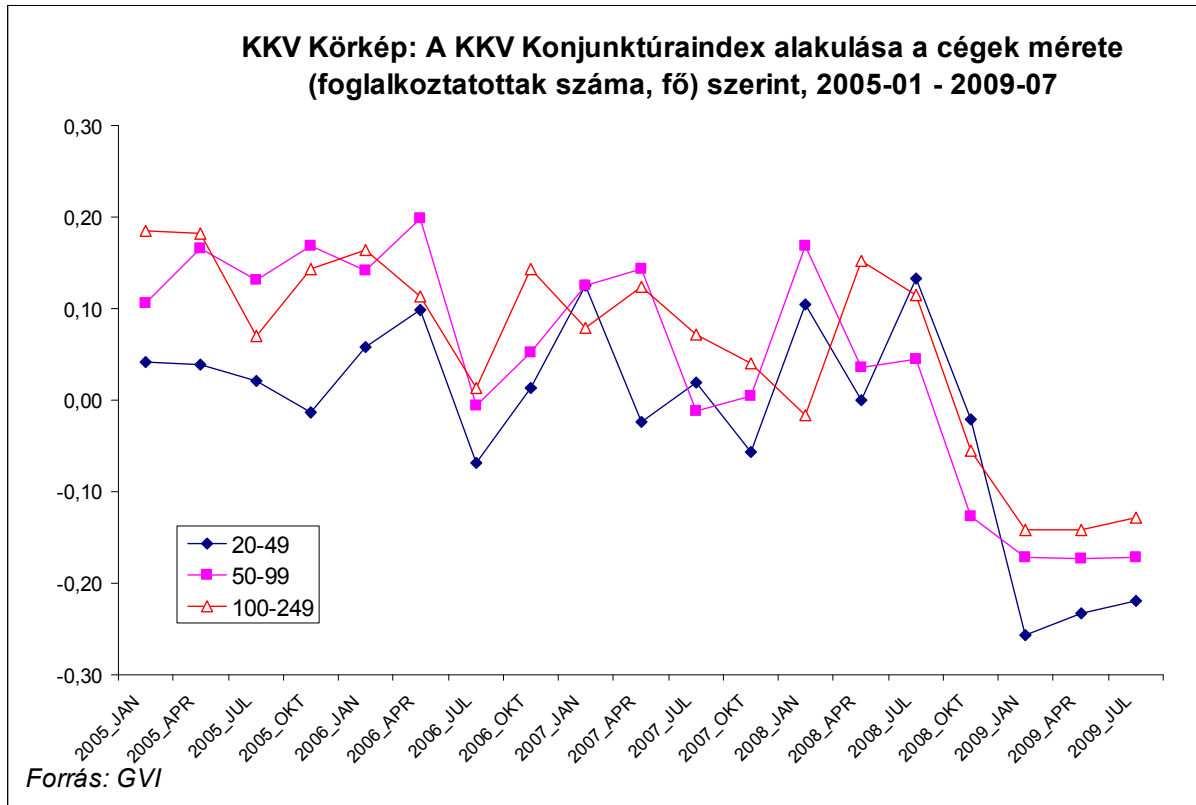
	Feldolgozóipar (15-37)	Építőipar -45	Kereskedelem (50-52)	Gazdasági szolgáltatások (70-74)	Összesen
2006-3					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,70%	34,20%
50-99 fő	12,60%	4,00%	7,60%	3,70%	27,90%
100-249 fő	16,90%	5,60%	10,30%	5,00%	37,90%
Összesen	44,90%	14,60%	27,20%	13,30%	100,00% N=301
2006-4(*)					
20-49 fő	15,50%	4,90%	9,20%	4,30%	33,90%
50-99 fő	12,80%	4,30%	7,60%	3,60%	28,30%
100-249 fő	17,10%	5,60%	10,20%	4,90%	37,80%
Összesen	45,40%	14,80%	27,00%	12,80%	100,00% N=304
2007-1					
20-49 fő	15,00%	5,30%	9,30%	4,30%	33,90%
50-99 fő	12,60%	4,30%	7,60%	4,30%	28,90%
100-249 fő	16,90%	6,00%	10,30%	4,00%	37,20%
Összesen	44,50%	15,60%	27,20%	12,60%	100,00% N=301
2007-2					
20-49 fő	15,20%	5,00%	9,30%	4,30%	33,80%
50-99 fő	12,60%	4,00%	7,60%	3,60%	27,80%
100-249 fő	16,90%	5,60%	10,30%	5,60%	38,40%
Összesen	44,70%	14,60%	27,20%	13,60%	100,00% N=302
2007-3					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,30%	34,00%
50-99 fő	12,70%	4,00%	7,70%	3,70%	28,00%
100-249 fő	17,00%	5,70%	10,30%	5,00%	38,00%
Összesen	45,00%	14,70%	27,30%	13,00%	100,00% N=300
2007-4					
20-49 fő	15,00%	5,00%	9,60%	4,00%	33,60%
50-99 fő	13,00%	4,00%	7,60%	3,70%	28,20%
100-249 fő	16,90%	6,00%	10,30%	5,00%	38,20%
Összesen	44,90%	15,00%	27,60%	12,60%	100,00% N=301
2008-1					
20-49 fő	15,40%	5,00%	9,00%	4,30%	33,80%
50-99 fő	12,70%	4,00%	7,70%	3,70%	28,10%
100-249 fő	17,10%	5,70%	10,40%	5,00%	38,10%
Összesen	45,20%	14,70%	27,10%	13,00%	100,00% N=299

	Gazdasági				
	Feldolgozóipar	Építőipar	Kereskedelem	szolgáltatások	Összesen
2008-2					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,30%	34,00%
50-99 fő	12,70%	4,00%	7,70%	3,70%	28,00%
100-249 fő	17,00%	5,70%	10,30%	5,00%	38,00%
Összesen	45,00%	14,70%	27,30%	13,00%	100,00%
					N=300
2008-3					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,30%	34,00%
50-99 fő	12,70%	4,00%	7,70%	3,70%	28,00%
100-249 fő	17,00%	5,70%	10,30%	5,00%	38,00%
Összesen	45,00%	14,70%	27,30%	13,00%	100,00%
					N=300
2008-4					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,30%	34,00%
50-99 fő	12,70%	4,00%	7,70%	3,70%	28,00%
100-249 fő	17,00%	5,70%	10,30%	5,00%	38,00%
Összesen	45,00%	14,70%	27,30%	13,00%	100,00%
					N=300
2009-1					
20-49 fő	15,30%	5,00%	9,30%	4,60%	34,00%
50-99 fő	12,00%	4,00%	7,60%	3,00%	27,00%
100-249 fő	17,60%	5,30%	10,30%	6,00%	39,00%
Összesen	44,90%	14,30%	27,20%	13,60%	100,00%
					N=301
2009-2					
20-49 fő	15,30	5,00	9,30	4,30	34,00
50-99 fő	12,70	4,00	7,70	3,70	28,00
100-249 fő	17,00	5,70	10,30	5,00	38,00
Összesen	45,00	14,70	27,30	13,00	100,00
					N=300
2009-3					
20-49 fő	15,10	4,90	9,50	4,30	33,90
50-99 fő	12,80	3,90	7,60	3,60	28,00
100-249 fő	17,40	5,60	10,20	4,90	38,20
Összesen	45,40	14,50	27,30	12,80	100,00
					N=304

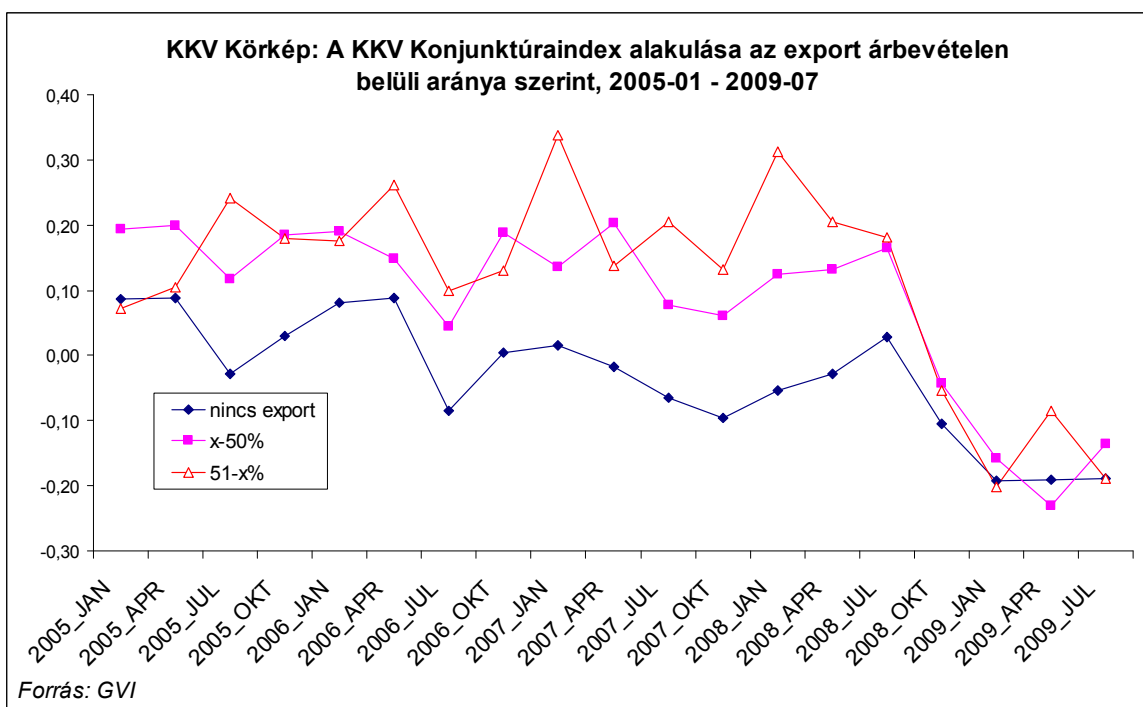

1. ábra: A KKV Konjunktúraindex alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.01 - 2009.07

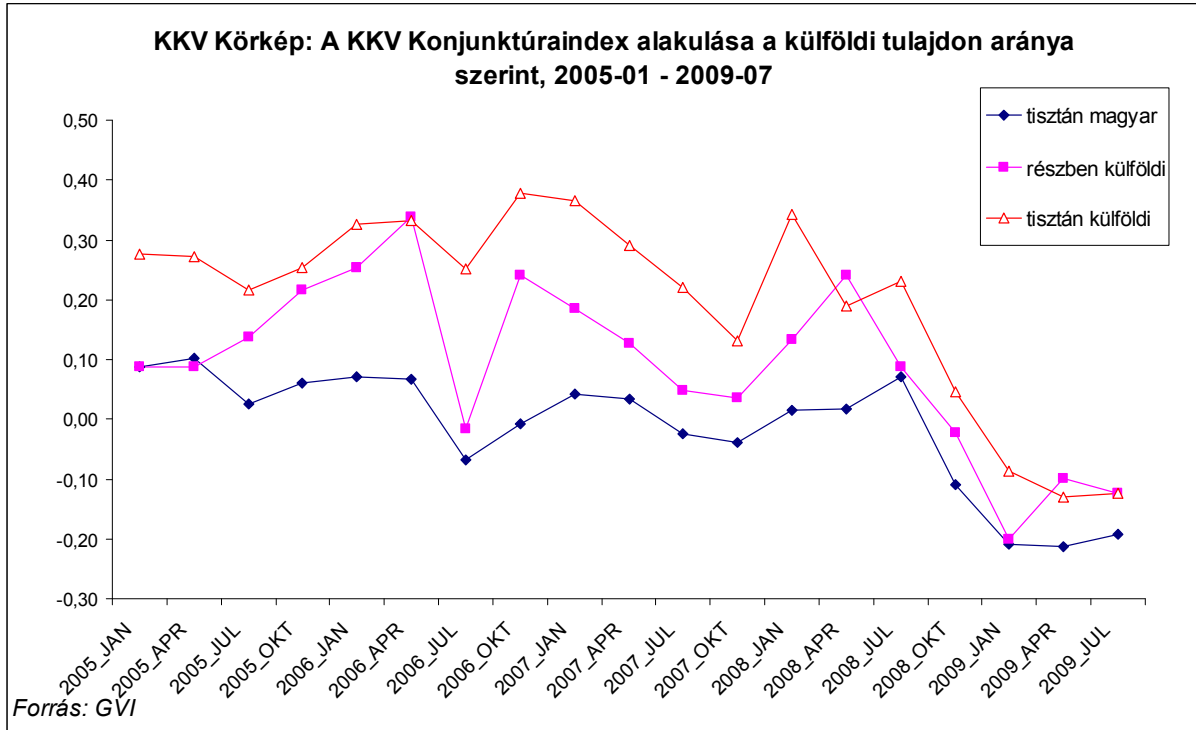
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

2. ábra: A KKV Konjunktúraindex alakulása az export árbevételen belüli aránya szerint, 2005.01 - 2009.07

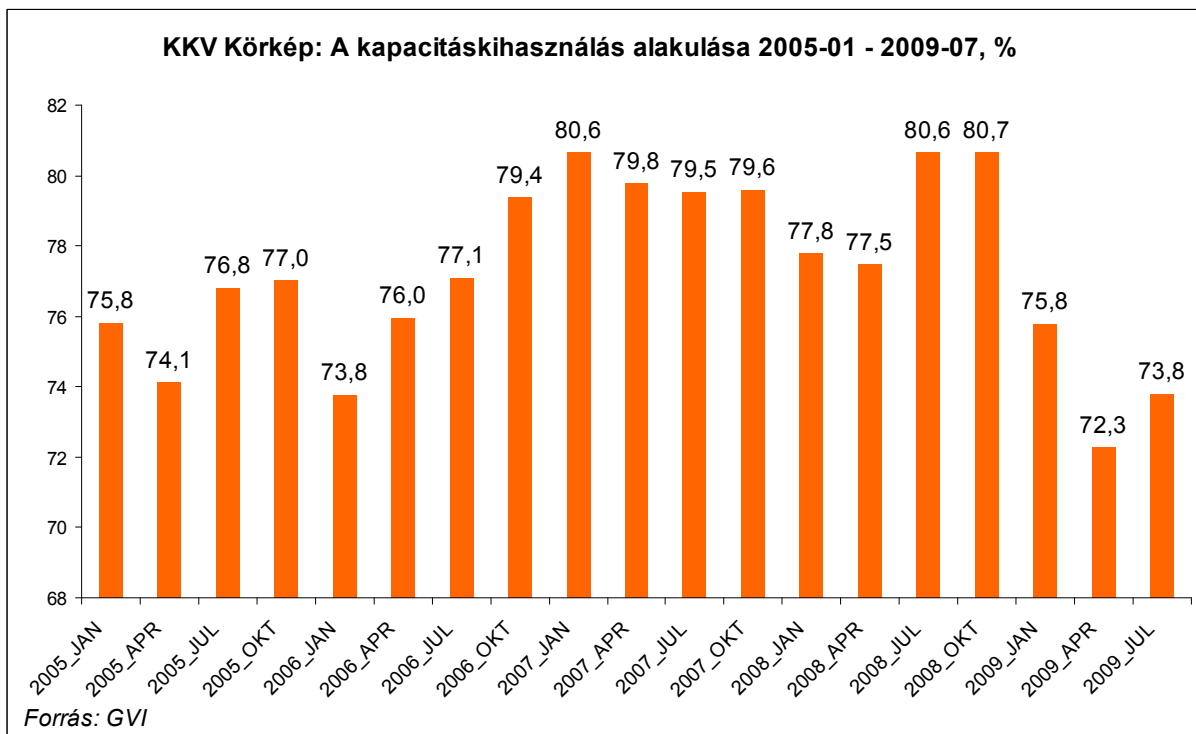
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

3. ábra: A KKV Konjunktúra Index alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.01 – 2009.07

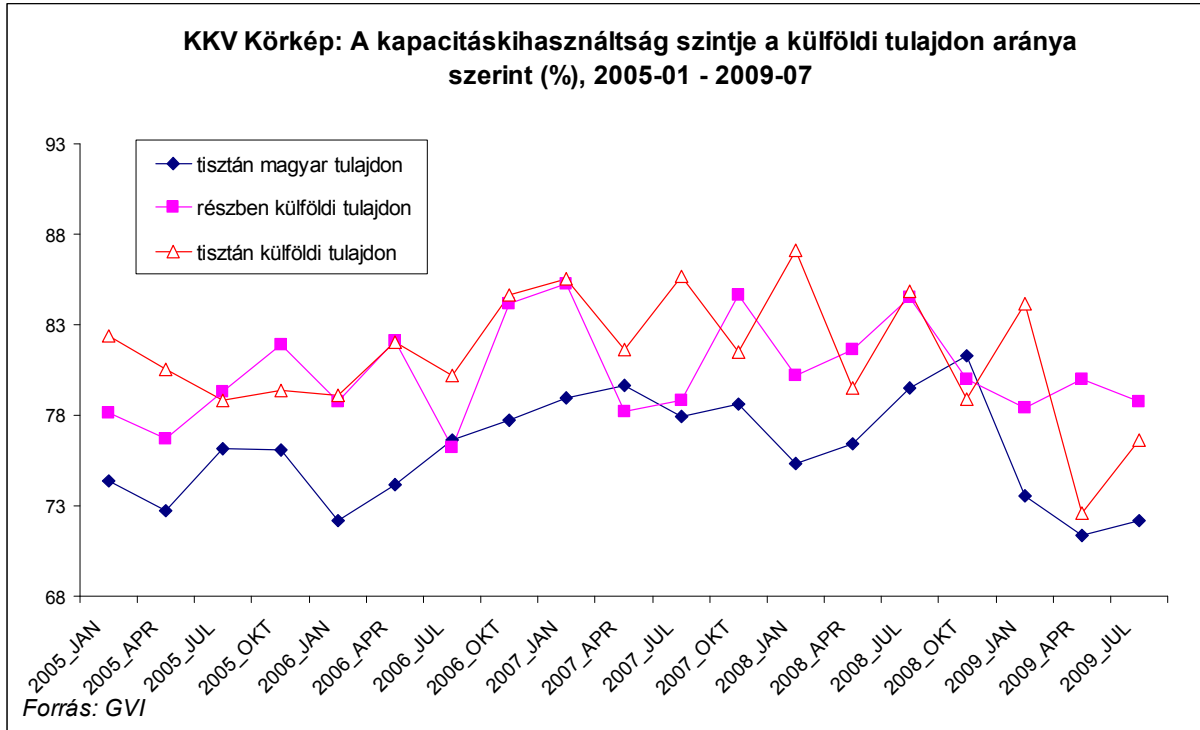

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

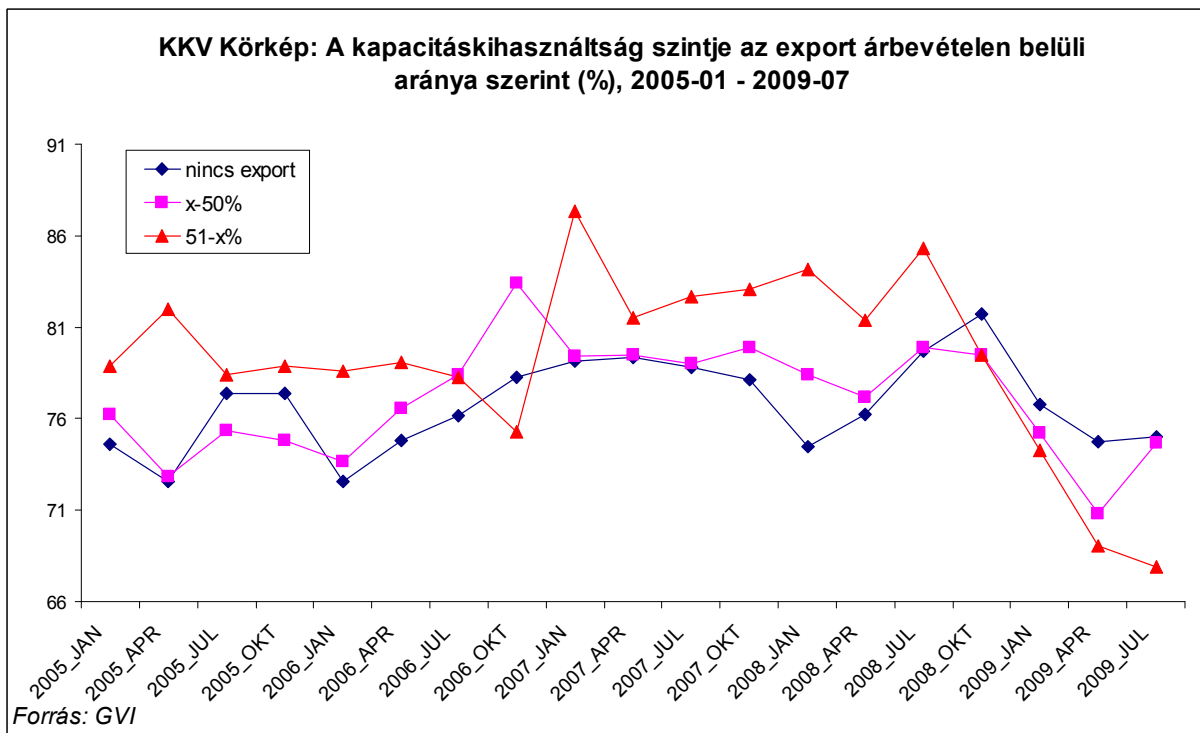
4. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása, 2005.01 – 2009.07

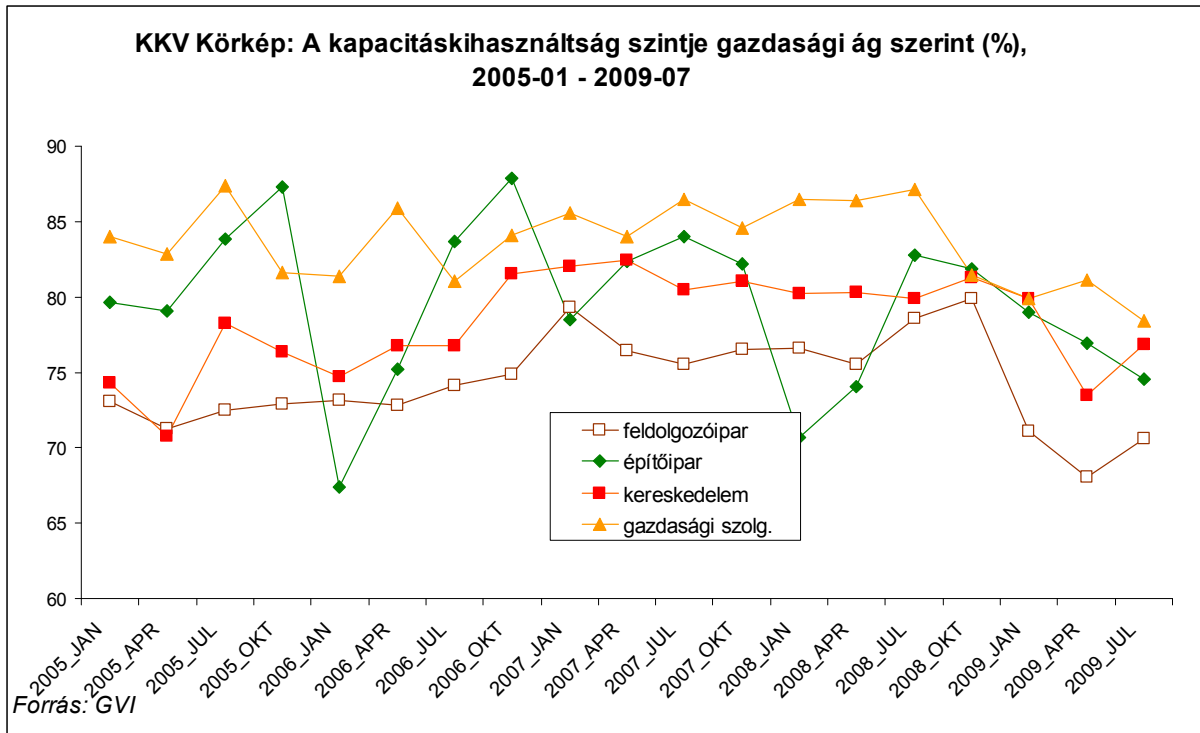
5. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.01 – 2009.07

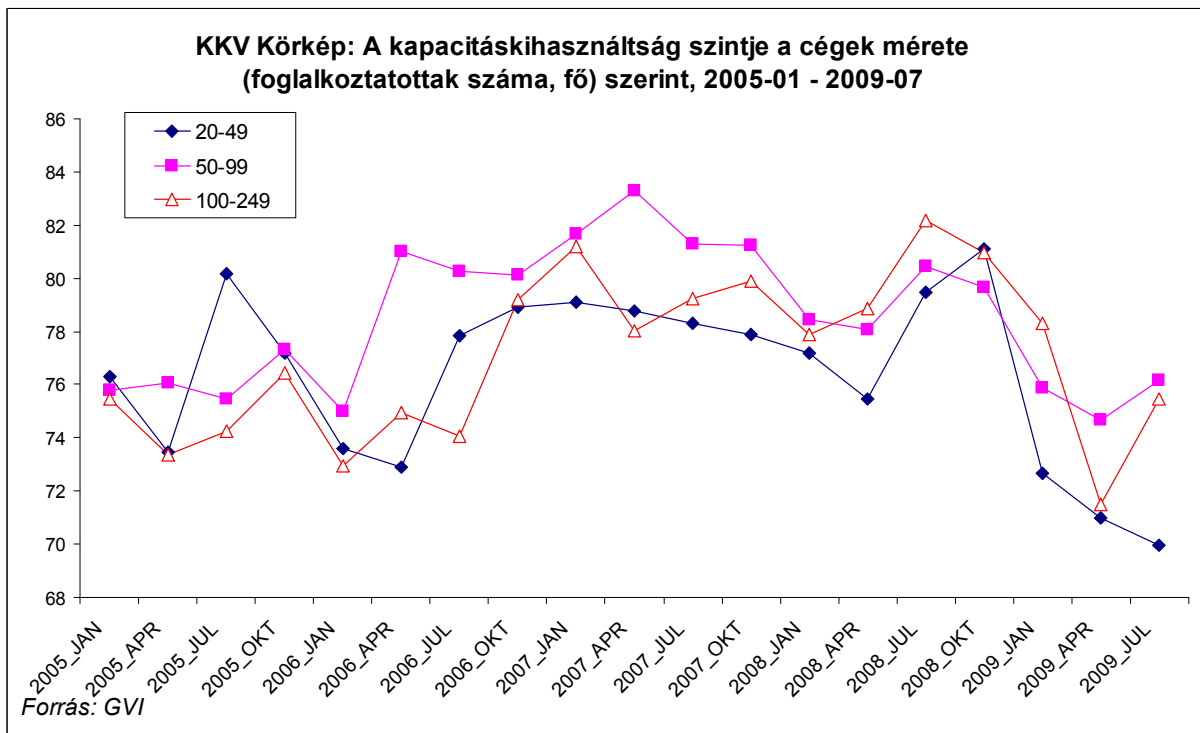
6. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása az export aránya szerint, 2005.01 – 2009.07

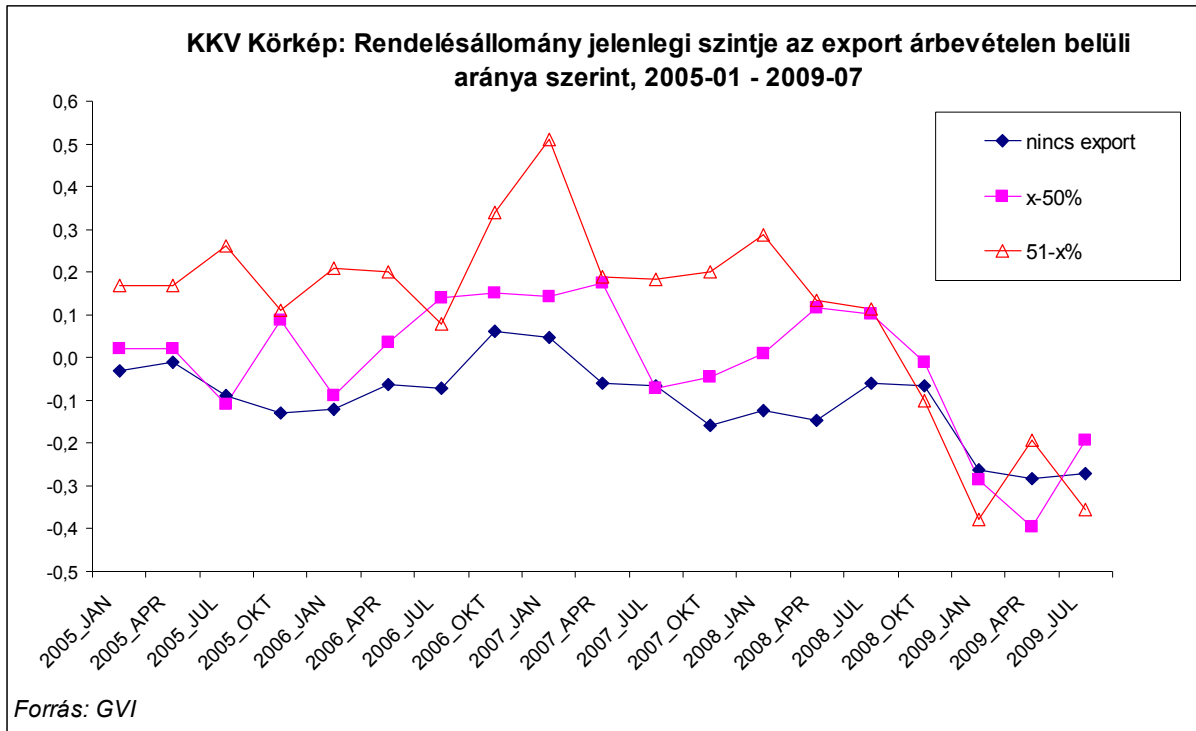
7. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás gazdasági ágak szerint, 2005.01 – 2009.07

8. ábra: Az átlagos kapacitáskihasználás alakulása a cégek mérete szerint 2005.01 – 2009.07

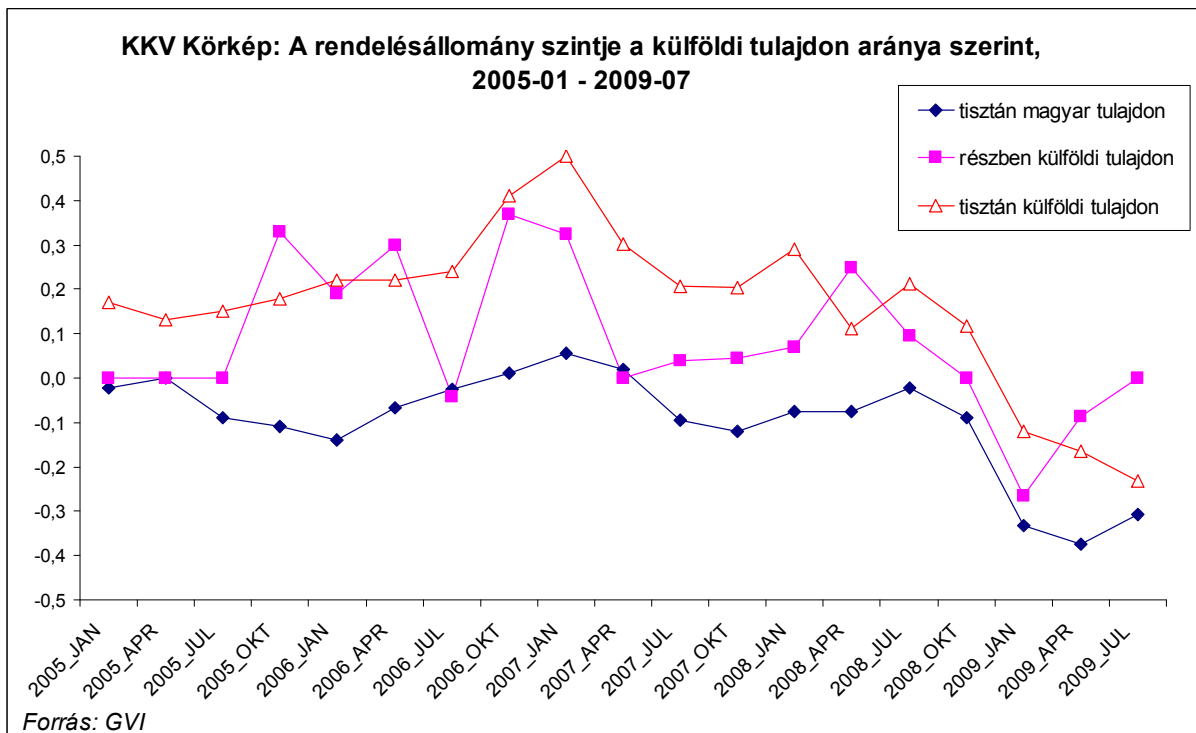

9. ábra: A rendelésállomány alakulása az export árbevételen belüli aránya szerint 2005.01 – 2009.07

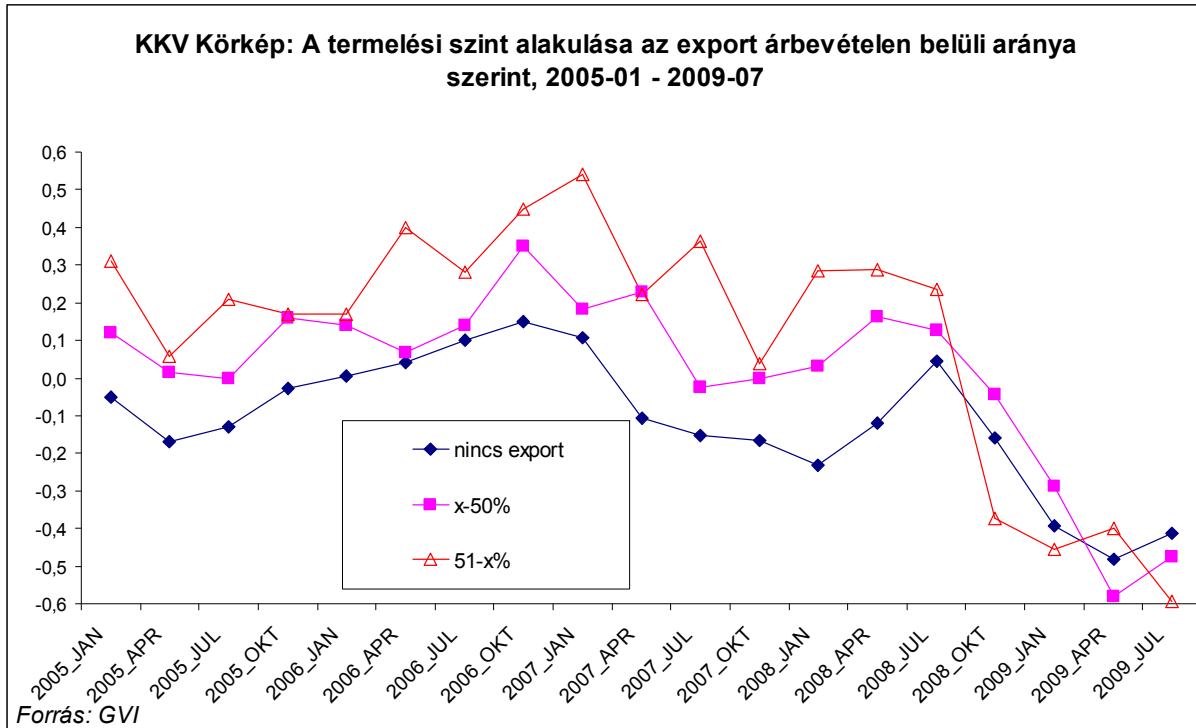
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

10. ábra: A rendelésállomány alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.01 – 2009.07

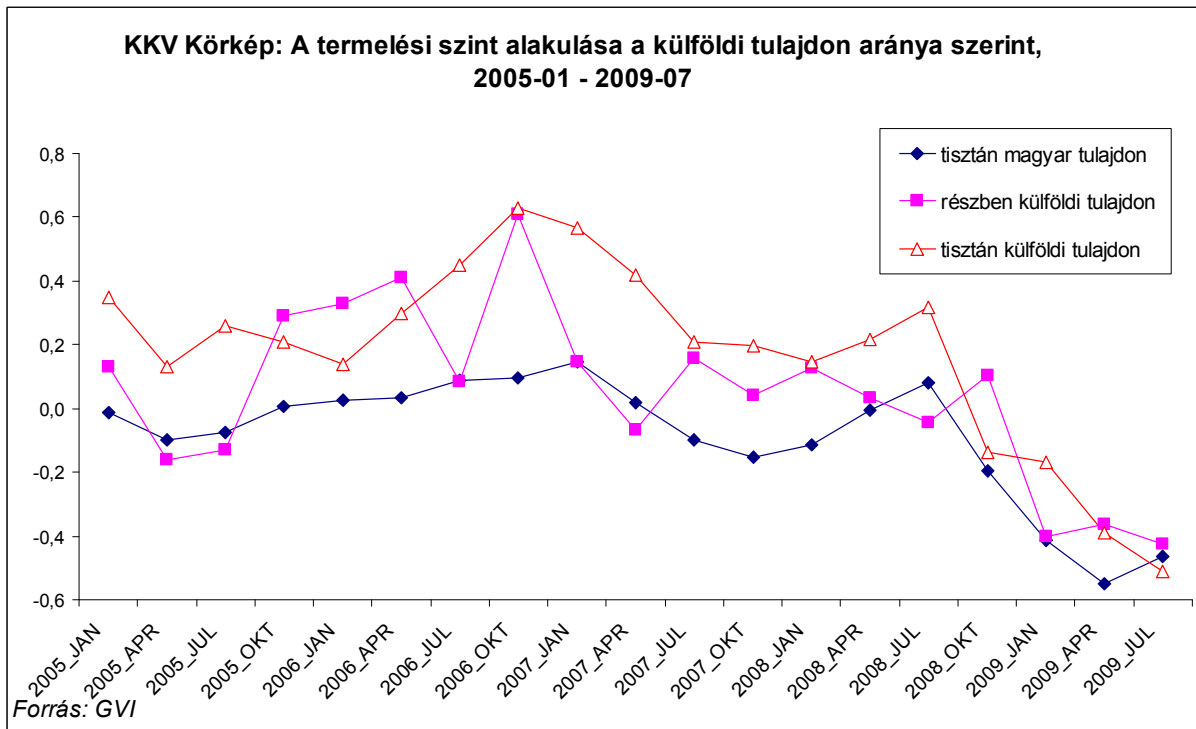
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

11. ábra: A termelési szint alakulása az elmúlt negyedévben az export részaránya szerint, 2005.01 – 2009.07

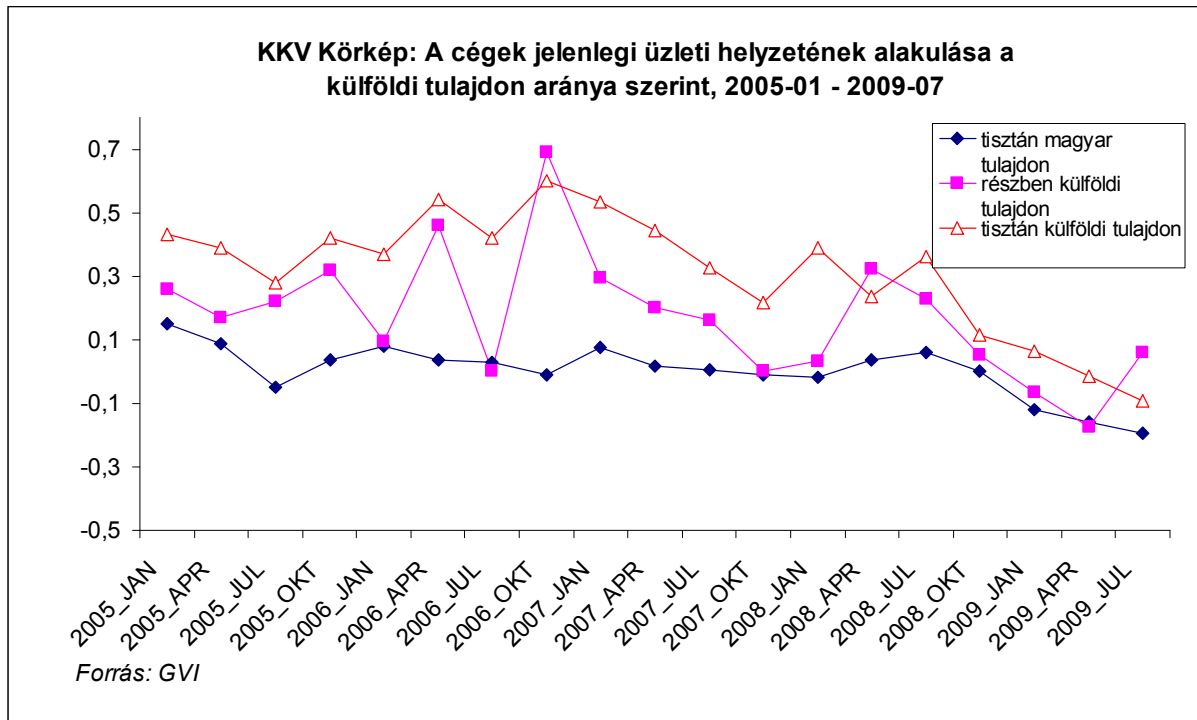
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég alacsony, $+1$ -et akkor, ha minden cég magas szintről számol be.

12. ábra: A termelési szint alakulása az elmúlt negyedévben a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.01 - 2009.07

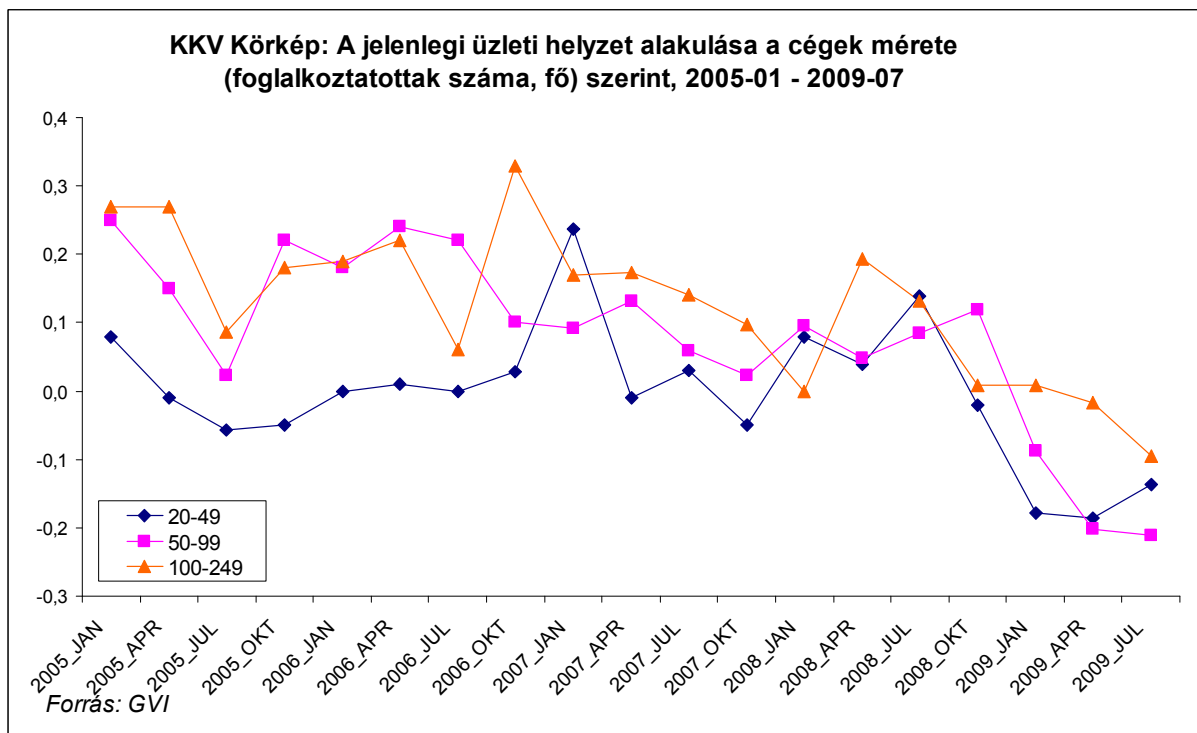
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég 'alacsony', $+1$ -et akkor, ha minden cég 'magas' szintről számol be.

13. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.1 - 2009.07

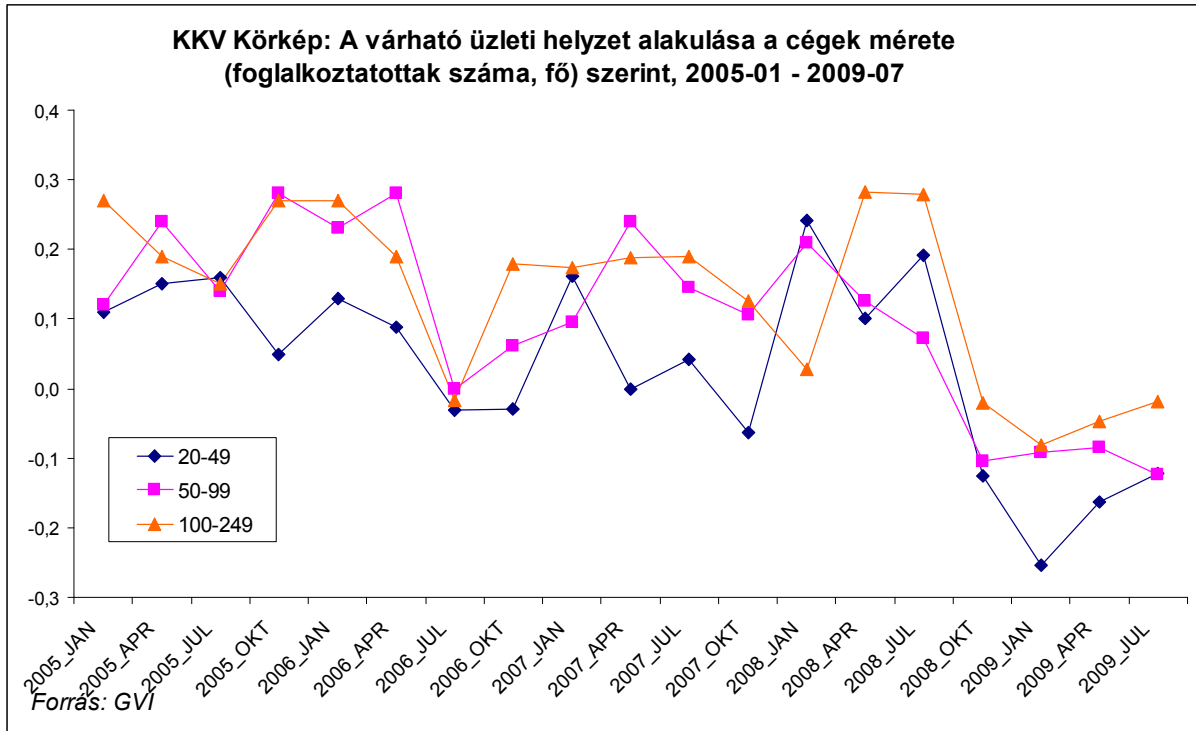
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

14. ábra: A jelenlegi üzleti helyzet alakulása a cég nagysága szerint 2005.01 - 2009.07

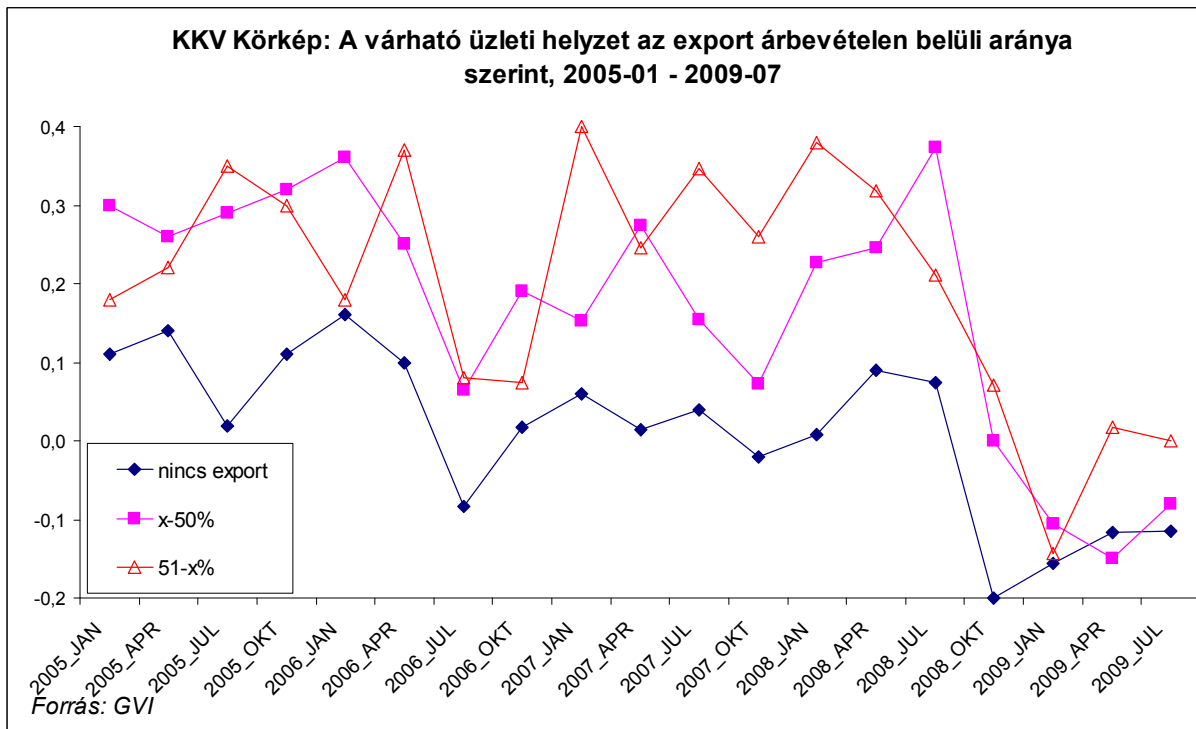
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

15. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.01 - 2009.07

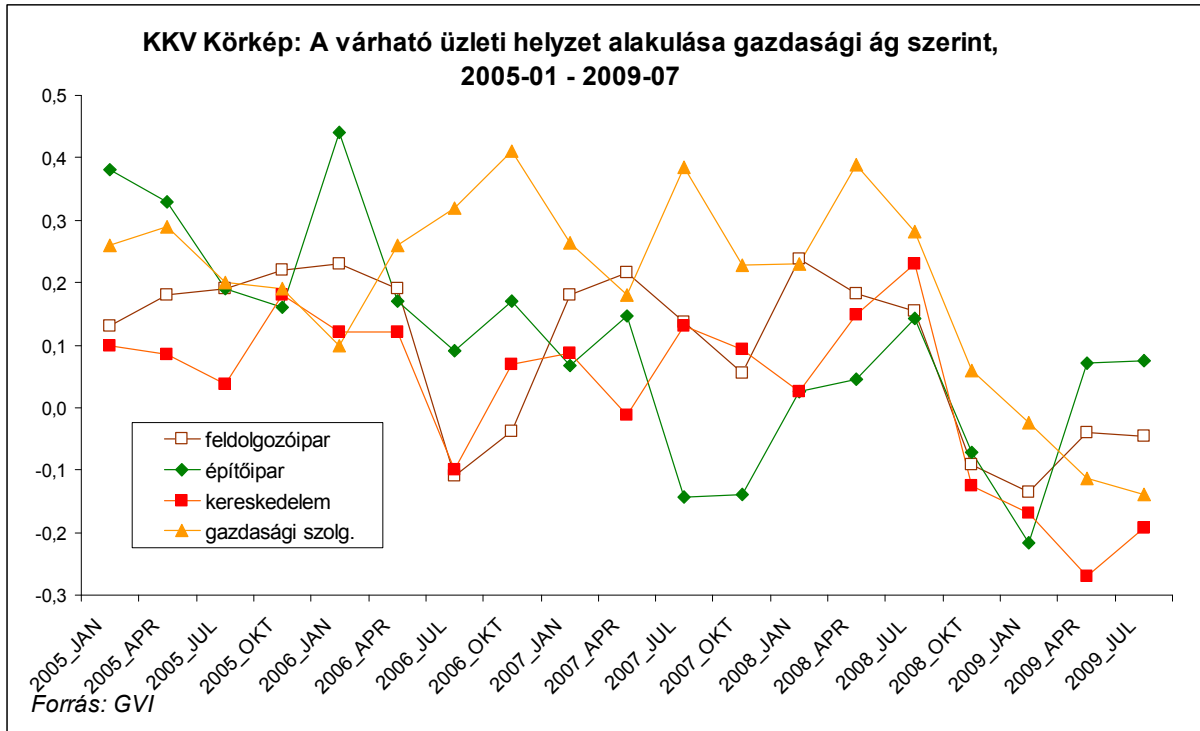
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

16. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása az export részaránya szerint 2005.01 - 2009.07

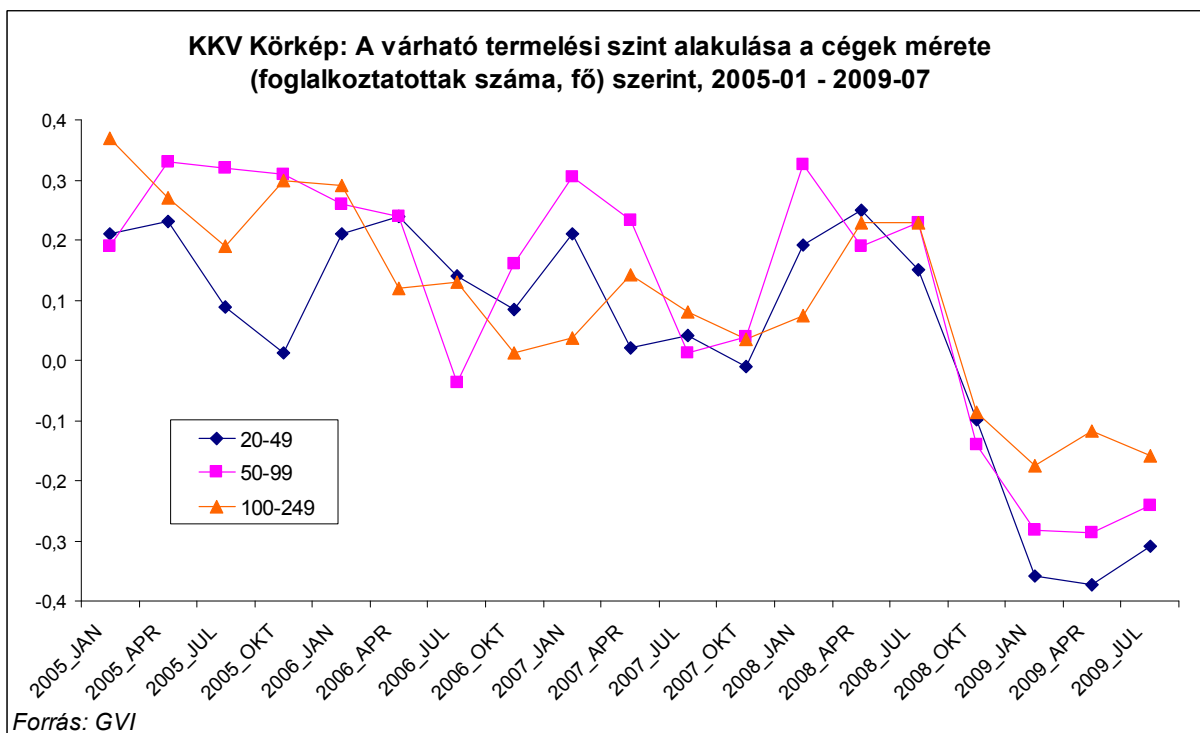
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

17. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása gazdasági ágak szerint, 2005.01 - 2009.07

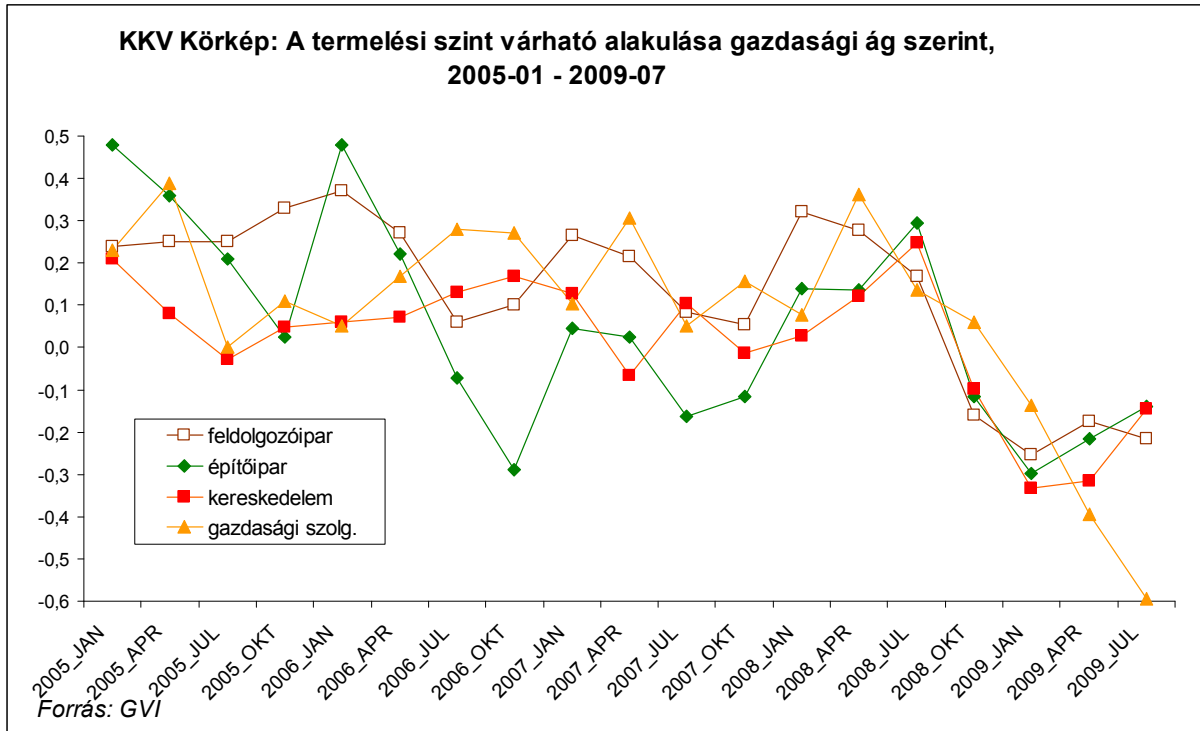
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég romlásról, +1-et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

18. ábra: A várható termelési szint alakulása a cégek nagysága szerint, 2005.01 - 2009.07

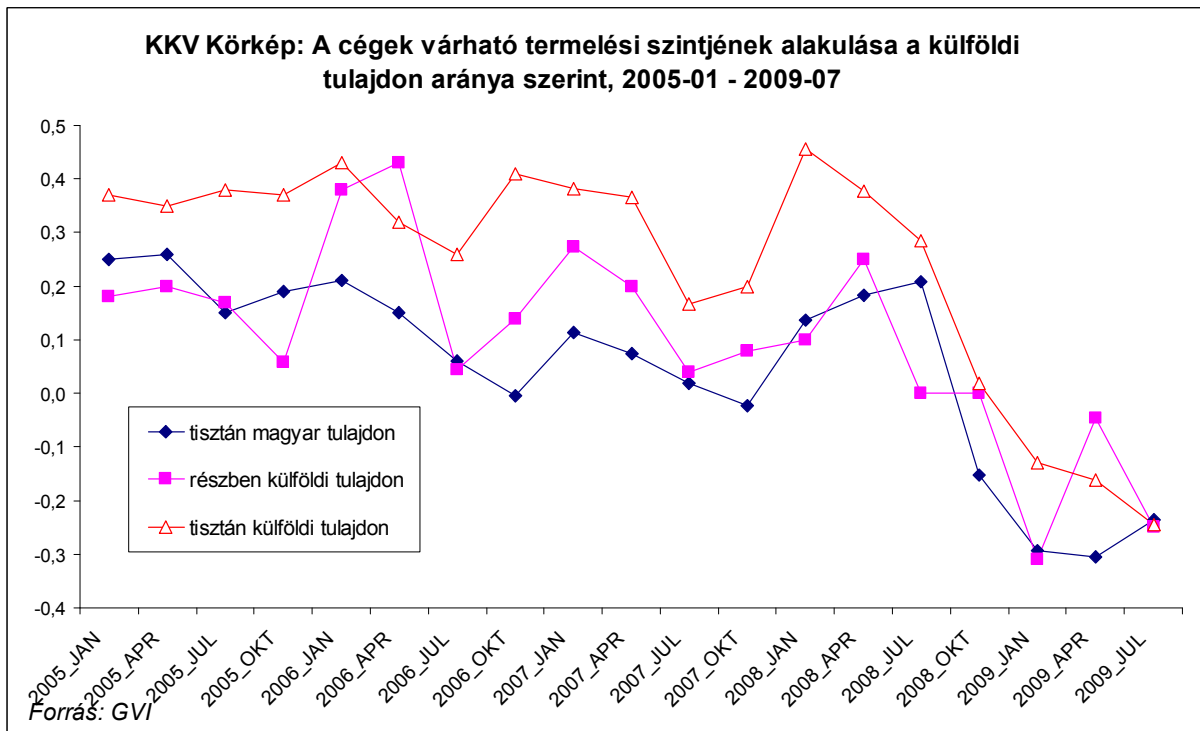
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég romlásról, +1-et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

19. ábra: A várható termelési szint alakulása gazdasági ágak szerint, 2005.01 – 2009.07

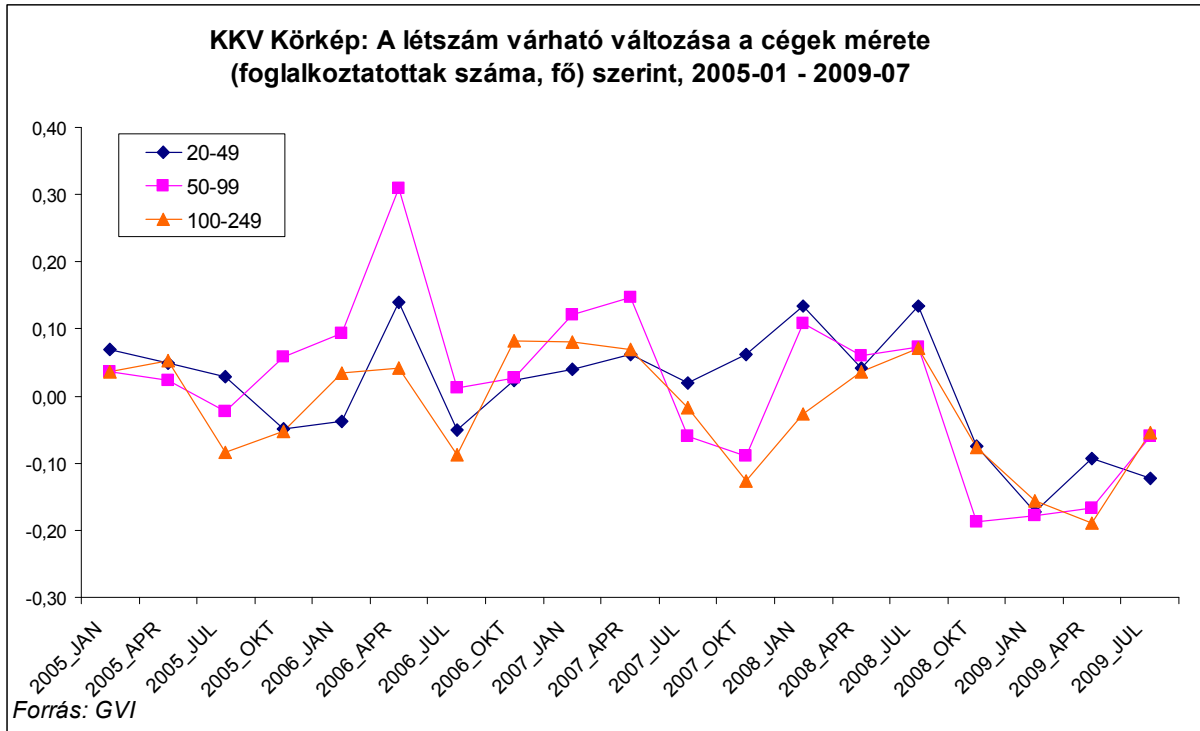
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

20. ábra: A várható termelési szint alakulása a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005.01 - 2009.07

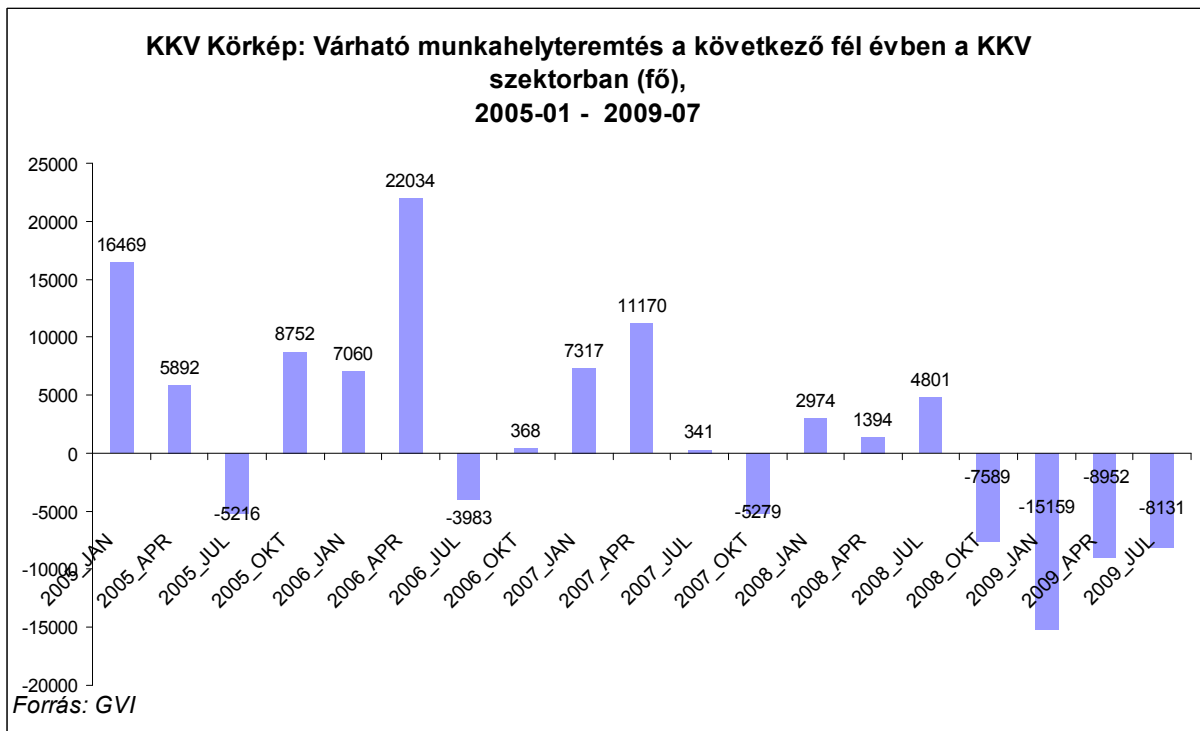
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég romlásról, $+1$ -et akkor, ha minden cég javulásról ad számot.

21. ábra: A létszám várható változása a következő fél évben a cégek nagysága szerint, 2005.01 - 2009.07

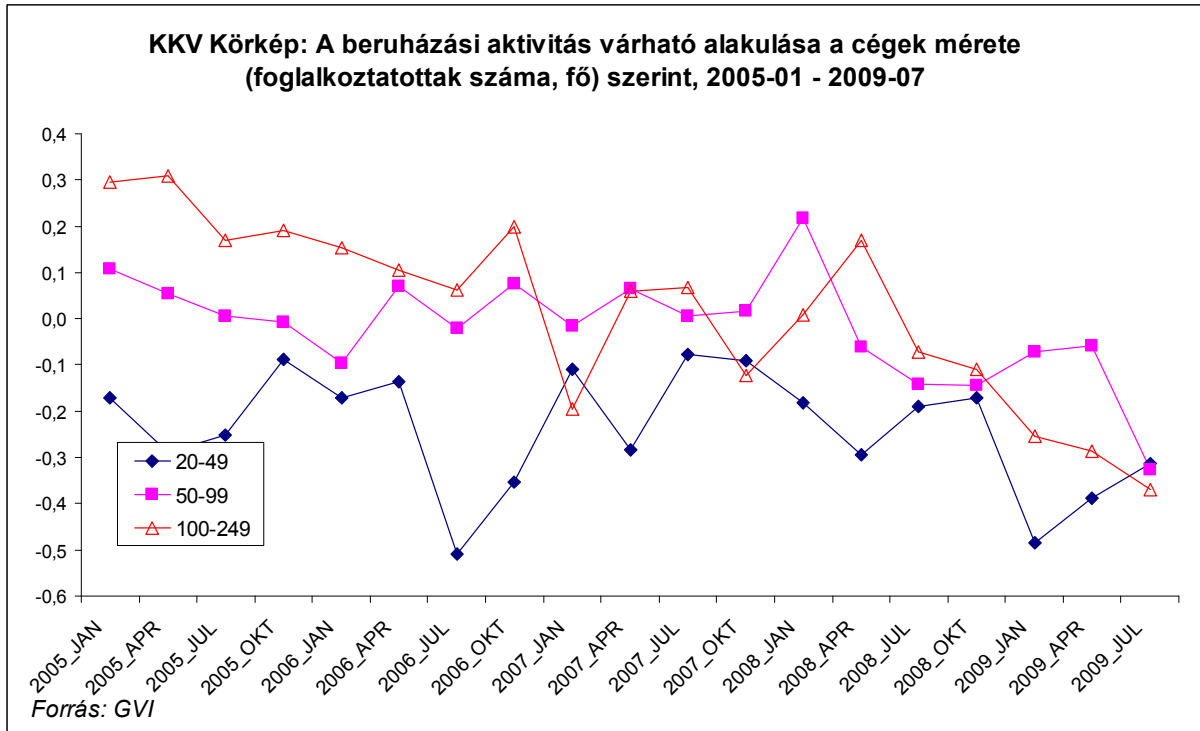

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég csökkenésről, +1-et akkor, ha minden cég növekedésről ad számot.

22. ábra: Munkahelyteremtés (+) vagy munkahelyrombolás (-) várható rövid távú alakulása a KKV szektorban (fő), 2005.01 - 2009.07

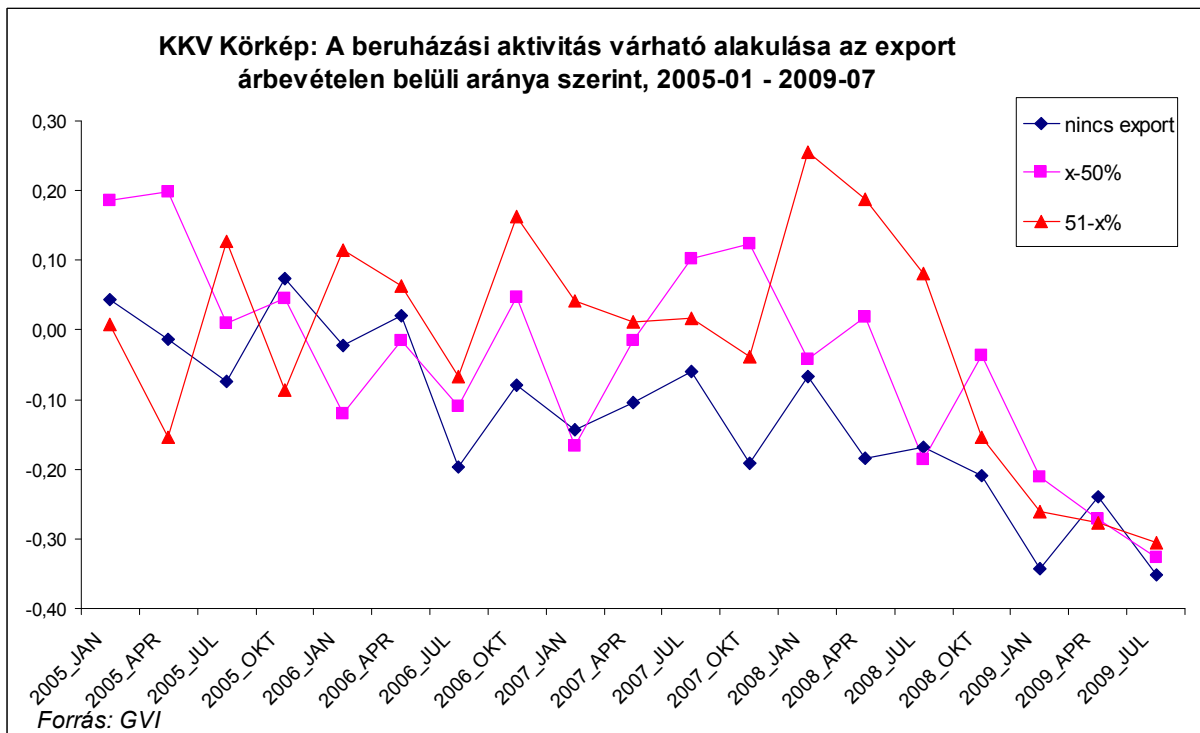

23. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a következő fél évben a cégek mérete szerint, 2005.01 - 2009.07

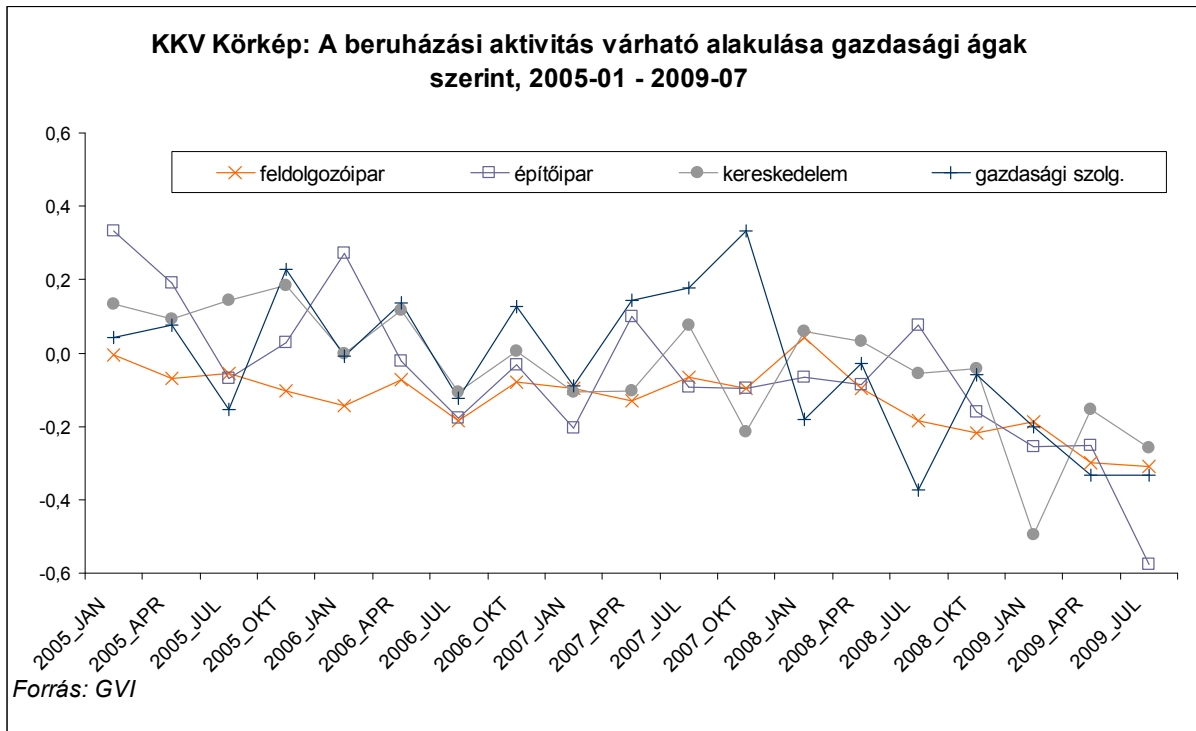
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+1$ -et akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

24. ábra: A beruházási aktivitás várható változása az export árbevételen belüli aránya szerint, 2005.01 - 2009.07

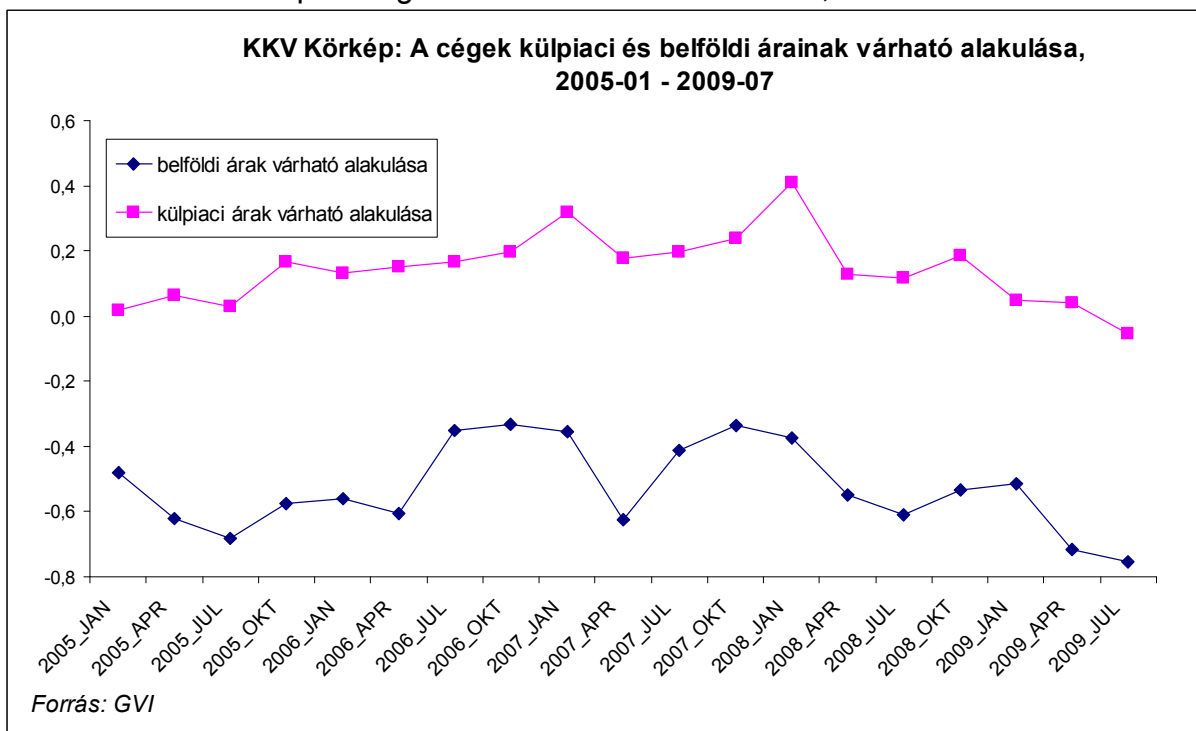
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég csökkenéssel, $+1$ -et akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

25. ábra: A beruházási aktivitás várható alakulása a következő fél évben gazdasági ágak szerint, 2005.01 - 2009.07

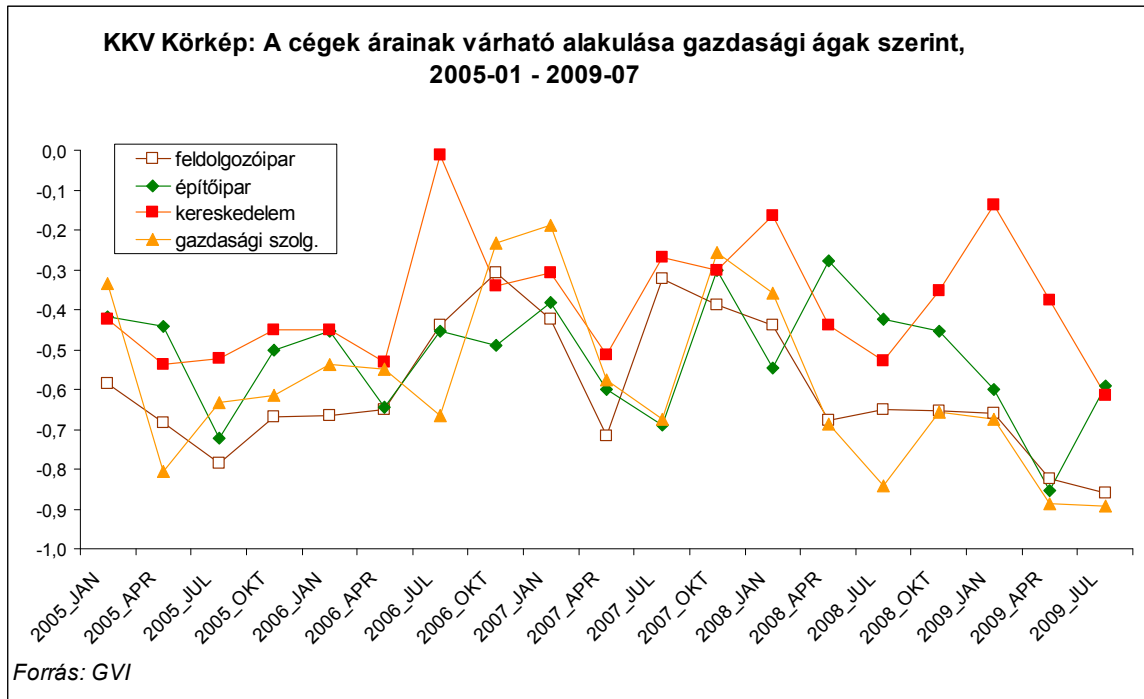
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég csökkenéssel, +1-et akkor, ha minden cég növekedéssel számol.

26. ábra: KKV Körkép: A cégek árainak várható alakulása, 2005.01 - 2009.07

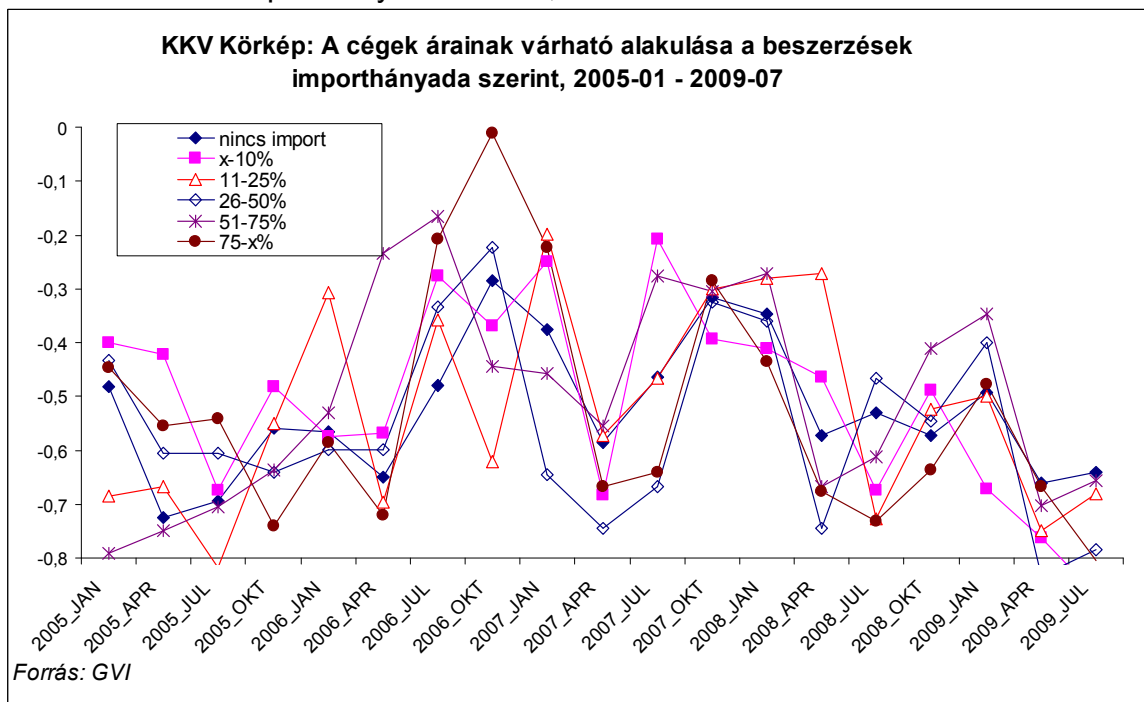
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és +1 közötti értékeket vehetnek fel. -1-et akkor, ha minden cég az inflációnál kisebb mértékben emeli, vagy nem változtatja, vagy csökkenti árait, +1-et akkor, ha minden cég az inflációt meghaladó ütemben tervezi növelni árait, és 0-át akkor, ha várhatóan minden cég az inflációval megegyező ütemben növeli az árait.

27. ábra: KKV Körkép: A cégek belföldi értékesítési árainak alakulása a gazdasági ágak szerint, 2005.01 - 2009.07

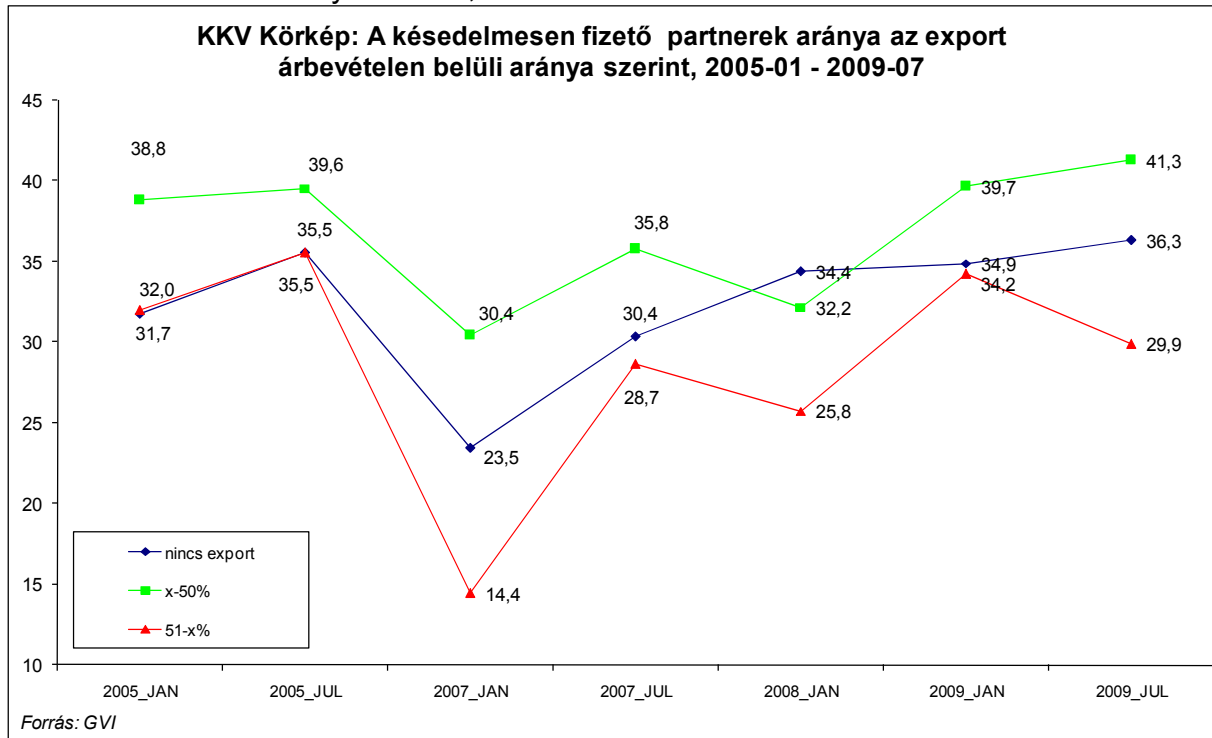
Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég az inflációnál kisebb mértékben emeli, vagy nem változtatja, vagy csökkenti árait, $+1$ -et akkor, ha minden cég az inflációt meghaladó ütemben tervezi növelni árait, és 0 -át akkor, ha várhatóan minden cég az inflációval megegyező ütemben növeli az árait.

28. ábra: KKV Körkép: A cégek belföldi értékesítési árainak alakulása a cég beszerzéseinek importhányada szerint, 2005.01 - 2009.07

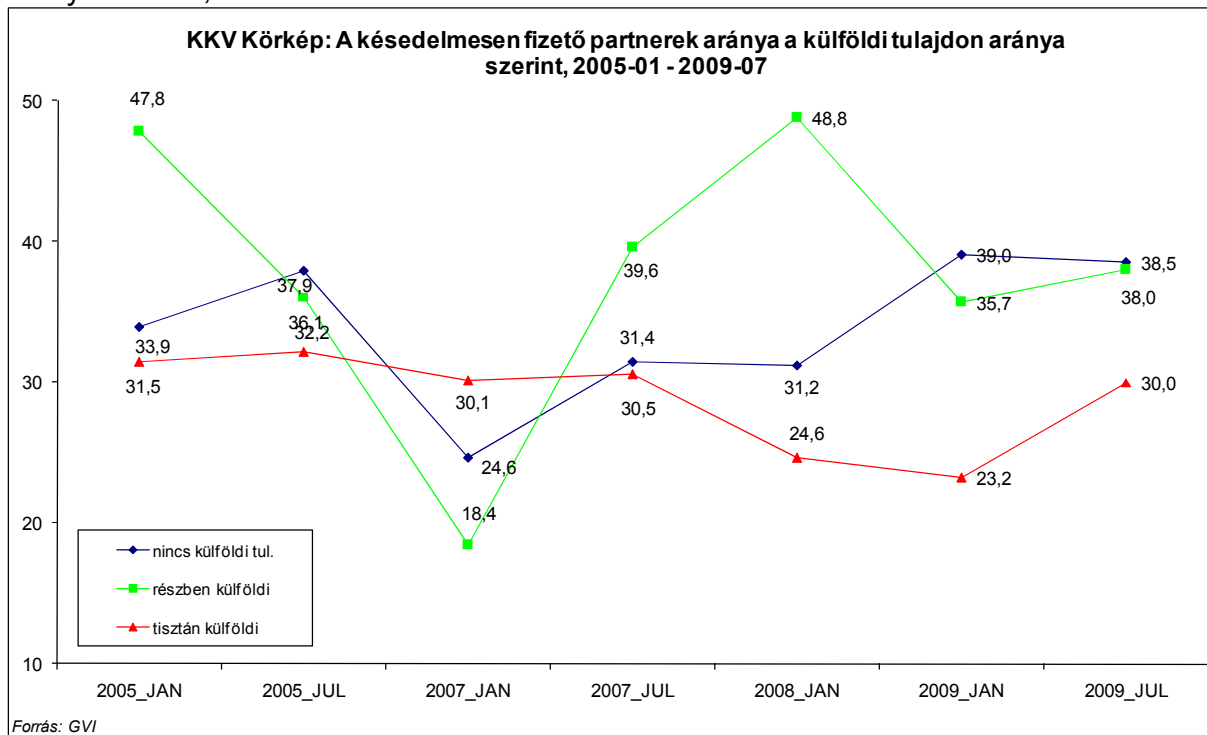

Megjegyzés: az ábra y tengelyén az értékek -1 és $+1$ közötti értékeket vehetnek fel. -1 -et akkor, ha minden cég az inflációnál kisebb mértékben emeli, vagy nem változtatja, vagy csökkenti árait, $+1$ -et akkor, ha minden cég az inflációt meghaladó ütemben tervezi növelni árait, és 0 -át akkor, ha várhatóan minden cég az inflációval megegyező ütemben növeli az árait.

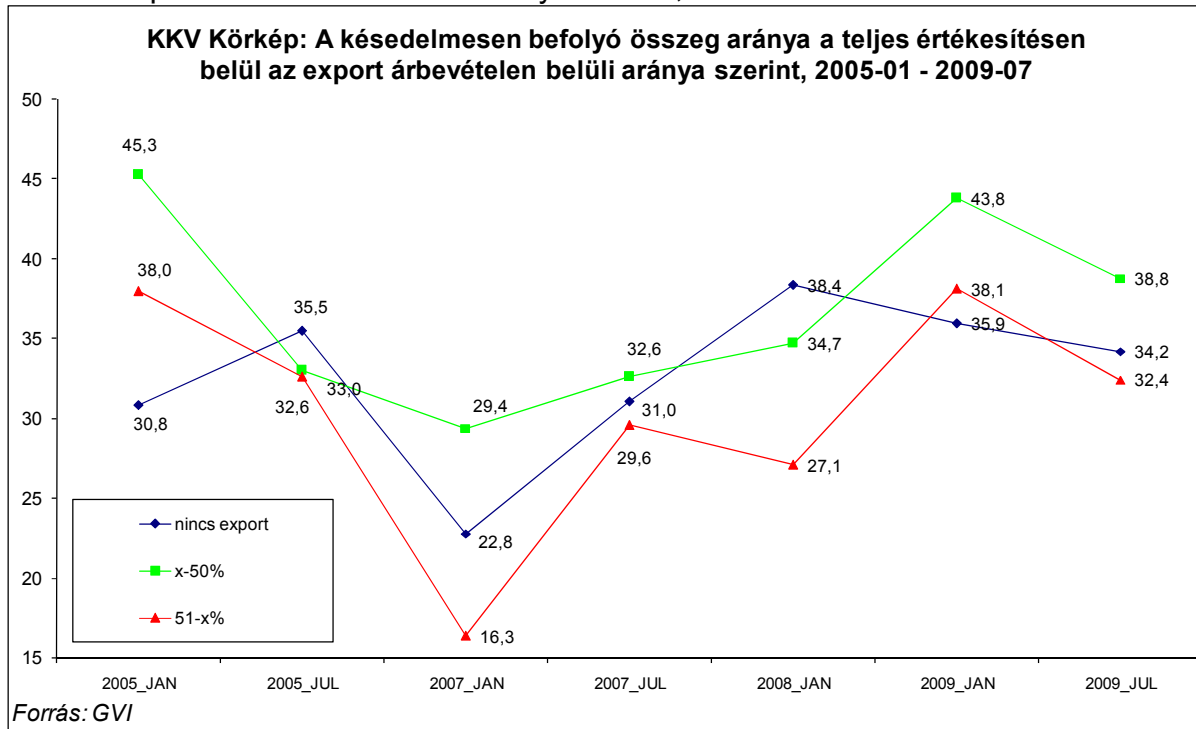
29. ábra: KKV Körkép: Késedelmesen fizető üzleti partnerek aránya az export árbevétel belüli aránya szerint, 2005.01 - 2009.07.

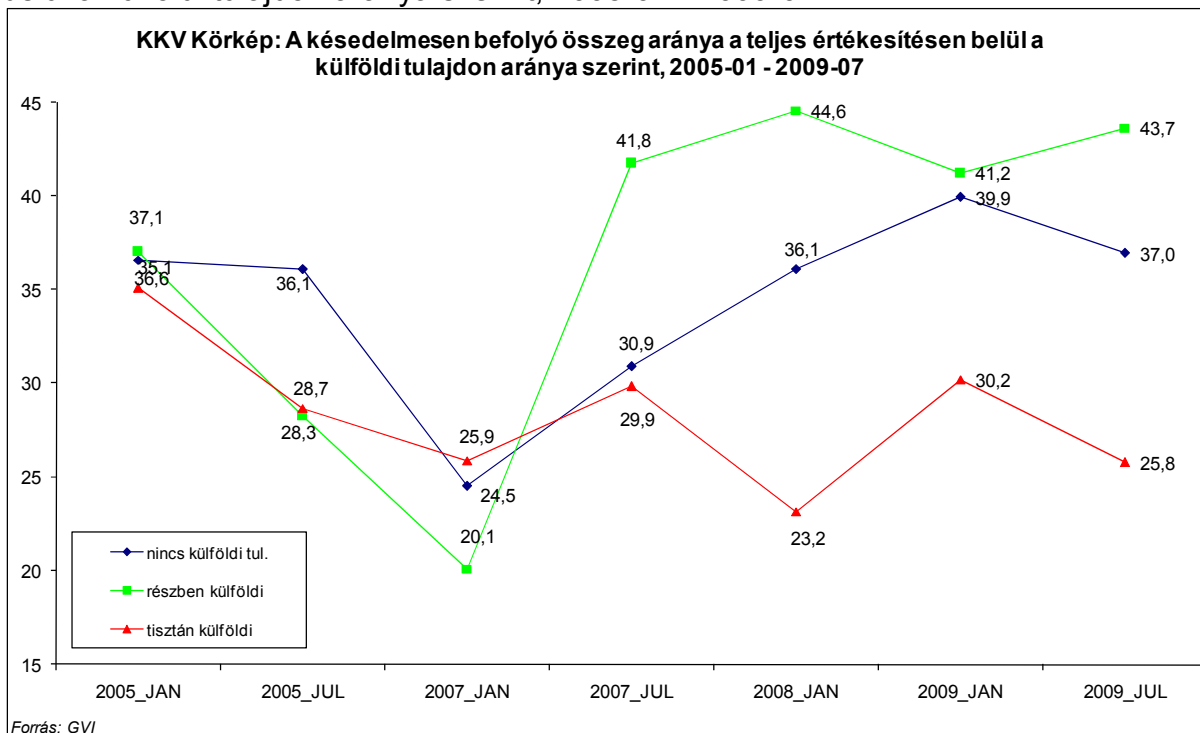
30. ábra: KKV Körkép: A késedelmesen fizető partnerek aránya a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-01 - 2009-07.

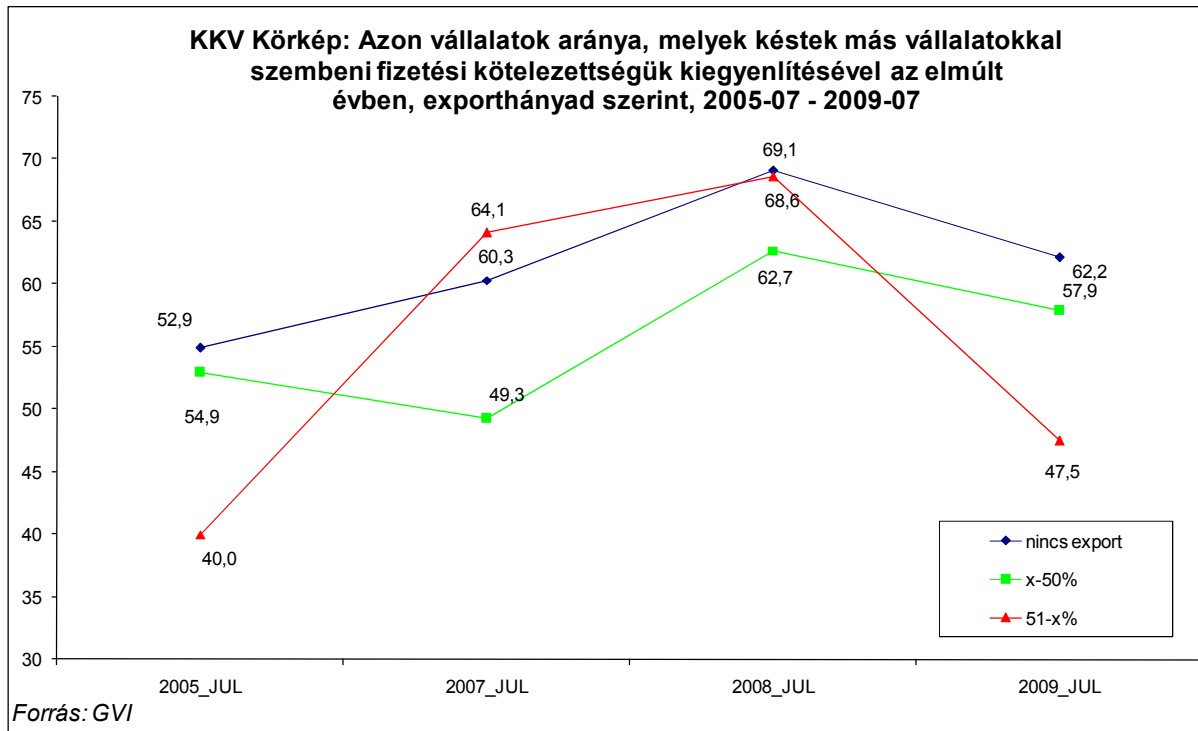
31. ábra: KKV Körkép: A késedelmesen befolyó összeg aránya a teljes értékesítésen belül az export árbevételén belüli aránya szerint, 2005-01 - 2009-07.

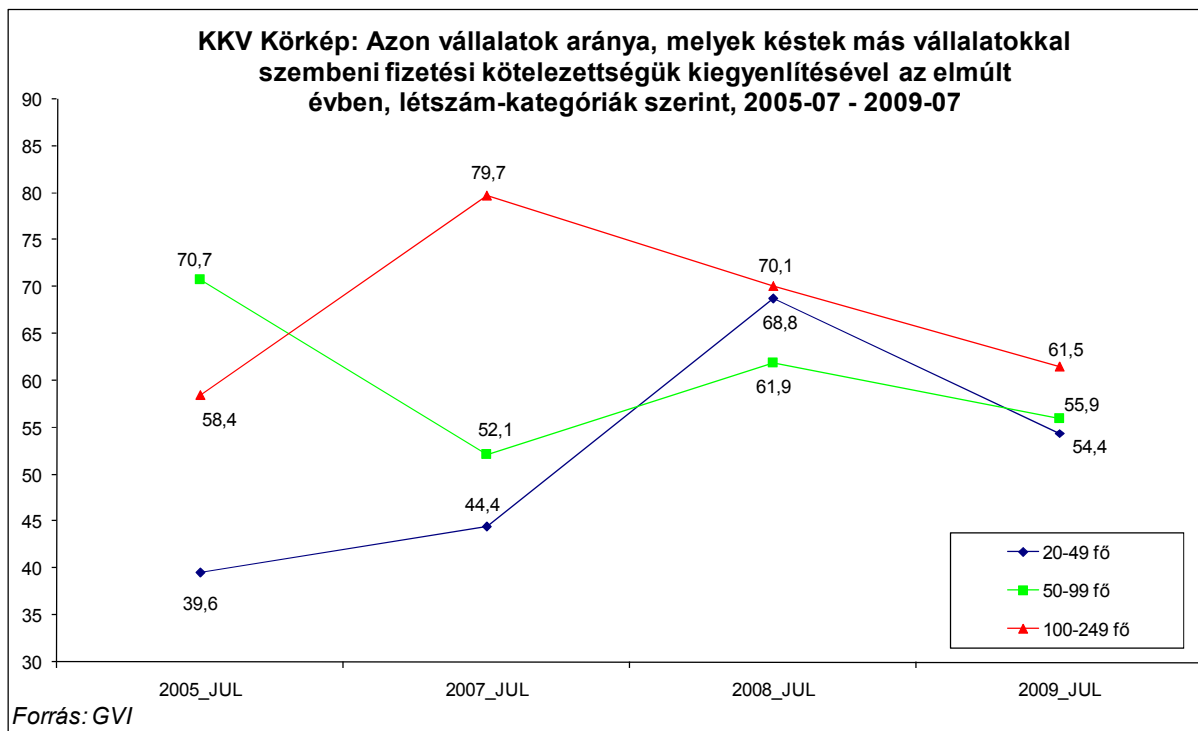
32. ábra: KKV Körkép: A késedelmesen befolyó összeg aránya a teljes értékesítésen belül a külföldi tulajdon aránya szerint, 2005-01 - 2009-07.

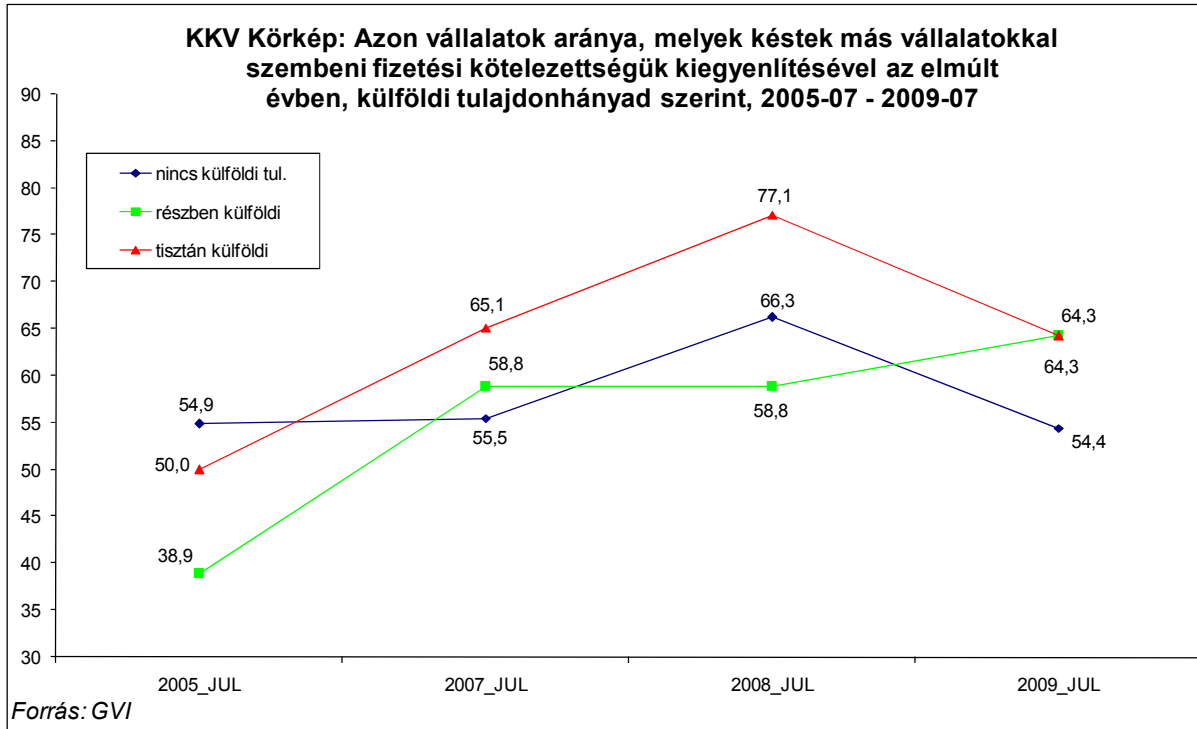
33. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével az elmúlt évben, exporthányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

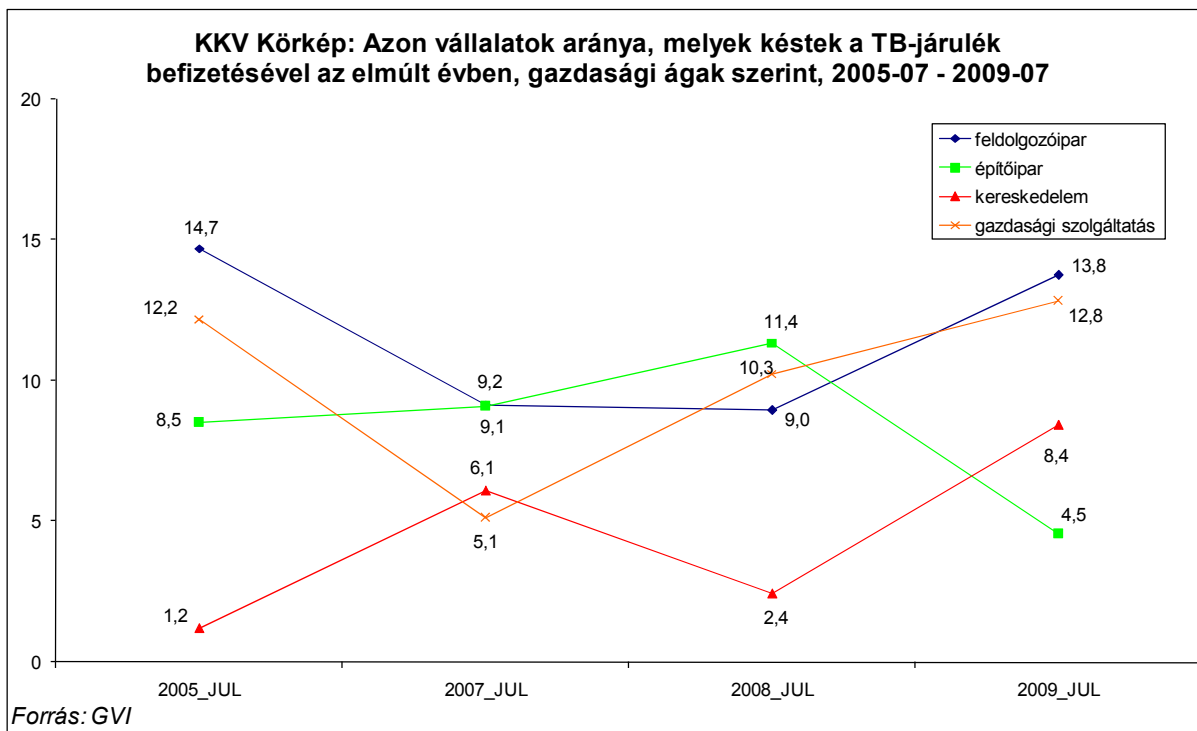
34. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével az elmúlt évben, létszám-kategóriák szerint, 2005-07 - 2009-07.

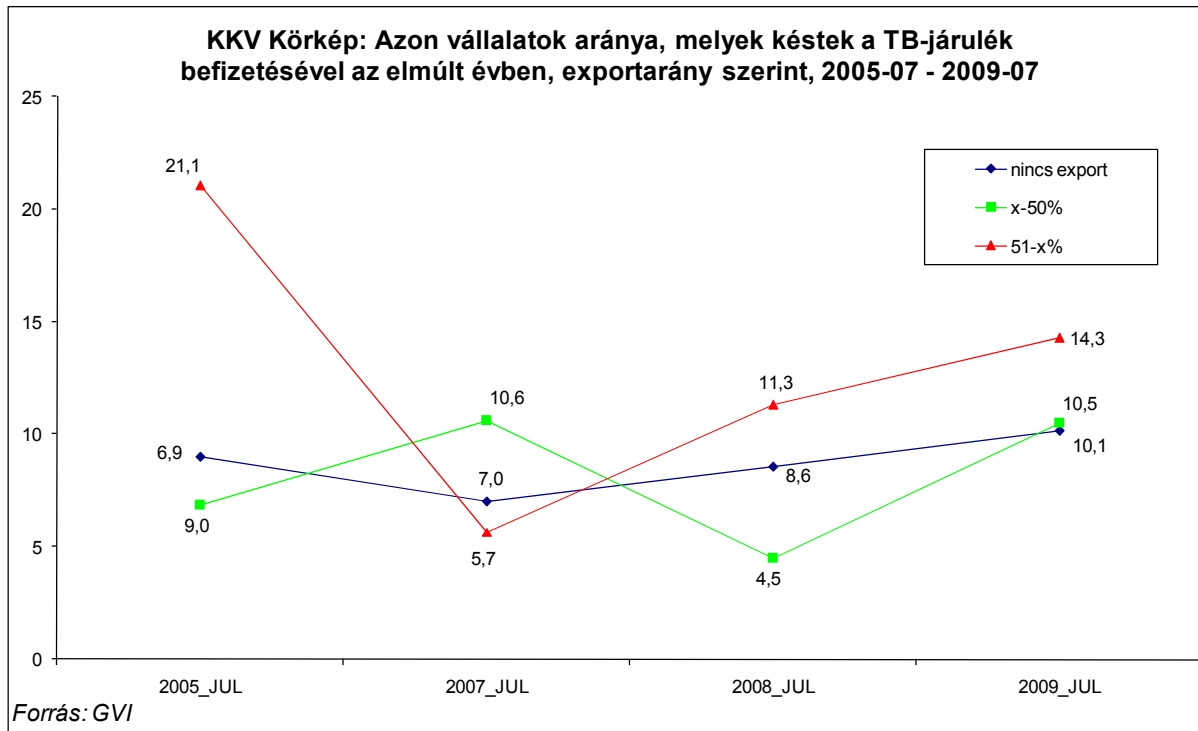
35. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével az elmúlt évben, külföldi tulajdonhányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

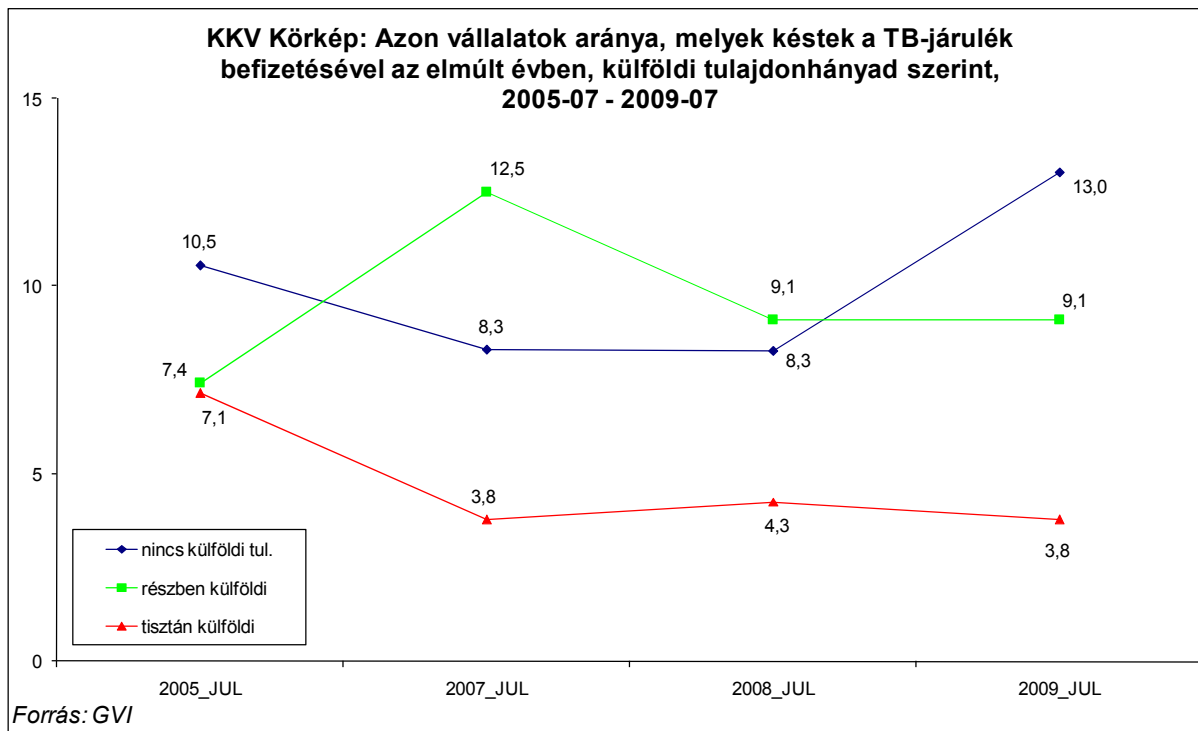
36. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek a TB-járulék befizetésével az elmúlt évben, gazdasági ágak szerint, 2005-07 - 2009-07.

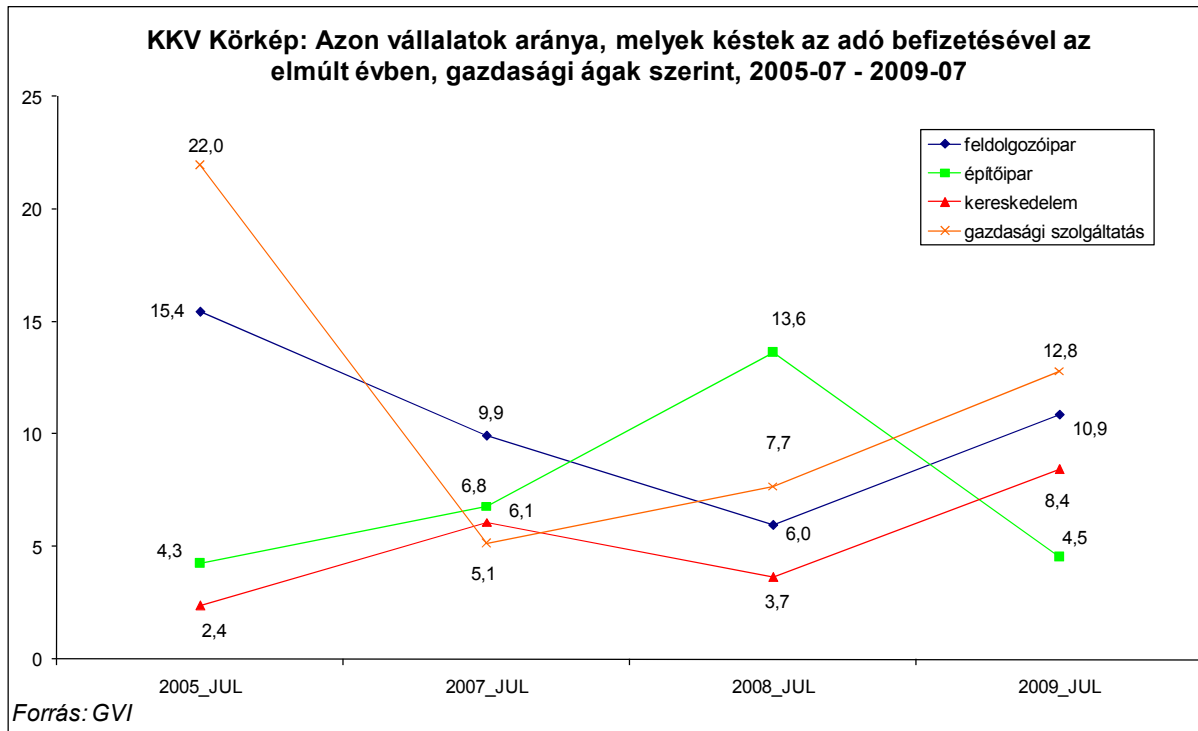
37. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek a TB-járulék befizetésével az elmúlt évben, exportarány szerint, 2005-07 - 2009-07.

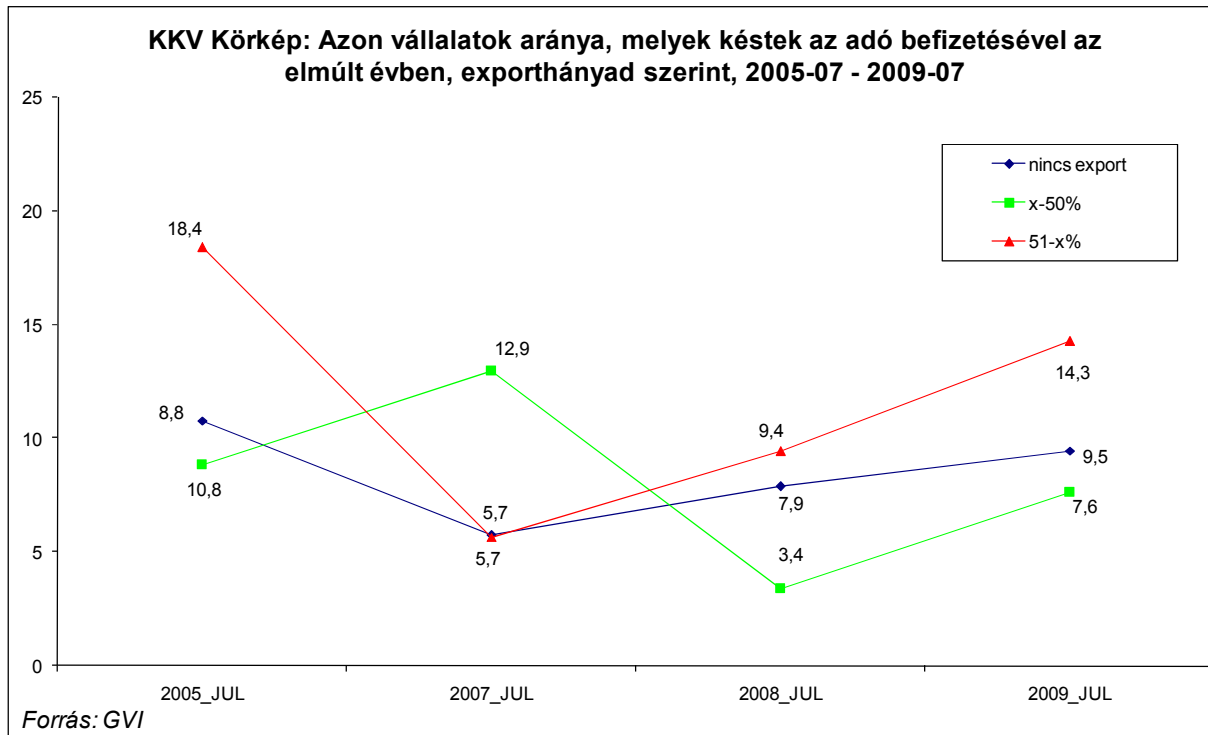
38. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek a TB-járulék befizetésével az elmúlt évben, külföldi tulajdonhányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

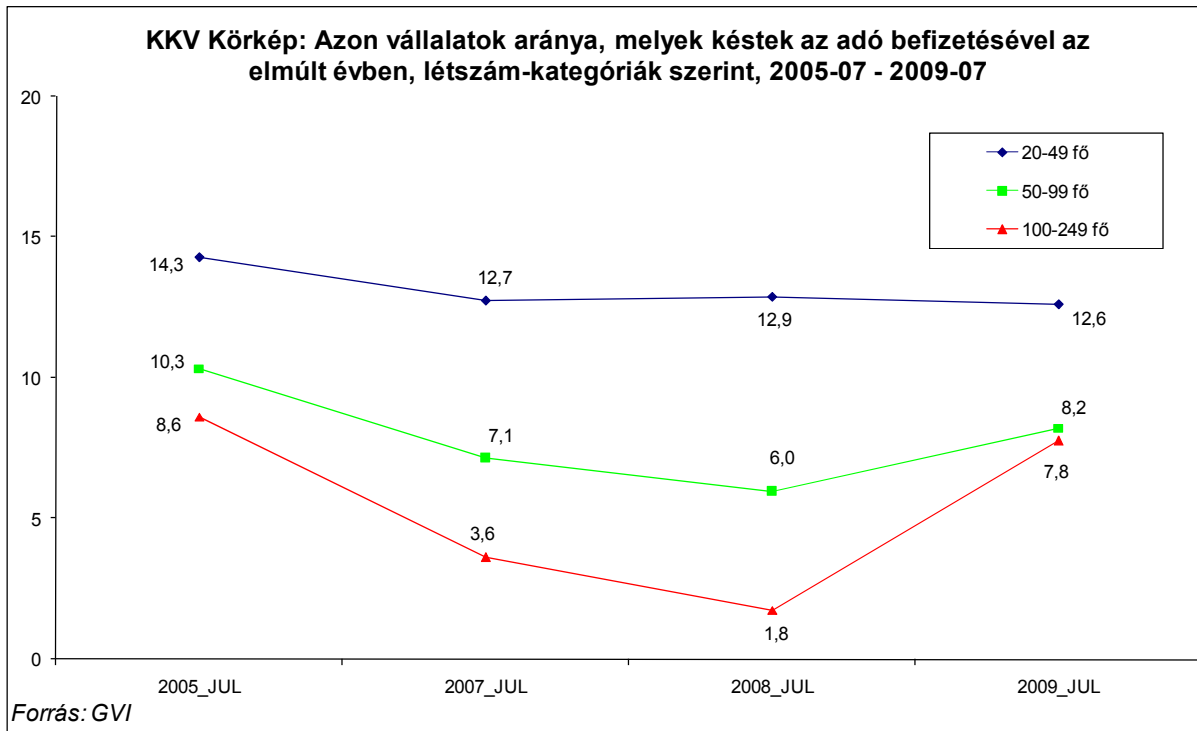
39. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek az adó befizetésével az elmúlt évben, gazdasági ágak szerint, 2005-07 - 2009-07.

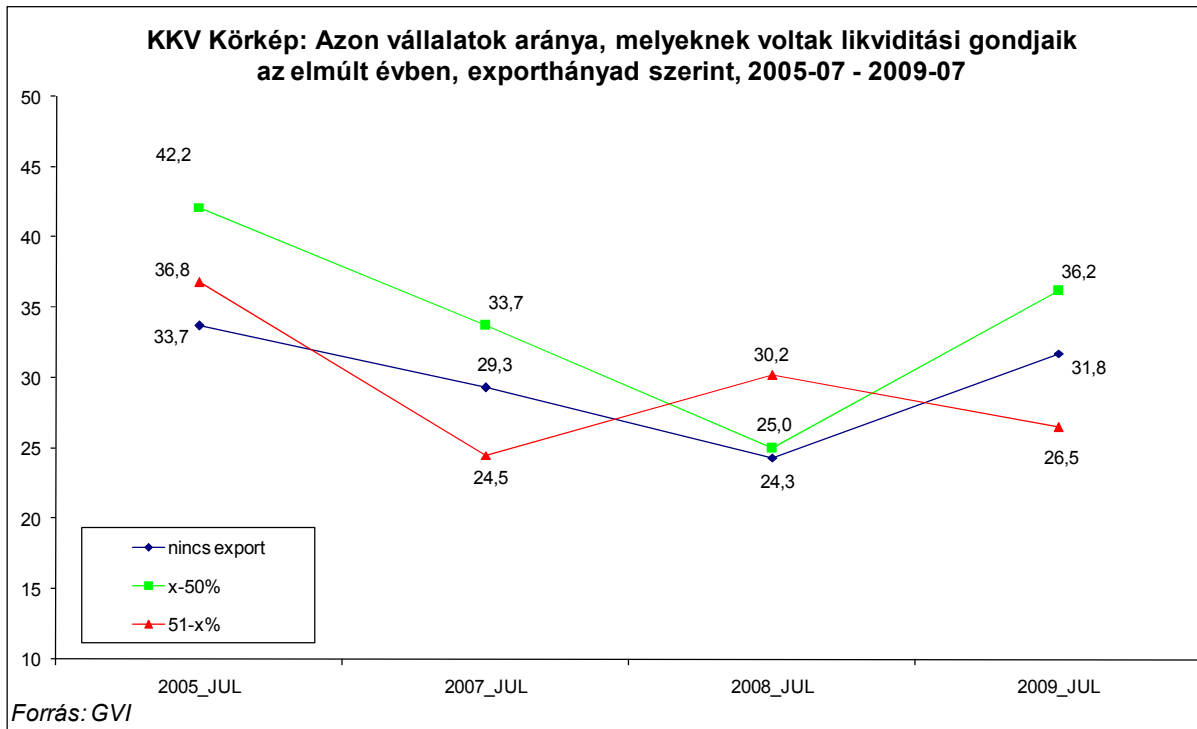
40. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek az adó befizetésével az elmúlt évben, exporthányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

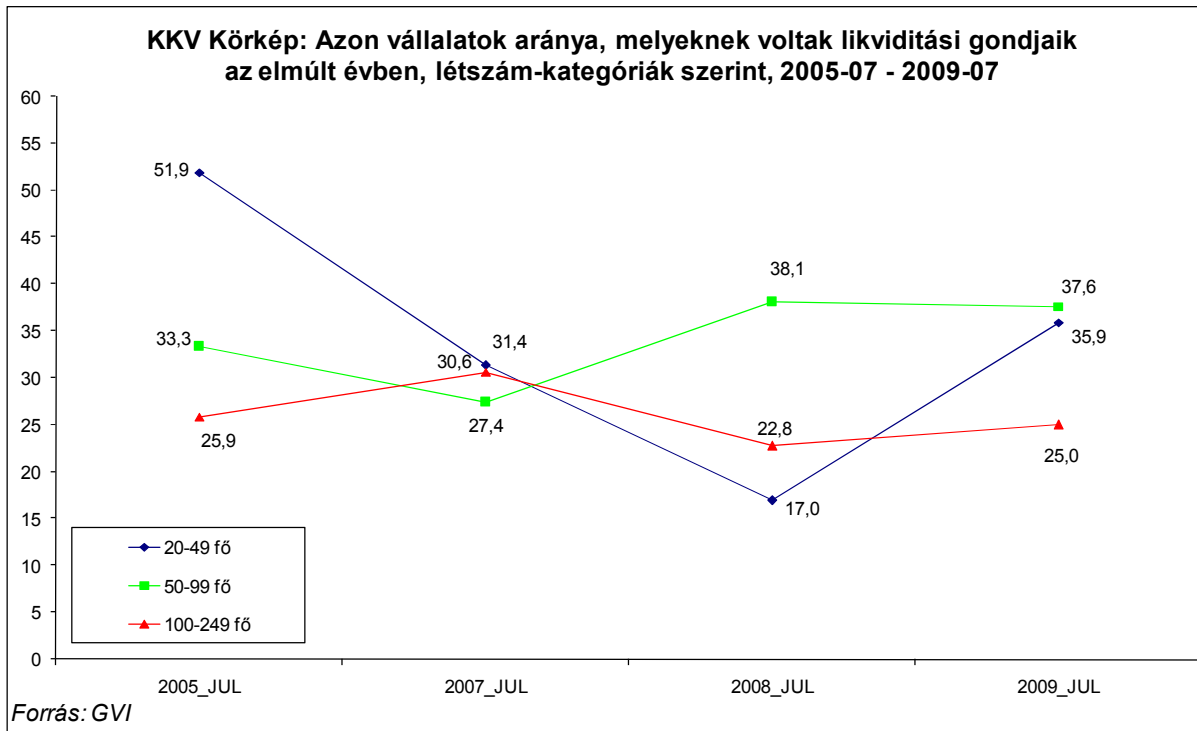
41. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyek késtek az adó befizetésével az elmúlt évben, létszám-kategóriák szerint, 2005-07 - 2009-07.

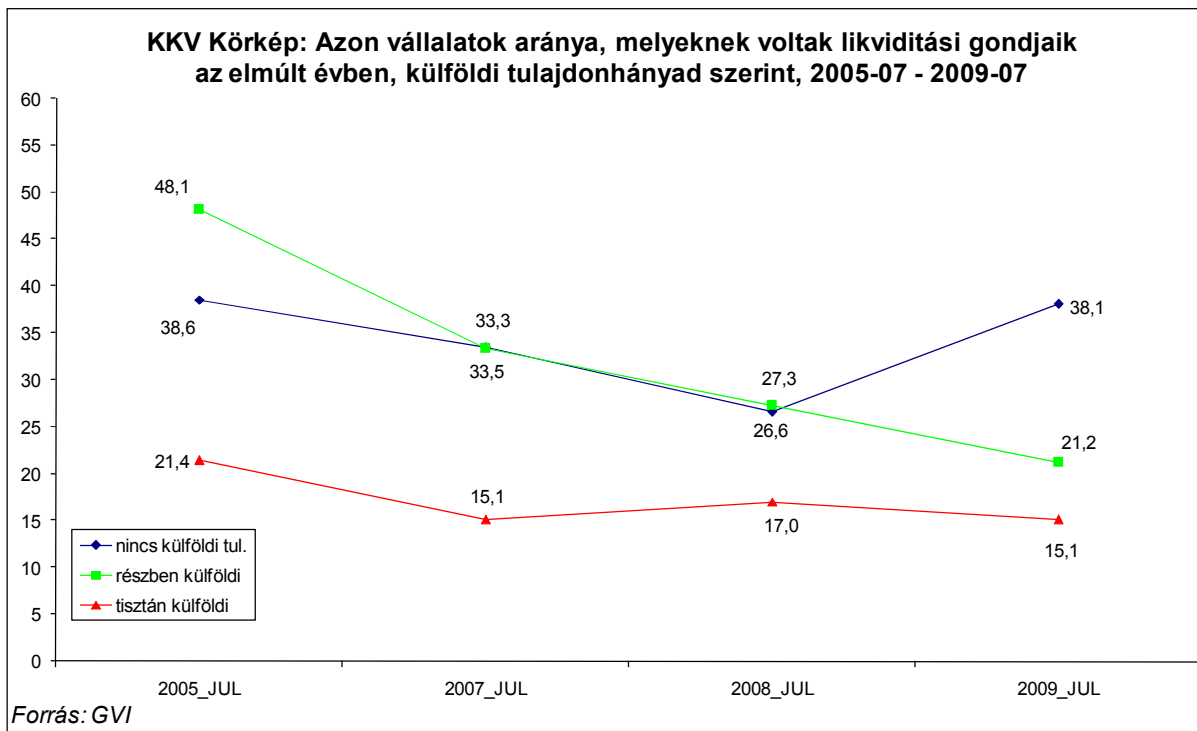
42. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyeknek voltak likviditási gondjaik az elmúlt évben, exporthányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

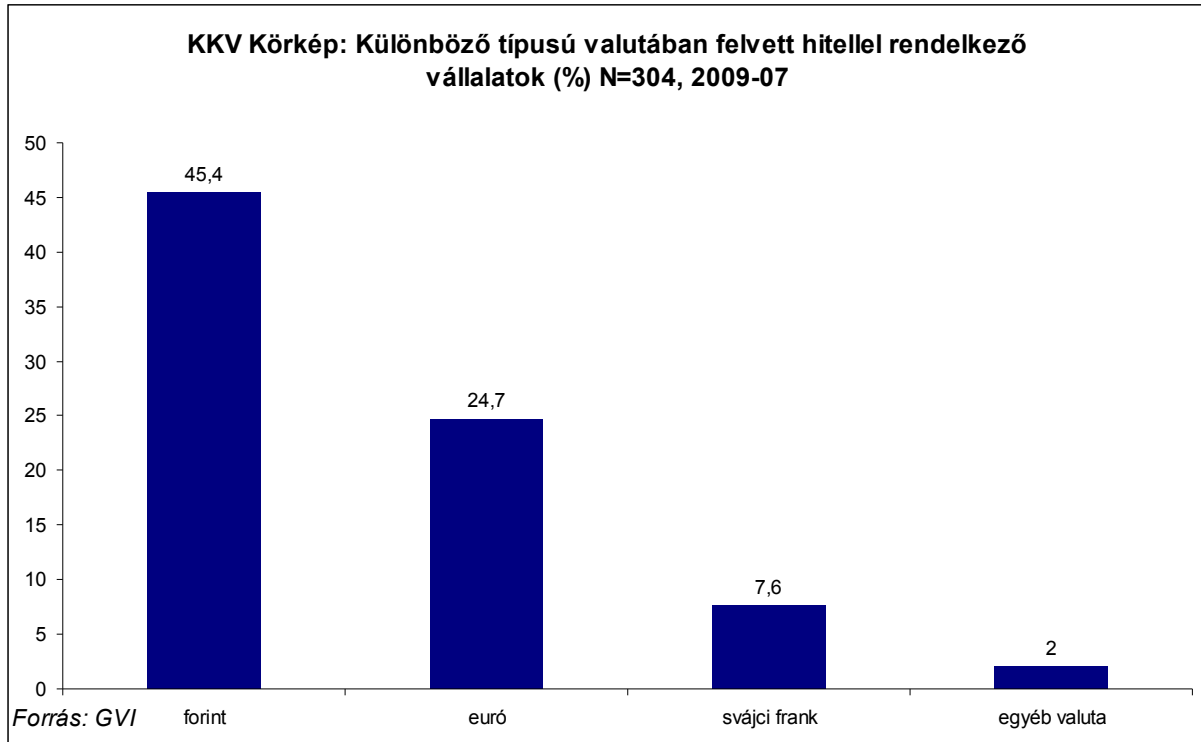
43. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyeknek voltak likviditási gondjaik az elmúlt évben, létszám-kategóriák szerint, 2005-07 - 2009-07.

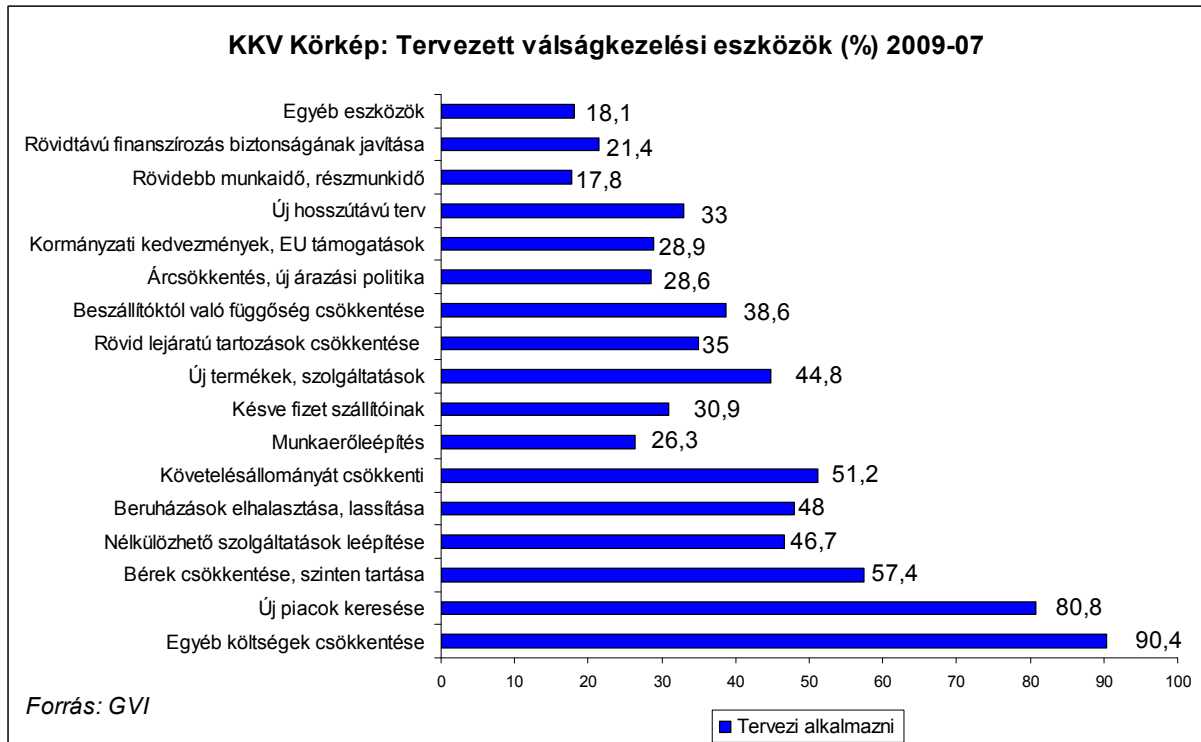
44. ábra: KKV Körkép: Azon vállalatok aránya, melyeknek voltak likviditási gondjaik az elmúlt évben, külföldi tulajdonhányad szerint, 2005-07 - 2009-07.

45. ábra: KKV Körkép: Különböző típusú valutában felvett hitellel rendelkező vállalatok (%) N=304, 2009-07, több válasz is lehetséges.

46. ábra: KKV Körkép: A következő fél évben alkalmazni tervezett válságkezelő eszközök (%) N=304, 2009-07, több válasz is lehetséges.

Függelék – a vizsgálat kérdőíve

sorszám

Milyen telefonszámon érted el a választ

közetszám / telefonszám

Kérdés kezdete: 2009. hónap.....óra..... perc

\ kérdező aláírása:

igazolvány száma:

KKV KÖRKÉP – 2009. július

A Figyelő – MKIK GVI – Volksbank közös kutatása

A VÁLASZADÁS ÖNKÉNTES!

Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük. Válaszait csak összesítve, statisztikai módszerekkel dolgozzuk fel!

A.

1. Jelenleg (Önt beleértve) hány főt foglalkoztat a vállalkozás főállásban?

..... főt -9 – NT X –

2. A főállású foglalkoztatottakból hány fő tartozik a következő kategóriákba?

	létszám	NT	
a. fizikai szakképzett		-9	X
b. fizikai szakképzetlen		-9	X
c. diplomás szellemi		-9	X
d. nem diplomás szellemi		-9	X

3. Mekkora a külföldi tőke aránya hozzávetőlegesen a cég jegyzett tőkéjén belül?

.....% 999 – NT X –

4. Mekkora volt a vállalkozás nettó árbevétele hozzávetőleg 2008-ban, millió forintban?

.....millió forint -9 – NT X –

5. A teljes értékesítésükből hány százalékot tett ki az export részaránya 2008-ban?

.....%

0 – nem exportált

999 – NT

X –

7 - RE

Az építőiparban exportnak számít a külföldi munkavégzés, az idegenforgalomban, külföldi beutazó vendégek fogadása!

6. Az összes exportja hány százalékát értékesítette 2008-ban az Európai Unió országokban?

- 0 – Egyáltalán nem exportált az EU-ba,
1 – exportja 25 %-át vagy ennél kevesebbet,
2 – exportja 26 -50%-át,
3 – 51-75 %-át, vagy
4 – exportja több mint 75%-át értékesítette az EU-ban?

9 – NT X –

7. A vállalkozásnál hozzávetőlegesen hány százalékot tett ki az importból beszerzett anyagok / áruk értékének aránya az összes beszerzésen belül 2008-ban? Azokat az anyagokat / árukat is számítsa ide, amelyek importból származnak, függetlenül attól, hogy Önök importálják-e közvetlenül, vagy sem.

.....%

999 – NT X –

8. Ön szerint milyen a vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete? Jó, kielégítő vagy rossz?

1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz 9 – NT X –

9. Hogyan ítéli meg a vállalkozás jelenlegi jövedelmezőségét? Jó, kielégítő vagy rossz?

1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz 9 – NT X –

10. Milyennek ítéli a vállalkozás rendelésállományát, vagy termékeinek keresletét jelenleg? Magasnak, közepesnek vagy alacsonynak?

1 – magas 2 – közepes 3 – alacsony 4 – nincs 9 – NT X –

11. Körülbelül hány százalékos a vállalkozás meghatározó termelőkapacitásainak / kapacitásainak jelenlegi kihasználtsága?

.....% 999 – NT X –

12. Ön szerint hogyan alakult a vállalkozásnál a termelés szintje / a szolgáltatás volumene az elmúlt 3 hónapban az előző év azonos időszakához viszonyítva? Nőtt, azonos szinten maradt vagy csökkent?

1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent 9 – NT X –

B.

13. Várhatóan hogyan fog alakulni a vállalkozás létszáma a következő 6 hónap során? Csökken, nem változik, vagy nő?

1 – csökken 2 – nem változik 3 – növekszik 9 – NT
..... fővel fővel
0 – NT X – 0 – NT X –

14. Ezen belül a következő 6 hónapban hogyan változik a foglalkoztatottak száma a következő kategóriákban: csökken, nem változik, vagy nő?

	csökken	nem változik	növekszik	NT	
a. fizikai szakképzett	1 →fővel 0 – NT	2	3 →fővel 0 – NT	9	X
b. fizikai szakképzetlen	1 →fővel 0 – NT	2	3 →fővel 0 – NT	9	X
c. szellemi diplomás	1 →fővel 0 – NT	2	3 →fővel 0 – NT	9	X
d. szellemi nem diplomás	1 →fővel 0 – NT	2	3 →fővel 0 – NT	9	X

15. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás üzleti helyzete a következő 6 hónap során? Jó, kielégítő vagy rossz?

1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz 9 – NT X –

16. Ön szerint várhatóan hogyan alakul a vállalkozás jövedelmezősége a következő 6 hónap során? Javul, nem változik vagy romlik?

1 – javul 2 – nem változik 3 – romlik 9 – NT X –

17. Várhatóan hogyan alakul majd a vállalkozás termelőkapacitásainak / kapacitásainak kihasználtsága a következő 6 hónapban? Nőni fog, azonos marad, vagy csökkenni fog?

HA A CÉG NEM TERMEL: A KAPACITÁSAIRA KÉRDEZZ!

1 – nőni fog 2 – azonos marad 3 – csökkenni fog 9 – NT X –

18. Várhatóan hogyan változik vállalkozásánál a termelés szintje / a szolgáltatás volumene a következő 6 hónap során az előző év azonos időszakához viszonyítva? Növekszik, nem változik vagy csökken?

1 – növekszik 2 – nem változik 3 – csökken 9 – NT X –

19. Várhatóan hogyan alakul a vállalkozásnál a beruházások volumene a következő 6 hónap során az előző év azonos időszakához képest? Nő, változatlan marad vagy csökken?

1 – nő 2 – változatlan marad 3 – csökken 4 – nem lesz beruházás 9 – NT X –

20. Az értékesítési árak belföldön a következő 6 hónapban várhatóan az inflációnál jobban nőnek, az inflációval azonos mértékben nőnek, az inflációnál kevésbé nőnek, nem változnak, vagy csökkennek?

1 – az inflációnál jobban nőnek 4 – nem változnak
2 – az inflációval azonos mértékben nőnek 5 – csökkennek
3 – az inflációnál kevésbé nőnek 9 – NT X –

21. Az értékesítési árak külföldön a következő 6 hónapban várhatóan növekednek, nem változnak vagy csökkennek?

1 – növekednek 2 – nem változnak 3 – csökkennek 4 – nem értékesít külföldre 9 – NT X –

22. Ön szerint 2009-ben hány százalékos lesz a fogyasztói árak növekedési üteme (az infláció)?

..... %-os 99 – NT X –

23. Üzleti partnereinek körülbelül hány százaléka fizetett több alkalommal is késedelmesen 2009. első félévében?

.....%-a
999 – NT X –

24. **Az értékesített termékeik/szolgáltatásaik ellenértékének körülbelül hány százaléka folyt be több mint egy héttel a fizetési határidő lejárása után 2009. első félévében?**

.....%-a
999 – NT X –

25. **Milyen gyakran szokott előfordulni késedelmes fizetés a legfontosabb vevő esetében? Mindig, gyakran, ritkán, vagy soha?**

4 – mindig 3 – gyakran 2 – ritkán 1 – soha 9 – NT X –

26. **Kérem, mondja meg, hogy az elmúlt 12 hónapban előfordult-e akár csak egyszer is...**

	igen	nem	NT	
a) hogy késtek más vállalatokkal szembeni fizetési kötelezettségük kiegyenlítésével? HA IGEN: —> Hányszor?	alkalom	0	9	X
b) hogy késtek a tb járulék befizetésével?	1	2	9	X
c) hogy késtek adók (ÁFA, társasági adó előleg, stb.) befizetésével?	1	2	9	X
d) hogy likviditási gondok merültek fel?	1	2	9	X

27. **Előfordult-e az Önök cégével az elmúlt 12 hónapban, hogy azért nem tudtak fizetni szállítóiknak időben, mert Önöknek sem fizettek vevőik határidőre?**

1 – igen 2 – nem 9 – NT X –

28. **Az elmúlt fél év során előfordult-e, akár csak egyszer is, hogy az Ön cége tartozott egy vagy több beszállítójának?**

1 – igen 2 – nem 9 – NT X –

29. **Az elmúlt fél év során előfordult-e, akár csak egyszer is, hogy késtek adók vagy TB-járulékok befizetésével?**

1 – igen 2 – nem 9 – NT X –

30. **Véleménye szerint üzleti partnerei körében hogyan alakult a körbetartozás által okozott problémák súlya az elmúlt 3 hónap során? Csökkent, nem változott vagy nőtt?**

1 – csökkent 2 – nem változott 3 – nőtt 9 – NT X –

31. **Van-e az Önök cégének valamilyen banki hitele?**

1 – Beruházási hitelük van,
2 – forgóeszköz hitelük van, ideértve az igénybevett bankszámlahitelt is
3 – mindkettő van, vagy
4 – egyik sincs? —>
9 – NT X –

32. Milyen valutában vettek fel hitelt? Van Önöknek hitelük ...

	van	nincs	
a. forintban?	1	2	X
b. euróban?	1	2	X
c. svájci frankban?	1	2	X
d. más valutában, éspedig:	1	2	X

33. Az elmúlt 6 hónap során előfordult-e, hogy egy banknál érdeklődtek a hitelfelvétel lehetősége után?

 1 – igen 2 – nem → **35 - RE** ← 9 – NT X –

34. Végül igényelték hitelt?

- 1 – Nem igényelték mert a hitelfeltételek kedvezőtlenek voltak,
 2 – nem, mert végül nem volt szükségük hitelre,
 3 – igényelték, de nem kaptak hitelt, vagy
 4 – kaptak hitelt, illetve elbírálás alatt áll még a kérelmük.
 9 – NT X –

35. A vállalkozások különböző eszközökkel védekeznek a válság negatív hatásai ellen. Az elmúlt 6 hónapban a következő lehetőségek közül melyeket alkalmazta az Ön cége a válságkezelésben, illetve melyek azok, amik alkalmazását a következő félévben tervezik?

1 - Már alkalmazta és a jövőben is tervezi
2 - Már alkalmazta, de a jövőben nem tervezi
3 - Még nem alkalmazta, de a jövőben tervezi
4 - Még nem alkalmazta és nem is tervezi

	1	2	3	4	9	NT
Likviditás javítása						
a) rövid lejáratú tartozásait csökkenti (pl. fizetési határidők kitolásával)	1	2	3	4	9	
b) rövid távú finanszírozásának biztonságát javítja (pl. banki hitelek meghosszabbításával)	1	2	3	4	9	
c) késve fizet a szállítóinak	1	2	3	4	9	
d) a követelésállományát csökkenti (pl. a behajtás felgyorsításával)	1	2	3	4	9	
Kiadások csökkentése						
e) leépíti a kölcsönvett és a termelési folyamathoz nem szükséges munkaerőt	1	2	3	4	9	
f) részmunkaidőre, rövidebb munkaidőre tér át	1	2	3	4	9	
g) nem emeli, vagy akár csökkenti a béreket, a természetbeni és egyéb juttatásokat	1	2	3	4	9	
h) leépít szolgáltatásokat, amelyeket ideiglenesen nélkülözni tud	1	2	3	4	9	
i) későbbre halasztja a tervezett beruházásokat, illetve lassítja azok ütemét	1	2	3	4	9	
j) egyéb költségeket csökkent	1	2	3	4	9	
Piaci pozíciók stabilizálása, javítása						
k) új értékesítési piacokat keres	1	2	3	4	9	

l) új termékeket, szolgáltatásokat kínál	1	2	3	4	9
m) árat csökkent, új árazási politikát alkalmaz	1	2	3	4	9
n) beszállítóktól való függőségét csökkenti (pl. versenyeztetés, szerződések újratárgyalása)	1	2	3	4	9
Egyéb alkalmazkodási lépések					
o) kormányzati kedvezményeket, EU támogatást vesz igénybe	1	2	3	4	9
p) új hosszú távú tervet készít, stratégiát módosít	1	2	3	4	9
q) egyéb, éspedig:	1	2	3	4	9

36. Köszönjük válaszait! Segítségét azzal is szeretnénk megköszönni, hogy ingyenesen megküldjük Önnek a felmérés értékelésének rövid összefoglalóját. Igényli ezt?

1 – igen → **Adja meg e-mail címét, a nevét és beosztását! Adatait más célra nem használjuk fel!**

.....@.....

neve:

beosztása:

2 – nem

X –

Köszönjük, hogy válaszaival segítette munkánkat!

KÉRDEZÉS VÉGE: óra perc